

VREME

Še naprej bo
oblačno in suho.
Zmerno hladno bo.
Kaže da snega
še ne bo.

VESTNIK

Murska Sobota, 28. decembra 1989 • Leto XLI • Št. 51 • Cena 40.000 din

Zdravo, srečno
in dobro leto
1990
vam želimo!

V UPANJU NA SREČO

Napisali in natisnili smo zadnji Vestnik v letu 1989. Vzemite in preberite ga kot našo novoletno voščilnico, s katero vam želimo veliko osebne sreče in vsega tistega, kar vam bo prihajajoče leto obrnilo po vaših željah.

Kaj še zapisati v uvodnik voščilnice? Ko sem o tem spraševala različne ljudi, so si bili odgovori več ali manj podobni. Zapiši nam kakšno lepo besedo, saj jo je kruta realnost življenja skorajda izbrisala iz vsakodnevnega besednjaka. To bo enostavno, sem si rekla. Toda, ko je to treba storiti, se mi k lepi besedi kar naprej prikrade stvarnost današnjega časa izpisana po koledarju iztekajočega se leta. Obračam njegov zadnji list. Kot človek večnega upanja in še preostalega kančka optimizma se vračam k našim skupnim pričakovanjem in vam v teh razburkanih časih še posebej želim

● **MIRU** — brez krvavih ran romunske, panamske ali kosovske stvarnosti — v svetu odprtih meja, človekovih pravic in spoštovanja vseh različnosti

● **ZDRAVJA** — brez krutosti neozdravljivih bolezni in prežetih groženj onesnaženih voda, zraka in hrane — v svetu s prijaznim in zdravim okoljem za vse

● **BLAGOŠTANJA** — brez gladi in stank — v deželi s človeka vrednim življenjem, standardom in konvertibilnim dinarjem

● **ZADOVOLJSTVA** — brez mitingaških pogromov in laži — v deželi medsebojnega spoštovanja, duhovne in kulturne blaginje

● **USPEHOV** — brez nedela in privilegijev — v okolju, ki jih kroji po sposobnosti, ustvarjalnosti in zaslugi

● **LJUBEZNI** — brez prevar, okoriščanja in osamljenosti — v okolju medsebojnega zaupanja, odkritosti in občutki, ki jih lahko izrazi samo skriti svet čustev.

Kot mozalk naj se zlijejo v **SREČO** — v vašo osebno in našo skupno. Naj vam po meri vaših želja krojijo podoben prihajajočega leta. Predvsem pa naj bo leto 1990 leto **MIRU** za vse nas in leto **LJUBEZNI** za vsakega med nami.

Naj bo v njem toliko človeške topline, kot je izžareva kruh iz babičine peči.

Irma Benko

11. kongres ZKS

»ZMAGALI SMO, ČETUDI NA
VOLITVAH NE DOBIMO VEČINE«

Zveza komunistov je na 11. kongresu postala le ena od strank, ki se bo med enakopravnimi borila za zmago. Novi predsednik je postal dr. Ciril Ribičič, sekretarka CK ZKS pa Sonja Lokar. Slovenski komunisti se zavzemajo za zvezo zvez. Sklepi, ki jih bodo sprejeli na kongresu ZKS in bodo v nasprotju z interesi ZKS, bodo za slovenske komuniste nezavezujoči. Bo je le naka pomembnejših sklepov kongresa, več o njem pa na 3. strani.

Na strani 15 lahko preberete zapis s srečanja z Ivanom Krambergerjem od Negove, ki s svojo opico Ančko potuje in prodaja knjige po vsej Sloveniji.

»SVETEŠNJA OKROGLOMIZNA IZREKANJA«

Leto dni sem poučeval verouk na nižji gimnaziji v Veliki Polani. Nekega dne pa pride ravnatelj in mi reče: Poslej verouka ne bo več! Kdor ga želi, bo moral v cerkev. Tu ga ne bomo več dovolili. Gre le za eno od izkušenj, izrečenih za našim božičnim omizjem — na 5. strani — ki dovolj nazorno potrjuje zablode v preteklosti. Po 37 letih je oblast vnovič priznala, da je božič dela prost dan.

Ob svoji 35-letnici

POMURSKA ZALOŽBA
69000 MURSKA SOBOTA
LENDAVSKA 1

nagrajuje bralce Vestnika

V prednaročilu prodajamo:
S PRVO MALO ENCIKLOPEDIJO DO UČENOSTI:
Od jutra do jutra
Neutrudne živall
Na kolesih in krilih

Gre za premišljeno izbrana, tematsko zaokrožena poglavja iz sveta, ki bodo z bogatimi barvnimi slikami, presenetljivimi vprašanji malih zvedavčkov in nazornimi odgovori odgovorila tako rekoč na vsa vprašanja šest-in večletnikov.

Knjiga je primerno darilo za praznike!

Izžrebali smo enajst zvestih naročnikov VESTNIKA, ki bodo prejeli lepe knjižne nagrade. Seznam izžrebancev objavljamo na zadnji strani VESTNIKA!

Ta svet je spet za leto starejši. Konec mu v naši sosesčini grenijo tragični dogodki v Romuniji, v širših geografskih razmerjih pa ameriški vojaški napad na Panamo. Ampak, pričakovane vsakega novega leta je povezano z novim upanjem na boljše. Zato v zadnji številki našega lista na tem mestu prizor v ritmu tambade. Ples je globoko notranje občutje in dokler človek pleše, ne ubija.

Dogodki, ki so v letu 1989 pretresli vzhodni del Evrope

Začelo se je 11. januarja na Madžarskem, ko je parlament prejel sklep o tem, da smejo v državi nastajati stranke. Končuje pa se leto 1989 s krvavimi dogodki v romunskem Temišvaru, Aradu in drugih mestih ter z uradnim demantijem albanske tiskovne agencije na sporočilo Tanjuga in pisanje beograjske Politike ekspres o demonstracijah v Skadru. Sicer pa je do konca leta še nekaj dni, ki nam strežejo z novimi presenečenji na mednarodni sceni. Vzhod je bil letos veliko bolj zanimiv od Zahoda. Tako trdijo najbolj ugledna časnikarska pereša. V nadaljevanju bomo prikazali kratko kroniko dogajanj v vzhodnoevropskih državah.

Madžarska

Druga maja začnejo madžarski vojski odstranjevati »železne zaveso« proti Avstriji, osmega maja je »torpediran« János Kádár, ki je prišel na oblast po znanih dogodkih na Madžarskem v jeseni leta 1956. Tri tedne po tem, 30. maja, madžarska partija objavi, da je bil v tistih razburkanih tednih leta 1956, tedanjemu predsedniku vlade Imre Nagy

odstranjen nezakonito, zaradi svoje vloge v madžarskih dogodkih. Desetega julija objavi Budapest, da je prešlo njeno mejo proti Avstriji 57 tisoč državljani DR Nemčije. Triindvajsetega oktobra postane Madžarska republika (brez vzdevka socialistična). Konec novembra je odločeno, da bodo svobodne volitve v marcu 1990. Razpuščena je delavska milica.

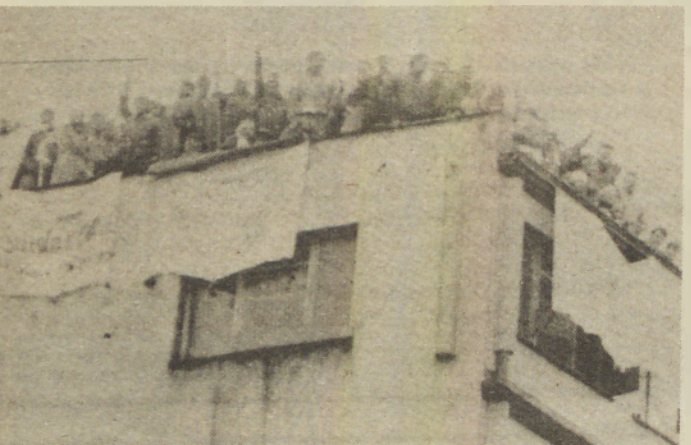

Kmalu po tistem, ko so 9. novembra »odprli« berlinski zid, je poslovnež Dick Dale (na sliki) menil, da bi se zid dalo prodati, takole v škatlicah, na katerih bi pisalo Berlin wall, kot dragocen spominček.

DR Nemčija

Osmega avgusta so diplomatska prestavnstva ZR Nemčije v Berlinu, Budimpešti in Pragi polna državljani DR Nemčije, ki želijo odpotovati na Zahod. 12. septembra objavi opozicijsko gibanje Novi forum svoj manifest. 3.—4. oktobra pride do spopada med policijo in desetstisočglavo množico, ki je na dresden-

skem kolodvoru želela priti v vlak, s katerim so peljali vzhodnonemške begunce iz Prage v ZR Nemčijo. Sedmega in osmega oktobra policija razganja demonstrante v Berlinu, Dresdnu in Leipzigu. 18. oktobra zamenja Ericha Honeckerja Egon Krenz. V DR Nemčiji odločeno, da bodo svobodne volitve 6. maja 1990.

Zaporniki v poljskem Gdansku so 21. novembra zavzeli mestni zapor in takole, s strehe, zahtevali boljše življenjske pogoje in amnestijo.

Poljska

5. aprila sporazum poljske vlade in Solidarnosti o legalizaciji neodvisnih sindikatov in o svobodnih volitvah. 4. junija zmaga Solidarnost na parlamentarnih volitvah. Jaruzelski predlaga 25. julija Solidarnosti koalicijsko

vlado. 19. avgusta postane član Solidarnosti, Tadeusz Mazowiecki, prvi predsednik nekomunistične vlade v povojni Poljski. Odločeno, da bodo nove volitve od 4. do 18. junija 1990. Razpuščena je politična policija in specialna policija Zomo.

Čehoslovaška, Bolgarija

Beg Vzhodnih Nemcev preko zahodnonemškega veleposlaništva v Pragi je bil za Čehoslovaško prvi znak, da se nekaj dogaja, da v vzhodnoevropskih državah nekaj popušta. Končno je prišlo do velikih demonstracij tako v Pragi kot v Bratislavi, Brnu in drugod. Sprva je policija posredovala, bile so tudi žrtve. Dogodki so se odvijali s filmsko naglico. Odstopili so vsi funkcionarji v vladajoči strukturi. Odločujoč nastop opozicijskega Državlanskega foruma.

Skoraj malce nepričakovano se je zgodilo v Bolgariji, kjer je odstopil partijski in državni voditelj Todor Živkov. Vendar so že pred tem postajale opozicijske skupine kot na primer Ekoglasnost in Ekologija vse bolj glasne. Rehabilitirali so skupino partijcev, ki so jih izključili zaradi zagovarjanja programskih načel

Veliko problemov je imel letos sovjetski predsednik vlade Rižkov z rudarji, ti pa seveda s predsednikom vlade. Vrstile so se stavke, tudi gladovne...

ekologistov. Peter Mladenov, ki je zamenjal Živkova, vse češče nastopa v pozici svojega vzornika Gorbačova.

V to kroniko spadajo tudi dogajanja v obalstskih republikah v Sovjetski zvezi, ki so si ob nekaj dramatičnih sporih z Moskvo izbojevale sklep, da so 10. decembra izvedle volitve z odprtimi kandidatnimi listami. Zmagala je na volitvah tako imenovana ljudska fronta.

Vsega tega ne bi bilo, če ne bi bilo Gorbačova, ki je ob svojem obisku 25. oktobra v Helsinkih izjavil, da resnično ne velja več tako imenovana Brežnjevsk doktrina o delni suverenosti držav, ki so v letu dni spremenile vzhodni del stare celine. Seveda je možno to izjavo razumeti v kontekstu z razvojem v Sovjetski zvezi, ki znova in znova prinaša na dan potrebo po demokraciji.

Na nedavnem kongresu Zveze komunistov Srbije je Raško Smiljković, predsednik beograjske organizacije Zveze komunistov, spregovoril o samoupravljanju. Opozoril je delegate na dejstvo, da je Jugoslavija prav s samoupravljanjem vzbudila pozornost vsega sveta, zlasti socialdemokratskih in podobnih strank ter sindikalnih organizacij, in da je zategadelj francoski premier ob svojem nedavnem obisku pripomnil, da ga čudi, kako zlahka se odrekamo samoupravljanju, med tem ko se ga tudi v Franciji pravkar oklepajo.

Smiljkovićev govor ni bil odmeven, nekateri pa so mu celo očitali vzvišeno proforsko ponašanje, češ da komunistom, ki so se dolgo pripravljali na ta kongres, preveč očitno soli pamet.

S samoupravljanjem je pač tako, kot z vsem drugim pri nas, zlasti pa s konfederacijo oziroma federacijo, komunisti ga razlagajo zelo različno, tako različno, da bi bilo najbolje, če bi nekeje zapisali, kaj je pod tem pojmom potrebno razumeti, kakor se te dni pojavlja zahteva, naj pristojni povedo, kaj pravzaprav je federacija, da o tem ne bi bilo več nesporazumov.

V kratkem pogovoru ob polnoči, ko je Marković govoril v zvezni skupščini, je na tretjem kanalu beograjske televizije nanesla beseda tudi na vprašanje, kaj bo zdaj brez samoupravljanja. Zvonko Logar, politikin gospodarski komentator, je kot vprašani pripomnil, da je Marković menda omenil samo partnerstvo delavcev v upravljanju. Logar je zatorej napovedoval velike razprave republiških vodstev prav s tega stališča, češ da so republike občutljive na vsako omejevanje, pa tudi prevelika pooblastila zisu, na primer — a ob pripombi, da je še veliko samoupravnih fundamentalistov.

To o fundamentalizmu v zvezi s samoupravljanjem spominja na čase, ko so ljudje radi govorili o komunistih kot pravovernih musti-

Samo upravnost

manih, kar je veljalo kajpak za najbolj zagrizene komuniste nekdanjega boljševiškega tipa, ki jim seveda tudi samoupravljanje ni bilo toliko pri srcu kot na jeziku.

Razpravljanje o tem, kar je storil zis, pa z modrovanjem o tem, ali je Zis še izvršno telo skupščine ali pa je postal že pravi pravcati parlament in smo s tem dobili že kar nov politični sistem, je vsekakor zanimivo, vendar se zdi pozornemu opazovalcu zapoznelo, ko pa je Marković že med govorom v skupščini pokazal vzorce novega dinarja in je naslednjega dne že začel veljati napovedani tečaj dinarja do marke. Kaj bo storil Zis, če v skupščini ne bo dobil podpore za program, pa je ta čas tudi odveč modrovati, saj Zis o tem sploh ni razmišljal, kot smo tudi slišali po tiskovni konferenci v skupščini.

Mnoga teoretiziranja so ta čas postala nezanimiva, zlasti pa vprašanja o samoupravljanju, ko pa je delavcem že zdavnaj znano, da ga v resnici nikdar ni bilo, vsaj takšnega ne, kot je bilo zamišljeno in naj bi vzpostavilo povsem nove odnose z zamenjavanjem starih institucij z novimi, ki so se potem ohranile le kot paralelne (paradržavne).

Vseskozi je bilo preveč verovanja v nekaj, kar šele pride, pa z napačno predpostavko, da se bo zgodilo še za našega življenja.

Pričakovano, da nas bo vlada osrečila s čemer koli, kar nam daje, je razočaralo prav tiste, ki so hoteli za vsako ceno od nje protinflacijski program. Kljub temu pa še vedno prennogi verjamejo, da bo prenovljena partija lahko iz nič naredila veliko, da bomo z novo ustavo razvezali vse voze, ki smo jih doslej zapletli, da bodo sistemске rešitve ustvarjale bogastvo, čeprav je na dlani, da si človek lahko ustvarja srečo le sam, kot je ugotovil Kardelj, in sicer tako, kot je njemu pri srcu, saj za srečo ni potrebno biti ne bogat, ne učen, ne pomemben. ... In kaj potem, če bo ostalo od samoupravljanja samo upravljanje?!

Brez dela tako ali tako nikdar ni bilo jela.

Viktor Štrec

Peking se je preselil v Bukarešto

Čeprav gre pri spopadih med policijo in demonstranti v Temišvaru, ko so ljudje zahtevali odstop Ceausesca in sežigali njegove slike, predvsem za najvišjo stopnjo spora med madžarsko manjšino v Transilvaniji in romunsko oblastjo v Bukarešti, ima zadeva zagotovo tudi notranjeronumsko dimenzijo. V vseh socialističnih državah, kjer je ljudstvo vrglo oblast, je bil namreč potreben zgolj ustrezen povod za izbruh nezadovoljstva in iskra ljudskega nezadovoljstva je zanela požar.

Laszlo Tokos je pastor madžarske reformirne cerkve v Transilvaniji, predelu, kjer po uradnih statistikah živi več kot dva milijona Madžarov, kar pa za prestolnico niti ni pomembno. Odločitev o »gradnji socializma« je namreč neizprosna in čvrsta, čeprav je treba zanjo preseliti dva milijona ljudi iz obrobja države v notranjost ali jih kratko malo narediti za Romune. V ta kontekst seveda ne sodijo razni duhovniki, borci za pravice manjšin — v skladu z evropskimi listinami, ki jih je Romunija podpisala, ki jih je treba zaradi nasprotovanja »izgradnji socializma« odstraniti: najprej z odvzemom pravice do službovanja, nato pa z odvzemom stanovanja, z obvezno spremljavo ljudske milice.

Zato niti ni čudno, da je pripadnikom madžarske manjšine prekipelo. Vrelo je že od nekdaj, predvsem od lanskega leta, ko je conducator razglasil začetek izvajanja zloglasnega projekta. Policija je nasprotovanja sicer dolgo časa tlačila, toda predvsem demokratizacija v domovini (Madžarski) in dokazi, kaj se zgodi s stalinističnimi režimi, ko popustijo takšni ali drugačni zidovi (dokaz pa je trenutno celotna Vzhodna Evropa), so spodbudili madžarsko manjšino k reakciji, ki je Bukarešta v bistvu ni

pričakovala. Policija seveda ne zna ravnati drugače kot že zadnjih nekaj let in se je lotila demonstrantov z vsem, kar jim je prišlo v roke. Kot da se ne bi iz zgodovine (ali pa novejših zgodovine) ničesar naučili: tisti, ki so demonstrante v Vzhodni Evropi pretepli, so danes na smetišču zgodovine. Denimo, da so bili udarci gumijevk v Temišvaru zato znanilec konca najstrašnejšega režima na stari celini, izza katerega bežijo sedaj tudi tisti, ki so imeli v njem poseben, privilegiran položaj.

Zgledi namreč vlečejo: čeprav romunska javnost kaj malo ve o dogodkih v Temišvaru ali Aradu — kot tudi malo ve o Vzhodni Evropi nasploh — plazni ni mogoče več ustaviti in »resnica« utegne kmalu prodreti tudi v notranjost. Pa ne zgolj zaradi radijskih obvestil, da je treba preprečiti vmešavanje v romunske notranje zadeve — kar je za tiste, ki znajo brati med vrsticami, dovolj

zgovorno besedilo — ampak zaradi trdne odločenosti Madžarov, da ne popustijo. Pri tem lahko veliko vlogo odigra tudi madžarska diplomacija, ki je povsod po svetu trenutno zelo cenjena, ne samo zaradi izjemne spretnosti njihovega zunanjega ministra, ampak tudi zaradi avgustovskega odprtja meja za vzhodnonemške begunce, kar je bil prelomni trenutek pri padcu Honeckerjevega in posledično tudi Jakeševega režima.

Resda je na potezi Ceausescu: lahko mu uspe tisto, kar je uspelo kitajskim starcem oziroma kar so hoteli storiti v NDR, pa jim ni šlo, lahko pa bitko tudi izgubi. Čeprav zaprtost romunskega režima in strašni teror policije morda nagibata tehnično na stran brezobzirnega režima, pa je treba tudi reči, da so bili drugi vzhodnoevropski režimi ravno tako zaprti in policijski, pa so vendar padli.

(po Delu)

JUGOSLOVANSKI PREBLISKI

... ne bo stabilna ta država vse dotlej, dokler poteka v njej revolucija! (Nedjeljna Dalmacija, Split).

Revolucija več ne poteka, je že vse izteklo. (Panorama subotom, Zagreb).

Ključne o Jugoslaviji ima danes v rokah Srbija, toda, če bo vztrajala pri dosedanjih politiki, potem Jugoslavije ne bo več. (Danas, Zagreb).

Hrvatskih alternativncev je toliko, da bi jih lahko strpali v dve malo večji marici. (Borba, Beograd).

Obstaja kontinuiteta separatističnega delovanja, in to od duhovnika Korošca, preko Kardelja pa vse do Kučana, katerega generaciji je pripadla čast, da nit slovenskega separatizma izvleče do kraja. (TV-Beograd).

Rado ide Srbin u birače. (NIN, Beograd).

»ZMAGALI SMO, ČETUDI NA VOLITVAH NE DOBIMO VEČINE«

To je eden od ključnih stavkov v uvodnem referatu prejšnjega predsednika ZKS Milana Kučana, ki je odpiral najvišji skup slovenskih komunistov. Bilo pa jih je seveda še več — tudi napoved, da ZKS sestopa z oblastjo, pa se ji vendar ne odpoveduje, marveč bo v boju za enakovrednimi skušala potrditi svojo novo podobo kot sodobna demokratična in levo usmerjena stranka na volitvah, ki bodo prihajajo pomlad.

11. kongres ZKS je v marsičem potrdil pričakovanja ne samo komunistov, marveč tudi vse napredne slovenske javnosti. Sestop z vodilne družbenopolitične funkcije, preoblikovanje in strank, priznavanje napak preteklosti, odločilno zavzemanje za zvezo samostojnih zvez v okviru jugoslovanske skupnosti je le nekaj takšnih usmeritev, ki pomenijo velik obrat v delovanju slovenske komunistične stranke in ki definirajo njeno novo bistvo in vsebino.

Da bo to tako ostalo, potrjujejo tudi besede dr. Cirila Ribičiča, novega predsednika CK ZKS, ki je v pogovoru za Radio MS in Vestnik poudaril in potrdil dosledno vztrajanje na sprejetem programu: »Mislim, da sprememba v vodstvu ZKS ne sme in ne more vplivati na spremembo miselnosti članov ZKS. Več razlogov je za to: prvi in najpomembnejši je, da sem sam soustvarjal novo podobo in seveda tudi nov program, tako, da sem v celoti seznanjen s tem, kaj želimo in kam hočemo. Res pa je, da ima vsak predsednik možnost, da da svoj osebni pečat, to pa je bolj ali manj odvisno od tega, koliko bo uspel s svojim vodenjem uveljaviti programsko usmeritve v slovenskem in seveda jugoslovanskem političnem prostoru. Seveda pa nas sedaj čaka še veliko dela: vse to, kar smo v minulih mesecih predvsem govorili, moram sedaj začeti tudi uresničevati. Prvi korak je na tem kongresu že bil storjen, drugo bo sledilo. Če smo že govorili o sestopu z oblasti in da zapuščamo partijsko-državni monopol, se v čim krajšem času moramo tudi organizacijsko spremeniti. Začeti se moramo boriti za soustvarjanje takšne države oz. skupnosti, ki jo bomo Slovenci občutili kot prednost, ne pa kot breme, in ki bo sodobna, v kateri bodo svobode in pravice drža-

vljanov v najvišja vredota in ne ovira.«

O programu ZKS bodi dovolj, saj je kongres sprejel še nekaj pomembnih resolucij: o Mariboru, Zasavju, o preteklosti in slovenskem podeželju. Prav je, da nekoliko podrobneje osvetlimo zadnji dve: O preteklosti je bilo na tem kongresu dosti govora in delegati so na koncu potrdili, da ZKS ni pozabila, da so bile ob nespornih zgodovinskih dosežkih v imenu socializma in s pomočjo partijskega monopola narejene številne krivice in dejanja, ki so imela tragične posledice za ljudi, narod in tudi za samo ZK.

»Zavračamo in obsojamo nelegitimno represijo od najbolj grobe povojne in do veliko subtilnejše, ki se je ohranjala še dolgo v naš čas. Takšni praktični odkramo domovinsko pravico v naši organizaciji. V družbi s svojim zavzemanjem in delovanjem za demokracijo prispevamo, da se kaj takega ne bo moglo nikoli več zgoditi. Ne želimo in ne moremo nadomestiti znanstvenih sodb s političnimi ocenami...«

V resoluciji je tudi zapisano, da bo CK ZKS po svojih najboljših močeh in možnostih pomagal in politično podpiral ugotavljanje resnice. ZKS pa naj se naravno in politično opredeli do tistih svojih članov, ki bi jim bila v raziskavah takšnih primerov dokazana posebno velika odgovornost za pretekle napake.

Pomembno je, da je kongres sprejel in potrdil resolucijo o podeželju, ki je nastala na pobudo medobčinskih svetov pomurske, podravske in celjske regije. V resoluciji piše, da naj se ZK že danes začne ukvarjati s težavami ljudi, ki živijo in delajo na podeželju, kajti le-ti kljub temu želijo uveljaviti pravico do razvoja, do graditve kakovosti življenja in z odnosom ljudi, s kulturo, arhitekturo, ohranjanjem naravne in kulturne dediščine zavarovati identiteto podeželja. Pridružujejo se

evropskemu gibanju za ohranitev in razvoj podeželja, povečati želijo lastno odgovornost in vpliv na razvojne spremembe, ki naj bodo spodbude za večje sodelovanje z vsemi tistimi, ki podeželju želijo konkretno pomagati v razvoju.

Seveda je kongres ZKS načel in sprejel še številne druge probleme in sklepe, vendar bomo o tem podrobneje pisali v prvi ponovnoletni številki. Za konec samo še to, kar je Milan Kučan povedal v sklepu svojega uvodnega govora:

»Povejmo s sklepom kongresa, da smo v Evropi. V njej moramo in želimo biti. Naše mesto je v procesih, v katerih je mogoče slutiti zametke prihodnje stare celine brez meja. Tja bomo tudi prišli. Prej ali slej. Prišli bomo kot del Jugoslavije, ker je to navsezadnje v najglobljem interesu velike večine utrujenih in upajočih ljudi v vsej državi. Nikogar v to ne bomo silili in ne prepričevali. A tudi nam tega nihče ne bo preprečil. To dolgujemo svoji zgodovini in svojim otrokom.«

Dušan Loparnik

Varstroj in Imo z Gorenjem v svet

Leto 1989 bo gotovo zapisano kot prelomnica v razvoju lendavskega Gorenja Varstroj. Sredi leta je namreč prišlo do preoblikovanja delovne organizacije, saj sta se iz nje izločila tozda Montaža Purlen in Varis, ki sta se združila v enovito delovno organizacijo Gorenje Imo, prejšnji tozda Tovarna varilne opreme pa se je oblikovala v enovito delovno organizacijo Gorenje Varstroj. To se je dogajalo sredi leta, še pomembnejše odločitve pa so bile sprejete pred iztekom leta, ko sta se obe delovni organizaciji preoblikovali v družbeni podjetji in se odločili, da ostaneta v sestavi družbe Gorenje Koncern, ki se želi oblikovati v sodoben koncern in se tako še uspešneje vključiti v mednarodno delitev dela in enakopravno sodelovanje z najuglednejšimi poslovnimi partnerji v svetu.

V okviru Gorenja so se zaposleni v obeh lendavskih podjetjih najhitreje razvijali, zato tudi odločitve, da se naprej ostaneta v okviru novega koncerna, v katerega je medsebojno kapitalsko povezanih 19 družbenikov. Gorenje, ki je v preteklosti doživljalo številne vzpone, pa tudi padce, se je zdaj spet utrdilo in postaja eno najbolj zdravih in v svet odprtih jugoslovanskih podjetij, svoj razvoj v njegovem okviru pa vidijo tudi zaposleni v Imu in Varstroju, kjer so konec decembra proslavili tudi 25-letnico svojega delovanja.

Čeprav zaostrene razmere gospodarjenja niso obšle tudi lendavskega Varstroja, bodo zastavljeni načrti proizvodnje letos celo presegle. Načrti v vrednosti 22 milijonov 350 tisoč nemških mark bodo presegli za nekaj manj kot 6 milijonov nemških mark, s prodajo na tujih trgih pa so zaslužili 4,4 milijona nemških mark. Izvo-

zni rezultati bi bili ob vodenju realnega tečaja dinarja še veliko boljši, vendar so se prav iz teh razlogov v Varstroju prodorneje usmerjali na domača tržišča. V zadnjem času pa tudi tu ni šlo gladko, saj v Varstroju 70 odstotkov vsega prihodka ustvarijo s prodajo izdelkov splošne porabe, od tega pa kar 35 odstotkov na srbskem tržišču. Blokada Srbije ni toliko očitna pri prodaji investicijske opreme, precejšen izpad pa je pri izdelkih splošne porabe, ki ga bodo v prihodnjih mesecih skušali nadomestiti z večjim izvozom. Sicer pa zavzema ob projektu internacionalizacije, ki ga peljejo skupaj s koncernom Gorenje, pomembno mesto prav izvoz. K temu naj bi svoje prispeval projekt planiranja, saj uvajajo sistem IPOK, z njegovim doslednim izvajanjem pa naj bi Varstroj postal vodilni proizvajalec varilne in rezalne tehnike v državi in dovolj konkurenčen v svojih ka-

kovostnih skupinah tudi v tujini.

Brez razvojnih ambicij pa ni so tudi v podjetju Imo, kjer se v tem trenutku največ ukvarja s problemom ekonomskih presežkov. Imajo od 70 do 100 delavcev, ki jih ne morejo polno zaposliti in jih bo potrebno prekvalificirati. Nezasedenost proizvodnih zmogljivosti je tudi razlog, da za letos načrtovane obsega proizvodnje v vrednosti nekaj več kot 26 milijonov nemških mark ne bodo uresničili, zaradi tega pa se je v primerjavi s letom 1988 tudi produktivnost zmanjšala za 10,4 odstotka. Tudi v Imu močno čutijo srbsko gospodarsko blokado, saj so prodali lani na srbsko tržišče 77 odstotkov programa PUR A, letos pa le 34, medtem ko je padel pri programu sanitarnih kabin ta delež s 34 na 5 odstotkov.

Aktivnosti v prihodnjem letu bodo zato usmerjene predvsem v programski preustroj, saj bo treba skrbeti nekatere dejavnosti in izločiti tiste, ki niso donosne. Ob reševanju problema ekonomskih presežkov delavcev s prekvalifikacijo pa bo v letu 1990 posebna skrb veljala kakovostnemu povezovanju s tujimi partnerji, saj želijo doseči v sestavi poslovnih prihodkov z izvozom vsaj 30-odstotni delež.

Ludvik Kovač

OD 1. JANUARJA 1990

POMURSKA BANKA DELNIŠKA DRUŽBA

Pomurska banka bo poslej delovala kot delniška družba, in sicer kot banka hči v okviru sistema Ljubljanske banke matere, ki je prav tako delniška družba. Tako so se odločili delegati ustanoviteljice na ustanovnem zboru minuli konec tedna v Murski Soboti, ko so sprejeli tudi statut banke, izvolili člane izvršnega in nadzornega odbora ter za vršilca dolžnosti direktorja Pomurske banke Štefana Hajdinjaka.

O preoblikovanju bančništva so v Ljubljanski banki začeli razmišljati s sprejemom zakona o bankah, pri tem pa jih je vodila ideja, da mora tudi ob novi organiziranosti banka zagotoviti vsem svojim ustanoviteljem vsaj enako kakovost storitev kot doslej, ob tem pa tudi takšno delitev dobička, ki bo ekonomsko najbolj učinkovita. V Pomurski banki so se odločili, da ostanajo še naprej v okviru Ljubljanske banke delniške družbe, saj sta dosegla v tem sistemu Pomurska banka in z njo tudi pomursko

združeno delo v zadnjih dvajsetih letih kakovosten razvoj.

Sklepe o ustanovitvi Pomurske banke delniške družbe je že pred ustanovnim zborom sprejelo 146 ustanoviteljic, sedanjih delničarjev, ki so že odkupile 56,34 odstotka rednih delnic Ljubljanske banke delniške družbe v znesku 282 milijard 689 milijonov dinarjev in 43,66 odstotka rednih delnic Pomurske banke delniške družbe v znesku 219 milijard 102 milijona dinarjev. Skupni skladi Pomurske banke so znašali po 30. juniju letos 501 milijardo 791 milijonov dinarjev. K temu velja dodati še podatek, da je Ljubljanska banka delniška družba odkupila od Pomurske banke delniške družbe vse prednostne delnice v znesku 228 milijard 45 milijonov dinarjev, kar je 51 odstotkov deleža ustanovitvenega fonda Pomurske banke, ki je 30. junija znašal 447 milijard 147 milijonov dinarjev. Naslednja prodaja delnic bo marca, kupili pa jih bodo lahko tudi posamezniki.

L. Kovač

Milan Jerše

PREDSEDSTVO MEDOBČINSKEGA SVETA SZDL V LENDAVI

SOCIALISTIČNA ZVEZA SE POSLAVLJA OD FRONTNOSTI

Člani predsedstva iz vseh štirih pomurskih občin so razpravljali o republiškem in občinskih programih prenove SZDL. Med ljudmi je zanimanje za včlanjevanje v to organizacijo, ki bo svojim članom v prihodnje ponudila tudi izkaznice. Člane bodo zbiral predvidoma do konca januarja, kandidatne liste za volitve pa bodo pripravili do konca leta in jih takoj za tem predstavili ljudem. Celotna dejavnost Socialistične zveze bo odsej usmerjena v volitve, saj se mora tudi ta organizacija temeljito pripraviti nanje. Tu bodo morali upoštevati tudi volilni marketing, saj bo svoje programe predstavljalo več različnih organizacij in ljudje bodo volili predstavnike tistih, ki se jim bodo najbolj približale in jim ponudile najzanimivejše in konkretne programe. Socialistična zveza mora ostati zlasti akcijska organizacija in upoštevati neposredne interese ljudi v krajevnih skupnostih, biti mora učinkovita in sodobna.

Na seji v Lendavi so poudarili, da se je treba zavedati, da SZDL izgublja ustavno zaščito in monopol. Ravno ta organizacija pa je bila med pobudniki za konkurenco v političnem življenju. Zakon o političnem združevanju omogoča ustanavljanje raznih strank, ki bodo komunicirale na volitvah prihodnje leto, volilci pa bodo tisti, ki jim bodo izrekli zaupanje ali pa ne. Na to je še posebej opozoril predstavnik Republiške konference SZDL Geza Bačić. Dodal je, da mora proces demokratizacije potekati po mirni poti in da nikjer na svetu ljudje nimajo samo političnih interesov in nikjer množično ne »drivajo« v politične stranke. Predsedstvo medobčinskega sveta SZDL je sklenilo, da bodo v prihodnje bolj celovito informirali ljudi o prenovi te organizacije, pa tudi prek medijev bodo poskušali pridobiti njihovo zaupanje. Predlagali so tudi, naj se pripravi kodeks javne besede oziroma kodeks obnašanja med volitvami.

Razpravljali so tudi o vsebinskih zasnovah Vestnika, Nepusjaga ter radia v slovenskem in madžarskem jeziku. Ker sta bila prisotna tudi tov. Čepić z RTV Ljubljana in tov. Ravnar iz tozda Oddajniki in zveze, so govorili o postavitvi oddajnika za madžarski program, o zagotovitvi boljše slišnosti obeh programov in o ločitvi njihovih frekvenc. Do konca prihodnjega leta bodo frekvence ločili, vendar le na UKV valovih, če ne bodo mogli zaradi pomanjkanja denarja obnoviti energetike na oddajniku v Nemčevih. Ta energija je namreč premajhna za oddajanje tudi na srednjem valu. Uspešno bodo lahko ločili frekvence tudi na teh valovih le, če bo pomursko elektroenergetsko gospodarstvo pripravljeno pomagati in ne ho zaračunalo komercialne cene.

Sicer pa so podprli odprte mnenjske strani in Vestniku, menili so, da se mora ohraniti madžarski radijski program ter da morajo biti vsi mediji odprti za vse v tem prostoru.

Lidija Kosi

GRADBENA IN INSTALACIJSKA DEJAVNOST, OBRT TER STORITVE n. sol. o. L E N D A V A

G qios LENDAVA

Objavljamo dela in naloge:

— 15 KV in VK keramičarjev za določen čas do pet mesecev dela v IRAKU na gradbišču v Bagdadu.

Poleg vseh povrnjenih stroškov (urejeno bivanje v Bagdadu, hrane, potni stroški) znaša osebni dohodek 90.000.000,— din, ki se izplačuje 50 % v USA \$ in 50 % v YU din.

Po končanem delu v Iraku nudimo možnost zaposlitve doma.

Kandidati naj pošljejo vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev v roku 15 dni na naslov: »GIDOS« Lendava, Partizanska 93.

O izbiri bodo kandidati obveščeni v roku 8 dni od poteka roka.

RAZPISNA KOMISIJA
DELAVSKEGA SVETA
GEP KARTONAŽA M. Sobota, p.o.
MURSKA SOBOTA, Lendavska 1
razpisuje

v skladu s 70. členom Statuta GEP Kartonaža in sklepom DS dne 22. 12. 1989, mesto

DIREKTORJA PODJETJA

za mandatno dobo 4 let.

Kandidati, ki se želijo prijaviti, morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še:

— visokošolska izobrazba
3 leta delovnih izkušenj pri delih s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

— višješolska izobrazba
5 let delovnih izkušenj pri delih s posebnimi pooblastili in odgovornostmi.

Kandidati naj pošljejo svoje prijave, opremljene z dokazilom o izpolnjevanju posebnih pogojev, v 15 dneh od objave razpisa v zaprti ovojnici z oznako »za razpisno komisijo« na naslov: GEP Kartonaža, M. Sobota, p.o. Lendavska 1.

Izbiro kandidata za poslovodno delo v podjetju bomo med prijavitelji na razpis opravili v 30 dneh po končanem razpisu, prijavitelji kandidati pa bodo o izidu obveščeni v 8 dneh od sprejema sklepa o imenovanju direktorja.

SINDIKALNI POSVET

KAKŠNA BO ORGANIZIRANOST SINDIKATOV?

V iztekajočem letu so med sindikalnim članstvom soboške občine pogosto preverjali prenovitvene procese, ki so bili izraz konkretnih zahtev članstva. Po spremembi statuta, ustanavljanju podjetij in v času pred 12. kongresom Zveze sindikatov Slovenije se namreč obetajo velike spremembe tudi v sindikalni organiziranosti. Z njimi so se seznanili na seji OS ZSS in posvetu aktivna predsednikov osnovnih organizacij, konferenci in sindikalnih konferenci iz soboške občine. V soboški občini, kjer je v 129 OO ZSS vključenih čez 20 tisoč delavcev, podpirajo predlog o kombinaciji funkcionalnega in teritorialnega organiziranja sindikatov, kar izhaja tudi iz programa neodvisnih sindikatov Slovenije in zahtev članstva po učinkovitejšem sindikatu v podjetjih. Za zgled so navedli, da je v Pomurju 310 OO ZSS, v katere je vključenih 41 459 zaposlenih. Večina deluje v desetih odborih sindikata dejavnosti, ki inajo

sedež na republiški ravni. Ker sodijo občinski sveti Zveze sindikatov v Pomurju, razen soboškega, med manjše, predlagajo, da bi po novi organizacijski shemi dobili večjo veljavo odbori sindikatov dejavnosti. V ta namen bodo ustanovili regijsko strokovno službo panožnih sindikatov, ki bodo opravljali delo za več regijskih odborov. Poleg tega bo prišlo do postopne deprofesionalizacije v občinskih sindikalnih svetih, MS ZSS za Pomurje pa bo prenehal delovati v sedanji obliki.

In za kaj se zavzemajo v soboški občini? V Murski Soboti naj bi bili sedeži regijskih odborov za tekstilno in usnjarsko-predelovalno industrijo, kmetijstvo in živilsko industrijo, trgovino, vzgojo, izobraževanje in znanost, zdravstvo in socialno varstvo ter za družbene in državne organe. Predvideno je, da bi v občinskem sindikatu uklinili strokovno-politična dela in jih prenesli v regijsko strokovno služ-

CESTNO PODJETJE MURSKA SOBOTA, p.o., Lendavska 64, Murska Sobota

Delavski svet družbenega podjetja razpisuje v skladu z določili Statuta podjetja dela in naloge

DIREKTORJA PODJETJA

Kandidati morajo poleg splošnih, z zakonom določenih pogojev izpolnjevati še naslednje:

— da imajo visokošolsko izobrazbo ekonomske, gradbene ali organizacijske smeri,
— da imajo pet let delovnih izkušenj,
— da so z dosedanjim delom dokazali organizacijske, vodstvene in strokovne sposobnosti.

Mandat direktorja traja 4 leta.

Kandidati naj svoje prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Cestno podjetje Murska Sobota, Lendavska 64, »za razpisno komisijo«.

O izbiri bodo kandidati obveščeni v 8 dneh po sprejemu sklepa o imenovanju.

KAJ BOMO — ČE SPLOH ŠE KAJ BOMO — IZDELOVALI JUTRI?

Tako rekoč v izvirniku vam posredujemo besedilo Milana Pintarja, namestnika predsednika republiškega komiteja za raziskovalno dejavnost in tehnologijo, ki ga je predstavil na nedavnem seminarju za mlade strokovnjake Pomurja, ki ga pripravila Medobčinska gospodarska zbornica. Naslov: Preobrazba ozda v podjetje — tržna naravnost v strateški funkciji.

PO DREVESIH SPOZNAJNA

1. V drugi polovici osemdesetih let se je v Jugoslaviji uveljavilo spoznanje, da dogovorna ekonomija ni ustrezen okvir gospodarskega razvoja. Izoblikovan je, vsaj v osnovi, koncept tržne ekonomije. Sestavina tega koncepta je tudi spoznanje, da delovna organizacija, oblikovana, organizirana in vodena kot »organizacija združenega dela«, ni primerna oblika za organiziranje proizvodnje v tržnih razmerah, zato je pojem podjetja na hitro reafirmirano in pravno legaliziran z Zakonom o podjetjih, ki je nadomestil polovico Zakona o združenem delu.

2. Razvojno gledano smo danes še vedno daleč od tržne ekonomije. Pravi trg zahteva namreč tako horizontalno kot vertikalno povezavo; v horizontalni se mora nacionalni trg bolj ali manj neposredno vključiti v mednarodne trge, kar pomeni, da njegovi delni trgi — trg surovin, trg energije, trg dela itd. postanejo deli svetovnih trgov surovin, energije, dela, kapitala in znanja. Prav isto pa velja za vertikalno strukturiranje trgov: podjetje, ki je napoteno ali potisnjeno na nacionalni in mednarodni trg svojih izdelkov, mora imeti možnost, da tudi svoje proizvodne faktorje kupuje na prostem trgu — surovine, energijo, delo, kapital, znanje. V tem trenutku to ravnavesje odprtosti navzven in navznoter še ni oblikovano in prav to je eden temeljnih vzrokov sedanjega neravnovesja in kriznih razmer.

3. Kljub temu pa se je preobrazba ozdov v podjetja že začela in poslovodne ekipe že iščejo ustroj nove organiziranosti. Čeprav še ne morejo ali jim še ni treba na vseh ravneh tržno reagirati. Ker pa se s poglabljanjem krize ta čas neusmišljeno bliža, je sedanji trenutok, ko se podjetja že skoraj smejo obnašati kot podjetja (z izjemo nekaterih posameznih razsežnosti) hkrati pa v to še niso povsem prisiljena, pravi trenutek za samousposobitev, za čas, ki že prihaja.

4. Kadar govorimo o razvoju podjetja, seveda govorimo o pomenu znanja ali natančneje o oblikovanju dolgoročne strategije za uporabo znanja za razvoj podjetja. Pojem strategije pomeni prav to: predvideti razmere, v katerih se bo podjetje znašlo, in se danes usposobiti za pravilno reagiranje v teh razmerah, ko bodo nekoč kasneje (a predvideti moramo kdaj!) nastopile.

Kaj so torej glavna vprašanja, na katera mora odgovoriti vsaka podjetniška strategija?

5. Na prvi pogled je to eno samo vprašanje in zahteva en sam odgovor, toda ko poskušamo oblikovati ta odgovor, vidimo, da je vprašanje tako kompleksno, da ga moramo razgraditi v vrsto posamičnih, ki izhajajo drugo iz drugega kot veje iz debla — zato govorijo teoretiki o »strateškem drevesu«. Osnovno vprašanje se glasi —

Kaj bomo izdelovali jutri?

Odgovor nanj pa zahteva, da se vprašamo, kako in po kakšni ceni bomo to izdelovali, komu in na kakšen način bomo to prodajali, s kom se bomo srečevali na trgu, do kje bomo lahko ta izdelek prodajali in kaj potem? Niz vprašanj torej, ki jih moramo postaviti v kontekstu spoznanja, da smo podjetje, torej polno odgovorni za obstoj in delovanje, in ne ozd kot celica obsežne družbene infrastrukture, ki ne more biti neuspešna ali celo propasti.

6. Prehod na tržno logiko proizvodnje postavlja prav to alternativo kot stalni negativni scenarij neuspešnega odgovora na vprašanja, kaj storiti. Z njim se vrača spoznanje, da podjetje ni prvenstveno obča družbena oblika, ki ne more zadovoljevati svoje socialne in socialne potrebe (komunikacijske, upravne, družabne itd.), temveč proizvodna organizacija, ki mora znati izpeljati tri osnovne operacije:

- spremeniti denar v blago (D — B1)
- spremeniti blago v drugo blago (B1 — B2)

NA PRAGU NOVEGA LETA

Ob pozabljenih seneh pričakovane spremembe

Po nekakšni navadi, ki že dolgo traja, si na prelomu enega leta v drugo zastavljamo številna vprašanja: kaj smo dosegli in česa nismo, čemu dati prednost v letu, ki prihaja, in kakšne razmere nas čakajo v novem letu. Tudi tokrat se nam zastavljajo takšna vprašanja in vsiljujejo odgovori, vendar z občutkom povečane odgovornosti za korenite spremembe in preobrate, ki bi našo ladjo pripeljali v mirnejše vode.

Prestop iz enega koledarskega leta v drugo seveda sam po sebi ničesar ne spreminja. Razmere spreminjajo le stalen in nepretrgan družbeni razvoj ter zavestna aktivnost ljudi in njihovih organizacij in institucij. Toda tradicija starega kot mora lega na zavest in ravnanje sedanjih generacij. V družbeni retorici se mešajo bližnje in daljne preteklosti, zmote in zablode, izkušnje in dosežki, zmage in porazi. Zdajšnje težave in stiske pa prežema okrepljena volja, da bi marsikaj tega odpravili, popravili, izboljšali, da bi tako že jutri živeli boljše in bogatejše življenje, čeprav z odrekanjem in s prehodnimi težavami. Skratka, da bi si tako začrtali zanesljivejšo in stabilnejšo prihodnost družbe, ki dosega zavidanja vredne rezultate, čeprav je obremenjena z neprijetnostmi politične in gospodarske krize.

V tem duhu pa zamenjava listov na koledarju ni samo nekakšna rutinska zamenjava datumov. Marsikaj v našem gospodarskem in političnem življenju še naprej teče po starem. Inflacija je vse večja, kosovska drama se nadaljuje, najrazličnejši prepričanja in ultimati, izrečeni med vodstvi in posamezniki ter ob asistenci časnikov prilivajo olje na ogenj. Vse to seveda ovira demokratično urejanje problemov. Nacionalisti tudi zaradi tega vse laže razširjajo svoja strupena idejna izhodišča. Naši ljudje se zaskrbljeni sprašujejo, kaj se dogaja, kam gremo. Glas ljudstva se je močno razlegel tudi na mitingih in zborovanjih, v protestih in stavkah.

Pa vendar se skozi te sence vendarle prebijajo žarki jasnega spoznanja, da nimamo prav nobene pravice zastati ali celo odstopiti s poti, niti ne apatično stopicati na mestu, da so nujni globlji posegi v organizaciji gospodarskega in političnega življenja. S tem bi se lahko naš socializem v skladu s temeljnimi revolucionarnimi in teoretičnimi izhodišči hitreje razvijal, kot se je doslej. Prav leto 1990 bo v tem primeru pomembna prelomnica. V skladu s jasno začrtano potjo naj bi v tem letu uveljavili gospodarsko reformo, nadaljevali naj

bi s spremembami v političnem sistemu ter odgovorno in temeljito izpeljali preobrazbo Zveze komunistov. To v resnici ne bi smel biti le kozmetični popravek. Gre namreč za med seboj povezane reforme, rekli bi lahko: za med seboj povezane posode. Gre za to, da morajo gospodarska podjetja postati samostojni in odgovorni subjekti, izpostavljeni kriterijem trga in stvarne uspešnosti, usmerjeni v tehnološki napredek in izpostavljeni vetrovom svetovnega gospodarstva. Tako torej naš socializem spreminja svojo dosedanja podoba, s čimer pa se posvajamo tudi od marsikaterih dogme in zablode.

Ali smo se na vse to dobro pripravili? Ne smemo gojiti iluzij, da je pred nami pot brez ovir in da bomo zlahka stopali po njej. Reforme so proces in ne enkratno dejanje. Še naprej se bomo morali spopadati s premetenostjo birokracije, z željami po ohranitvi privilegijev in pridobljenih položajev, s prizadevanji, da bi nas spravili na drugačno pot. Vendar nimamo kam in tudi za spremembe, ki smo se jih lotili, ni alternativnih rešitev. Kam in kako naprej, je odvisno od številnih okoliščin, vsekakor pa največ od nas samih!

Milan JERŠE

LJUTOMERSKO RAZMIŠLJANJE O PREOBLIKOVANJU SISOV

Nekatere občine so se lotile reorganizacije sisov že pred sprejetjem ustavnih dopolnil in ustavnega zakona, tudi Ljutomerska, kjer so že v začetku leta pripravili predlog sprememb in ga je skupščina sprejela pred dopusti. V svojem modelu so ukinjali strokovne službe interesnih skupnosti, naloge družbenih dejavnosti naj bi prenesli v občo upravo, strokovne naloge materialnih dejavnosti v komite za gospodarsko in družbeno planiranje, preostanek nalog, ki ne sodijo v upravne organe, pa bi prev-

zela javna podjetja (stanovanjsko) ali Center za socialno delo. »Razmišljali smo tako, da Center za socialno delo lahko sprejme tista opravila iz strokovnih služb, ki sodijo v okvir socialnovarstvenih pravic in ne v občinske uprave. To je subvencioniranje stanarin, štipendije, izplačevanje nedomeštil za porodne dopuste in drugo,« je rekel podpredsednik Ljutomerskega izvršnega sveta Boris Sunko. V svojem modelu so videli človeka in to, da bi lahko na enem mestu uveljavljali socialnovarstvene

pravice in pomoč, kar bi poenostavilo postopek in združilo tisto, kar je bilo sedaj raztreseno na več krajih.

V Ljutomeru so torej v reorganizaciji želeli vključiti tudi Center za socialno delo, vendar pa republiški model tega ni predvidel in je dal nekatere druge rešitve.

»Dejstvo je, da ta projekt sprememb, ki ga je pripravil republiški izvršni svet, ni razdelan za občinsko raven, medtem ko je dokaj dobro pripravljen za republiško. Mi smo se pač ravnali po zahtevah in tako, da bi čim bolj ustrezalo posebnostim naše občine. Mislim, da se projekt premalo ukvarja s tem, da imamo velike in majhne občine in po analogiji ni mogoče nekih stvari urediti enako na republiki in občini, morda v veliki da, v majhni, kot je naša, pa ne gre. Zato smo tudi predlagali, da bi bilo treba nekatere službe, ki se sedaj pojavljajo od republiške do regijske ravni, povezovati, jih združevati, namesto tega da imamo sedaj za zaposlovanje, zdravstvo, socialno varstvo in tako dalje po dva, tri ljudi, ki pa med sabo niso povezani, čeprav opravljajo sorodne storitve.«

Če se zdijo taki in podobni predlogi nepoznavalcu obrobni in malenkostni, pa je vendar res, da lahko poenostavimo, pocenimo in izboljšamo delo. Morda prav to lahko očitamo republičnemu modelu, da v njem ni mesta za to in pripravljavci niso predvideli vseh možnosti.

»Mi smo v našem predlogu predvideli tudi deset odstotkov manj zaposlenih, vendar pa bo zaenkrat število enako kot doslej. Povedati pa moram, da se je v zadnjih letih število zaposlenih v naši strokovni službi zmanjšalo,« je rekel podpredsednik izvršnega sveta.

Majda Horvat

GORNJA RADGONA

Bolehnejši otroci

Začnemo se spraševati, kaj je z otroki in njihovim zdravstvenim stanjem, če se je število kurativnih pregledov v zdravstvenih ambulantah povečalo za tisoč v primerjavi z lanskim obdobjem. Lani so imeli namreč v otroškem dispanzerju v Gornji Radgoni v prvih devetih mesecih 4030 prvih pregledov, letos v devetmesečju za tisoč dvesto trindvajset več (5253 pregledov) in drugih 4900 lani, letos v istem obdobju pa 6942, torej več kot dva tisoč pregledov.

Resda se v številkah lahko vidi večja skrb staršev za zdravstveno varstvo otrok, delno tudi večje število zdravstvenih delavcev, bolj kot to pa stroka ugotavlja, da se pri zdravstvenem stanju vedno bolj pozna socialno stanje družine, stiske in preobremenjenost staršev, predvsem mladih mater, ki so jim otroci velikokrat v breme in nadomestilo za njihove probleme in stiske. Ugotavljajo tudi slabšo prehranjenost otrok, zopet se pojavljajo boleznin, na katere so že skoraj pozabili, kot je na primer rahitis. Ugotavljajo tudi, da se v mnogih družinah sploh več ne kuha in da se zadovoljuje s toplimi obroki na delovnem mestu ali za otroke v šoli in vrtcih. Tudi pri dojenju dojenčkov je tako, da 60 odstotkov mater preneha dojiti že v prvem mesecu otrokove starosti, in ker so posebej pripravljena in humanizirana mleka za dojenčke »predraga«, mnoge matere kupujejo kravje. Zato imajo številne alergije dojenčkov na neprimerno prehrano.

Otroci najpogosteje obiščejo dispanzer zaradi obolenj dihal, infekcijskih bolezni ter prebavnih težav. V zadnjem času imajo tudi hujše prebavne težave, saj se otroci okužijo s hujšo bolezensko klico.

Samo na zgledu iz Gornje Radgone res ne moremo graditi, pa vendar je dovoljenje opozorilo, da ravno otroci najprej občutijo slabšanje socialnega stanja v družini.

Majda Horvat

MANJ STANOVANJ OD NAČRTOVANIH

Soboška stanovanjska skupnost je za srednjeročno obdobje do leta 1990 načrtovala 525 novih stanovanj, od tega 466 v Murski Soboti. V poročilu o gradnji stanovanj pa ugotavljajo, da bo skupnost s stanovanji, ki jih še končujejo, dobila 302 stanovanji. Osemindeset stanovanj so naredili leta 1986, naslednje leto 61, potem 62, letos pa bi naj bilo vseljenih 75 stanovanj. Letos namreč končujejo z gradnjo na Kocijevi ulici, gradnjo v Beltincih pa se prenaša na prihodnje leto.

Veliko so naredili za obnovo streh in gradnjo dvokapnic. Z nadzidavami so dobili tudi 40 novih stanovanj. Delali so še toplotne izolacije in obnavljali fasade, kopalnice v starih stanovanjskih blokih in prenavljali kotlovnice.

Stanarine soboške občine so se z zadnjim 60-odstotnim povzvišanjem za december podražile v primerjavi z lani za skoraj tri tisoč odstotkov, kar je več kot uradno priznana inflacija. Vendar, kot so izračunali na stanovanjski skupnosti, se s tem sploh niso približali ekonomski ceni stanarine, ki naj bi jo imeli že v prihodnjem letu. Takrat naj bi stanarina znašala 3,15 odstotka revalorizirane vrednosti stanovanja. S slednjim povzvišanjem ne bodo dosegli niti odstotka revalorizirane vrednosti stanovanja.

mb

Programi strank in sociala

Torej bo prišel čas, ko bomo dali glas, zadnje dejanje sedanjega predvolilnega boja. Gotovo je da se bodo volivci prvič odločali zaradi izdelanega in predstavljenega programa ter izkušnji o njenem dosežanju delu stranke, zato je tudi vsebina programov srš v predvolilnih pripravih in pridobivanju članstva. In prav programi so s svojo vsebino del življenja, življenja v vseh njegovih plasteh in otenkih in prav zato je predpostavka, da bodo uspele tiste stranke, zveze, katerih program bo bolj za tista osnovna življenjska vprašanja preživetja. Ali drugače: tista stranka, zveza, organizacija, ki bo padla pri socialni politiki in skrbi za socialno varnost človeka, bo izgubila.

Predpostavko lahko okrepimo s tem časom, ko so številne delavske družine na robu preživetja, ko se število prisilcev in prejemnikov družbenih denarnih pomoči povečuje in delavci za svoje delo malo zaslužijo. Dosedanja socialna politika pa je bolj usmerjena v pomoč socialno ogroženim, v urejanje in priznavanje socialnovarstvenih pravic in ne v odpravljanje korenin socialnih stanj. Res temelji na delu, vendar samo delo še vedno ne pomeni imeti socialno varnost zase in za družino. Zato so vse načelne formule, da moramo biti socialno pravična družba, le besedni konstrukti, ki ne vidijo bistva socialnih problemov, vsaj tistih ne, ki izvirajo iz dela.

Predpostavko imamo, in če jo razvijemo in utemeljujemo, potem si damo predse programe zvez, strank, organizacij. Bolj kot samozvana alternativa imata v rokah karte za človeka in njegovo socialno varnost sindikat in socialistična zveza. A stavimo na sindikat, ki pravi, da nima ambicij, da bi postal stranka, in na to, da zahteva ekonomsko ceno dela in da postavlja socialno politiko kot del razvojne tehnologije. Imeti delo naj bi pomenilo tudi imeti socialno varnost. S tem je zadel v srš reševanja socialne problematike. Čeprav mu gospodarstveniki očitajo, da taki predlogi niso za sednji čas, da so povsem nezdružljivi z načinom sedanjega gospodarjenja. Gledano v sedanjem času res niso, vendar so za prihodnji čas, in če bi sindikat s tem uspel, potem lahko rečemo, da sociala spremeni način gospodarjenja. S takim predlogom namreč stvari obračajo na glavo in zahtevajo drugi vrstni red pri delitvi, saj bo za plačo, ki je mora biti za življenje, moralo biti. S tem bo načeljal sedanje sistemske nesmisle — toda če bo postal sindikat, kot ga še ne poznamo (da se ne bo dal spolitizirati).

To bo gotovo rodilo številne probleme, toda to je že drugo vprašanje. Nekatere je namreč treba začeti načenjati sedanjo verigo ustvarjanja delavske sociala.

Majda Horvat

SODOBNA KUHINJA BOLNIŠNICE

Pri zdravljenju ima pravilna prehrana zelo velik pomen, pri nekaterih boleznih pa je edino zdravilo. Soboška bolnišnica je v tej smeri naredila velik napredek, tako v kakovosti hrane, kot v načinu razdeljevanja. Edina v Sloveniji ima tako imenovani tabletni način delitve hrane v kuhinji. Vsak bolnik ima svojo kartico, kjer je zaznamovana vsaka zahteva in količina pri hrani. Hrana delijo v posebne nerjaveče termoske posode, ki imajo v medprostoru segreti parafin. S takim načinom delitve so začeli le za nekatere oddelke, z nakupom dodatne opreme pa jo bodo imeli za vse bolnike. Prednost tega ni samo v kakovosti hrane, ampak je tudi precejšen prihranek, saj po karticah točno vedo, koliko je bolnikov na posameznem oddelku in ne kuhajo več hrane, ki bi jo potem bila za odmet. Bolnišnično kuhinjo si zato prihajajo ogledovat tudi iz drugih podobnih institucij.

Vidno mesto pa si je v dietetični prehrani pridobila tudi vodja prehrane, inženirka Jolanda Lainšček Prelec, ki je uspešno naredila specialno posebno moko za bolnike z glutensko enteropatijo. Slednji namreč ne smejo uživati kruha, testenin in jedil, ki so urejene in običajne moko. Maloštevili bolnikom pa je ta glutenska mešanica vendar življenjska pumca. Tako sedaj pripravlja mešanico za 150 bolnikov iz Slovenije in za 200 iz drugih republik.

mh

STRAH IN UPANJE, OČIŠČENJE IN POMLAJENJE

Amen — se je v smislu pobožne želje: tako bodi, izpovedalo svoječasno predstojniku slovenskih kapucinov, martijanskemu župniku, patru Stefanu Balazicu, po tem, ko je Mirko Nidorfer, predstavnik slovenskih krščanskih demokratov, zaželel državljanom družinske božične praznike in veliko civilnega poguma v naslednjem letu pri ustvarjanju pluralnega političnega prostora, ki naj deluje v skupno dobro vseh.

Ob Balazicu in Nidorferju sta bila naša sobesednika še Joško Vinkovič, župnik iz Pertoče (cerkev sv. Helene) in Feliks Petek, podpredsednik Pomurskega medobčinskega sveta Socialistične zveze oz. predsednik te občinske organizacije v Radgoni. Scenarij besedovanja smo zaključili v treh smereh: politični angažma Cerkev in cerkve zdaj in tu oz. njen odnos do političnih gibanj, zvez, strank, frakcij, ustanavljanje verskih šol (po prenovljeni in posodobljeni slovenski ustavi) ter odpiranje Zveze komunistov oz. partije vernikom in Cerkvii (cerkvi).

Ali ne bodo z različnih prižnic doneli zelo različno obarvani toni?

Nidorfer je najprej pojasnil, da so slovenski krščanski demokrati nastali iz gibanja društva 2000 oz. tudi iz tovrstne revije — 10. marca v Ljubljani. Kasneje, 3. novembra, so se preimenovali v slovenske krščanske demokratke. Do spremembe imena je prišlo zavoljo izpostavitve personalnega vidika (personalne filozofije) in izročila slovenske krščanske socialne misli (Krek, Gosar, Kocbek), pri čemer sevimajmo za dediče krščanskih socialistov, marveč ta nauk kritično sprejemajo in preoblikujejo za današnji čas. Do njihovega organiziranja je prišlo zaradi hotenja po dejavni vključitvi v politično življenje slovenske družbe, saj se vseh problemov — na primer novo ovrednotenje družbe, civilno služenje vojaškega roka, ugovor vesti, splav — ne da reševati v okviru Cerkev, ampak zakonsko v skupščini, parlamentu. Treba je dobesedno »stopiti skupaj na družbenem planu«. Da kristjani vstopajo v politiko s strahom, z zadržanostjo, je več vzrokov. Eden od poglavitnih je najbrž ta, da je bila vera dobrih 45 let potisnjena v zasebno sfero in da so kristjani v tej pasivi dobesedno zakrneli. Verjetno pa jih tudi samo vodstvo ni kaj prida spodbujalo k večjemu angažmaju. Pa seveda samozadovoljstvo v okviru Cerkev. »Gibanje krščanskih demokratov izhaja iz krščanskega etosa, ni pa odprto le zanje, marveč za vse podobno misleče,« je menil sogovornik.

Vinkovič je izpostavil dvojno vlogo ob pripadnosti k Cerkvii. »Ne gre toliko za to, da bi se v imenu Cerkev angažiral kot duhovnik, ampak čutim dolžnost, da vernikom posredujem smer, kako, za kaj naj bi se zavzemali. Da bi se v imenu Cerkev posebej politično udeleževal, pa nimam namena. Zadržanost oz. strah pri vstopanju na politično prizorišče pa glede na spreminjajoče se razmere izginja,« je bil prepričan sobesednik s opozorilom, da je le potrebno stremeti za spreminjanjem družbe. »Saj je že Bog prvim ljudem dejal: Podvržite si zemljo in ji gospodujte!« smo slisali.

Balazic je razlikoval politično delovanje v ožjem in širšem pomenu besede; ožje v okviru partije ali SZDL ali občinskih, republiških in zveznih organov, širše upoštevajoč dejstvo, da vsak človek politično deluje že s svojim bivanjem in delovanjem ne gleda na to, kakšen poklic opravlja. »Če se političnemu angažmaju približujemo s strahom in zadržanostjo, je to s psihološkega vidika popolnoma razumljivo. Vzemimo otroka! Tisti, ki nima prostora za svobodno igranje, divjanja, postaja nevrotičen. Če to primerjam z razmerami v 40. oz. 45. letih, ko je bila Cerkev takorekoč porinjena v zakristije in ji je bil onemogočen dostop do sredstev družbenega obveščanja, je to potrditev za navajenost na strah, zadržanost.

Za katero stranko boste volili na spomladanskih volitvah?

Vinkovič: »Za izbiro je še čas, saj volitve ne bodo tako kmalu. Vsekakor bom glasoval za tisto, ki se bo v svojem programu izkazala kot najbolj humana s ponudbo največjih možnosti za svobodno življenje in delovanje v vseh ozirih.«

Balazic: »Tudi sam bom čakal in razmišljal. Vse zveze in morebitne nove skupine v slovenskem prostoru in Pomurju še niso ja-

sno predstavile svojih programov. Ti bodo zame odločilni.«

Vinkovič: »V naši družbi mora iti za človeka ne za oblast. Dolgo časa se je govorilo, da je naša ljudska oblast za ljudi, toda iz dneva v dan spoznavamo, da ni tako in da je tudi NOB bil na žalost boj za oblast; v osnovi mogoče ne, toda tako se je pokazalo.«

Petek: »V Socialistični zvezi se v procesih prenove odločno zavzemamo za večjo avtonomnost in uveljavljanje človeka, njegove osebnosti ter za svobodno vstopanje v politični prostor. Naj si pristo izbira, za kateri program se bo odločil. Verniki so člani naše SZDL, z njimi računamo in lahko nam veliko pomagajo pri zdajšnjih spremembah. Mislim, da je na tej platformi oz. na takem konceptu zasnovan odnos med Cerkvijo in drugimi institucijami v naši (radgonski) občini in Pomurju.«

Vinkovič: »Bilo bi zelo lepo, če bi vsi naši odgovorni moške tako gledali in razmišljali kot vi in da se ne bi Cerkev — kot večkrat v preteklosti — smatralo kot konkurentko za oblast. Slisati je bilo celo izjave nekaterih vodilnih ljudi, češ da nam ne bi v tem sproščnem času Cerkev prevzela oblasti, kajti potem bi nastopila nova diktatura. Pri tem so imeli v mislih daljna stoletja, ki Cerkvemu vodstvu gotovo niso bila v čast. Mislim na inkvizicijo in podobne reči. Toda to je preteklost in danes bi mogoče primerjal Cerkev s kakšno humano organizacijo v naši domovini, ki ji

Balazic: »Ko sem se leta 1962 vrnil s študija oz. specializacije v tujini, sem se udeleževal pri tistem oddelku karitativne dejavnosti slovenske Cerkev, ki jo je odprlo Ognjišče. Zbiral sem obleke in razne predmete, ki jih več ne rabimo in jih s kombijem razvažal po Sloveniji. Ustavil me je miličnik in mi rekel, da opravljam nedovoljeno delovanje. Bil sem presenečen in mu dejal, da bom pač peljal naprej, razen če mi to pisno prepove neka inštanca. Do tega seveda ni prišlo in zato sem še naprej sodeloval pri karitativni dejavnosti. Nikoli nisem prav razumel, zakaj naj bi bilo to Cerkvii prepovedano, saj je od vsega začetka karitativno usmerjena. Dobival sem odgovor, češ to je dolžnost naše družbe in je za to poskrbljeno. Pa sem naredil vzporednico: imamo vrtec in je poskrbljeno za otroke, kljub temu pa so zmogljivosti vrtec premajhne in je treba iskati nove možnosti. Če jih zremo, bo ostalo določeno število ljudi v mrzlih stanovanjih, brez obleke, brez najnujnejših stvari. Spominjam se, ko so v Ljubljani v Dravljah sestram enostavno prepovedali, z dekretom, da več ne smejo imeti vrtca, torej varstva otrok. Nekaj podobnega se je zgodilo v Splitu. Zdaj, ko se te zadeve začenejo bolj tolerirati, sem vesel, kajti lažje bo pomagati človeku. In v prvi vrsti naj bi nam šlo ne toliko za politiko ali stranko, ampak za človeka.«

V tujini se najbrž kaj takega ne more zgoditi, da bi preganjali ka-

je, da pomagamo in da recimo sami starši povedo, če želijo, da bi njihov otrok obiskoval verski vrtec, predšolski verouk.

Balazic: »Dodal bi nekaj k razliki med operacijo v katoliški in operacijo v državni bolnici. Pri operaciji ni razlike, je pa v pristopu in odnosu, kar sem imel priložnost opazovati v Švici. Tam je bil eden mojih redovnih bratov operiran zavoljo rakaste ga obolenja. Tudi takrat, ko je imel zdravnik prost dan, je ob-

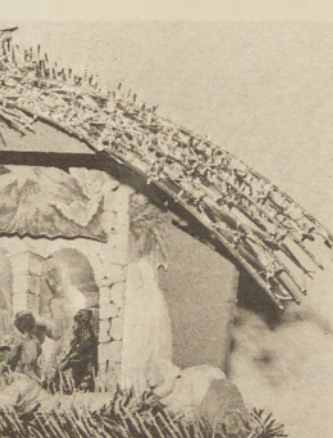
skal vse paciente na svojem oddelku. Če prenesem to na slovenska tla v okvir že omenjenega Predala dobrote pri Ognjišču, je podobno. Ko smo ljudem pripeljali razne predmete — obleko, omaro, štedilnik, pralni stroj — jih nismo kar odložili pred pragom, marveč po potrebi počistili stanovanje, v jesen prinesli drva. Zdi se mi, da prav v tem ljudje čutijo razliko. Na več krajih so mi rekli: ko nam pripeljejo obleke in hrano iz Rdečega križa, jo odložijo in kar odidejo. Gre torej za kakovost pristopa in tu lahko nekaj damo. Vesel bom, če poslej več ne bo prihajalo od takih razlik, kajti potem moremo stvari poenotiti in moči združiti.

Po novem ustavnem dopolnilu ima Cerkev pravico, da ustanavlja verske šole. Po ustavi iz leta 1974 pa je imela Cerkev pravico, da je ustanovljala verske šole za izobraževanje duhovnikov.

Nidorfer: »Tu je bistvena razlika. Verska šola lahko postane splošna. V mislih imam vipavsko srednjo versko šolo. Zakaj ne bi mogla imeti statusa klasične gimnazije in bi jo smeli obiskovati tudi tisti mladi, da ne bi bilo tre-

povsem izolirano od neke družbene sfere. Verjetno gre tu za to, da v mladih ljudeh vzgojimo kritičen odnos do družbe in da ne prevladuje monopol samo ene ideologije.«

Balazic: »Nazadnjaškost šole!? Zanimivo bi bilo ugotovljati, kdaj so naši vodilni moške začeli uporabljati to izrazoslovje. Tega nisem raziskoval, bilo bi pa zanimivo imeti pregled in točne podatke. Iz preteklosti pa sledi, da se je to začelo takrat, ko so bile

po vojni Cerkvii vzete možnosti poučevati verouk v šoli.«

(Sobesednik je nato posegel v prekmursko/pomursko zgodovino šolstva s poudarkom na pomenu nekaterih znamenitih osebnosti kot so: Števan in Mikloš Kuzmič, Franc Ivanecy in drugi. Nato pa dobesedno: »Moramo ugotoviti — o tem pričata knjigi Prekmursko šolstvo in šolstvo v Sloveniji — da so pravzaprav vse šole nastajale ob cerkvi... Šele leta 1868 je izšel šolski zakon in šele po tem so začele nastajati zasebne, državne in cerkvene šole. Vse do tega leta pa so bile — razen nekaj izjem — v okviru cerkev. Zato je bilo čudno in nerazumljivo, če smo verouk izrgali iz šole, češ da ne bo to kvarno vplivalo na naše otroke. To je bilo prisotno po letu 1941.«)

Nidorfer: »Nisem za to, da bi verouk zopet institucionalizirali, da bi postal obveznost. Dajmo raje možnost, da postane fakultativni! Problem zase pa je poznavanje literature, na primer Cankarja. Poznati Cankarja brez poznavanja krščanstva je zelo težko. Vzemimo le njegovo črtico

mokratov.«

Balazic: »Upam, da se ne bo ponavljala bližnja zgodovina na tem področju, saj še vemo, kako je bilo, ko je začel o teh rečeh javno govoriti in predavati verni učitelj, upokojeni profesor dr. Janez Janžekovič; koliko je bilo prahu, nezadovoljstva, kolikokrat so ga klicali na razprave, zaslišanja. Pred očmi imam tudi ne tako davno preteklost šolskih učbenikov, ko je Cerkev protestirala zaradi vsebine nekaterih le-teh.«

Z duhovnim centrom Kančevci se neformalno vstopa v srednjo Evropo!

Martijanski župnik nam je obširneje predstavil projekt Kančevci v okviru prihodnosti šolstva oz. vzgoje in izobraževanja predvsem vernikov. »Ob verouku za otroke je poudarek na izobraževanju odraslih. Po Sloveniji je že nekaj tovrstnih centrov. V ljubljanski nadškofiji je to Stična, vedno bolj vplivno postaja Nazarje. V Pomurju kaj takega še nismo imeli. Iz teh razlogov se je rodila zamisel, da v Kančevcih, pri sv. Bedeniku, kjer je nekoč živel Mikloš Kuzmič, nastane neke vrste duhovni center, ki bo imel vlogo izobraževati odrasle in mladino, starše in otroke. Programi še niso izdelani, gotovo pa bodo zajemali vse sloje ljudi in odpirali vrata za najrazličnejše možnosti — od duhovnih vaj do raznih enodnevnih srečanj in kulturnih programov. Razen duhovnega in verskega centra naj bi bil to kulturni center našega Prekmurja. Moja želja je, da bi iz prahu preteklosti in pozabljene zgodovine izveliki vse pomembne pomurske moške ter jim neke v objektu ali zunaj njega postavili doprsne kipe in nam jih tako spet približali — njihovo delovanje in pomembnost za tukajšnjo zgodovino, duhovno rast in versko preteklost pa hkrati sedanjosti Cerkev na tem območju. Vsekakor ima projekt širše, ne le prekmurske razsežnosti. Pred kratkim sem bil v Avstriji in na Madžarskem, kjer smo se pogovarjali o tem, da se trikotnik Stajerska—Madžarska—Prekmurje vse bolj odpira za mednarodno sodelovanje. Verjetno se bomo tudi mi vanj vključili. Nekatere programe smo namreč že skupaj oblikovali in načrtovali — v smislu mednarodnega in medkonfesiionalnega sodelovanja.«

Kaj pa odpiranje Zveze komunistov oz. partije vernikom oz. Cerkvii?

Vinkovič: »Vprašanje je, kakšna bo prenovljena ZK ali partija. Če bo odstopila od svojih osnovnih načel, ki so izključevala vse druge ideologije in jih smatrala za nazadnjaške, svojo pa povzdigovala, potem seveda ne bi bila sprejemljiva za vernike. Ko je bil marksizem v največjem razmahu, je ponujal na največje življenjske probleme zelo enostavne odgovore. Stasoma se je pokazalo, da življenje le ni tako preprosto in težkih vprašanj ni mogoče reševati čez noč z revolucijami. Ne gre samo za revolucijo, ampak za nekakšno evolucijo človeka.«

Balazic: »Pri odpiranju ZK vernikom in Cerkvii, ne smemo pozabiti na osnovno poslanstvo Cerkev in Jezusovo naročilo: Pojdite po vsem svetu! S tem naročilom je hkrati rečeno, naj bo Cerkev odprta za vse kulture in za vse družbene sisteme. Hkrati Jezusovo naročilo pomeni, naj bo Cerkev in oznanjevanje v službi človeka in odrešenja, hkrati pa naj ne bi bila — kot se je žal v nekaterih obdobjih zgodovine že dogajalo — v službi sistema ali ideologije... Verniki že poznajo članstvo v ZK, recimo v sosednji Italiji.«

Nidorfer: »Ne vidim razloga, da bi se morala ZK v svojem statutu v načelih tako daleč prilagajati, da bi bila zanimiva za vernike. Krščanski demokrati tega ne počnemo. Dopusčamo drugačnost. Če se zdaj ustvarja v slovenskem prostoru pluralističen politični marketing in lahko izbiram med različnostmi, ko ni le enega monopola, se seveda lahko vsak svobodno odloča. Če bo partija v tolikšni meri prilagajala svoj statut, da bo za vse sprejemljiv, ne bo več imela svojega bistva, tega, kar je njeno izhodišče.«

Vinkovič: »Moralo je priti do katarze, očiščenja. To smo pričakovali.«

Petek: »Procese v ZK Slovenije je treba dovolj razumno, preudarno ocenjevati in jih vzporediti z nastajajočim časom in razmerami. Dejansko se čisti in odstranjuje vse tisto, kar je lahko predstavljalo veliko oviro, čestokrat številne frustracije in podobno. In spet se moram strinjati s krščanskimi demokrati.«

Končno za našo okroglo mizo nismo mogli mimo božice, pri čemer se nam zdi omembe vredna razlaga petoškega župnika Jožka Vinkoviča: »Želel bi, ko bi v besedi božič čutili tisto, za kar imamo domači izraz: svetek. Beseda praznik ne pove dosti, v sami osnovi bi dobesedno šlo za prazen dan: pri svetku pa gre za svet dan — za vernega, za kristjana, za vsakogar.«

BRANKO ŽUNEC

p. Stefan Balazic

Mirko Nidorfer

ritativno delovanje Cerkev? Znanja je mednarodna organizacija Caritas.

Vinkovič: »Beseda karitas pomeni ljubezen v najširšem smislu. Gre za dolžnost kristjanov, ki izvira iz osnovnega pouka. Naša družba pa je prepovedovala to, kar pravzaprav sama želi, da bi delali. V prispevku povedano: nekdo je končal tečaj prve pomoči in na cesti našel na ranjenca. A mu je prepovedano pomagati, ker po uradni poti ni za to poklican — ni zdravnik ne medicinska sestra. Takšen nesmisel smo doslej čutili.«

Petek: »Prav zdaj snujemo samostojen program Socialistične zveze — prvi po tretjem kongresu Ljudske fronte — z namenom, da bi se hitreje spremenile tudi take pravne ovire v naši zakonodaji. V tem pogledu se zavzemamo za čim hitrejšo spremembo zakona o pravnem položaju verskih skupnosti, kajti tudi na ta način je mogoče dajati prostor in možnosti za drugačne odnose in vlogo Cerkev na tem področju. Nekaj podobnega hočemo doseči z ustavnim dopolnilom o ustanavljanju verskih šol.«

Nidorfer: »Če izhajamo iz možnosti za zasebno podjetništvo, naj bo taka možnost tudi v Cerkvii, torej opravljanje karitativne dejavnosti kot organizirane dejavnosti — vrtil in podobno. Ko sem bil mesec dni v Nemčiji, sem se prepričal, da ima tam Cerkev v svojih rokah bolnice, katoliške banke, celoten aparat. Nemški kristjani se celo sprašujejo, kakšen smisel ima tak, v bistvu prevelik birokratski aparat. Obremenjuje. Ljudje se tudi sprašujejo, kakšna je razlika med katoliško in civilno bolnico: ali zgolj v tem, da je v prvi kapelica in križ in da so strežnice sestre. Je kakšna razlika med katoliško in civilno operacijo? V širše razraščanje Cerkev pri nas najbrž le ne bo šla. Naloga kristjanov

Joško Vinkovič

ba delati izpitov na državni gimnaziji.«

Vinkovič: »Potreben bo velik premik v pojmovanju šole. Dolgo časa po vojni se je pri nas govorilo, da je napredno samo tisto, kar diši po marksizmu in da so vse druge ideologije avtomatično reakcionarne, nazadnjaške. Tu bi moral biti storjen premik, da bi se na vsako ideologijo ali vero gledalo popolnoma svobodno in v dobromerju, saj vsaka, vsaj v osnovi, hoče vzgajati za dobrega človeka. Čas bo pokazal, če neka šola — naj bo krščanska obarvana, ateistična, muslimanska ali kako drugače usmerjena — služi temu namenu. Če ne, naj jo oblast ukine. Poseben problem je financiranje, kajti odslej naprej bo moralo vladati zaupanje, da se finančno podpira šola za dobrega človeka, ne glede na to, pod kakšno barvo deluje. V Panonhalmi na Madžarskem obiskujejo cerkevno gimnazijo že dolga desetletja tudi otroci iz neverških družin. Vsekakor ne bi smelo pri nas prihajati do kakšnega razlikovanja med učenci; in tudi za to bi morala poskrbeti šola.

Nidorfer: »Vsi se zavzemajo, tudi nova gibanja in stranke, za nevtralnno šolo. Bolj se nagibam k tistem kar je nekoč dejal prof. Trstenjak: da gre za pluralistično, odprto šolo. Če rečemo nevtralnno, bomo vzgajali mlade ljudi

Feliks Petek

Prvo obhajilo. Tisti, ki obiskuje verouk, mu je povsem jasno, tisti, ki je popoln ateist, mu je potrebna dodatna razlaga prvega obhajila. Rekli pa smo že, da evropska kultura vendarle temelji na krščanskih podlagi, da je iz tega izšla in če vir odstranimo, si režemo lastne korenine.«

Balazic: »Tudi sam nisem za institucionalizacijo verouka, ampak za svobodno opcijo. O tem smo se pogovarjali na različnih inštancah po Jugoslaviji v okviru razprav o usmerjenem izobraževanju. V Avstriji in na Zahodu je verouk šolski predmet, ki pa ni obvezen. Lahko se od njega odjavijo. Če bi ga pri nas institucionalizirali, bi to verski vzgoji in Cerkvii ter posameznikom prej škodovalo kot koristilo.«

Petek: »Zagotovo je lažje ocenjevati zgodovino in storjene napake. Res je, da bomo morali začeti razmišljati in delovati drugače, napraviti določeno diskontinuiteto z vsem tistim, kar je bilo v preteklosti slabo. Mislim tudi na učno-vzgojne programe, na delovanje šole kot institucije in na vse kar je bilo tako ali drugače povezano z ideologijo. Zavzemamo se za učno-vzgojne programe na znanstveni podlagi z uveljavljanjem miselnostne svobode in odprtega prostora za vnašanje vseh vrednot civilizirane družbe. Podpiram razmišljanje predstavnika krščanskih de-

Proizvodnja za 1990. leto že prodana

V letu 1989 so v tovarni obutve Planika Turnišče dobro gospodarili, čeprav težav ni manjkalo. V tem letu so namreč prešli na nove, zahtevnejše modele (90 odstotkov), kar je zahtevalo od vseh zaposlenih veliko truda, saj se ni moglo čez noč navaditi na novo delo oziroma izdelek. V Turnišču izdelujejo predvsem športno obutev z blagovno znamko adidas. Ker so dosegli evropsko kakovost, poudarjajo, da jim Evropa 92 ni nekaj nedosegljivega. Naj to podkrepimo s podatkom: Planika Turnišče ima za leto 1990 prodano že vso proizvodnjo, seveda bo spet šlo največ izdelkov v tujino. Čeprav imajo realne možnosti za samostojno podjetje, ostajajo še naprej v okviru Planike Kranj, kajti ne bi si želeli usode turniškega čevljarstva, ko je bilo samostojno podjetje Inlo. Ne kaže pa prezreti tudi, da ima Planika Turnišče svoj strokovni kader, domače strokovnjake in delavce, kar preprečuje, da strokovnjakov ni treba snubiti, ampak jih izsolati in — plačati.

Pa še beseda dve o načrtih v 1990. letu. Januarja bodo v šivalnici zgornjih delov obutve namestili še en izdelavni trak, ki bo omogočil zaposlitev 40 novim delavcem. Dalje: del skladišča surovin bodo preuredili v krojilnico; zgradili bodo prizidek za skladišče vnetljivih snovi; montirali bodo naprave za dovod svežega in odvod slabega zraka (klimatske naprave); posodobili bodo tehnološko opremo, kar sicer stalno delajo; pa še marsikaj drugega bodo postorili za večjo produktivnost, varstvo pri delu in boljše počutje delavcev.

Š. Sobočan

LJUTOMER

Jugoslovanski trg je obubožal — rešitev je v izvozu

To je ena od osnovnih ugotovitev Ljutomerskega Tehnostroja. Sama ugotovitev je premalo, saj potrebuje izvoz na zahtevna zahodna tržišča nekaj dobrih razlogov, da se takšnega načrta ne lotevajo prelahko in na pamet. Izvozno strategijo so v Tehnostroju začrtali že pred mnogimi leti, najmočnejše pa v času, ko je bil ta kolektiv na najnižji točki svojega poslovanja, torej pred dobrimi tremi leti. Takrat so v planske akte o strategiji razvoja delovne organizacije zapisali, da bo osvajanje zahtevnih zahodnih tržišč ena od prednostnih nalog sanacije, istočasno pa bodo v kolektivu naredili vse, da se temu trgu prilagodijo. Vse pa pomeni, da bodo posodobili tehnologijo, da bodo spremenili način dela in način razmišljanja delavcev, da bo kakovost in sodobnost osnova v njihovih izdelkih. Kot kaže, jim to počasi uspeva. Že v letošnjem letu je Tehnostroj povečal izvoz (v primerjavi z lanskim letom) za 140 odstotkov. Ta številka je sicer lahko relativna, vsekakor pa kaže, da se nekaj premika. Komentar direktorja Iva Tivadarja:

»Naša izvozna prizadevanja so se začela skromno. Najprej v stikih z Avstrijo. Ti so trajali dalj časa in prek njih smo začeli navajati ljudi na kakovost, ki se v Evropi išče, istočasno pa smo spoznavali tudi to, kaj pravzaprav Evropa zahteva. Naši cilji segajo vse do Skandinavije, kjer že imamo konkretne projekte, o katerih se pogovarjamo. Navzoča je tudi Nemčija, naš naslednji korak, ki ga že delamo, pa je Holandija in prek nje Finska.

Že v sanacijskem programu smo zapisali, da bomo naše delavce usposobili za delo, kot ga zahteva Zahod. Kako je to konkretno: ko sklenemo posle s partnerji, se dogovorimo, da gredo manjše ekipe naših delavcev v tisto tovarno, s katero sodelujemo, da bi videli na kraju samem kakovost, ki jo zahtevajo naši partnerji, in da bi potem sami prevzeli tak način dela.

Naša možnost pa je — če omenim sedanjost gospodarsko vojno — tudi v tem, da domačemu trgu tudi ponujamo kakovost, ki je enaka zahodni. Če se bo dalo še kaj prodajati na jugu, bomo imeli prednost predvsem zaradi kakovosti. Že več kot dve leti smo opustili količinsko proizvodnjo in se navezujemo na kakovostno. »Vaša filozofija izvoza je drugačna kot drugje. Poudarek je na dodelavnem poslu. Se to splača ali pa je to začetna strategija osvajanja tujega trga?

»Mislim, da nobene stvari ne dosežete s prvim korakom. Akcije je potrebno razdeliti v določene etape. Prva naša naloga je, da na zahodnem tržišču najprej ustvarimo dohodek. Pri takšnih problematičnih škarih (materiali in drugo), kot so pri nas, pa je doseganje dohodka skoraj nemogoče, zato smo v tej prvi etapi, ki bo trajala pet let, načrtovali, da zmanjšujemo potrebo po kapitalu (to je naš osnovni cilj), in če želimo angažirati ta zunanji kapital za obratna sredstva, potem ne vidim druge možnosti, kot da da materiale naš partner. Mi pri tem dobimo svoj del. Ko se dogovarjamo, nimamo težav pri zagotovitvi našega deleža. Mi vzamemo naše normative in uspešno s partnerji doseči tisto, kar smo pravzaprav želeli. Tehnostroj ustvarja v izvozu dohodke, nima pa težav s predragimi materiali, ki bi mu dohodke odnašali.

Materiali, ki jih dobite od partnerja, so tudi cenejši od domačih, pa še kakovostnejši so?

»Ce bi hoteli izdelovati naše izdelke iz domačih materialov, bi nas stal kilogram (povprečna skupna cena materialov) domačega materiala od 1,4 do 1,6 DEM. Ta material nam partner pošilja v Tehnostroj za okrog 0,9 DEM. Če na to ceno dodamo naš pričakovani zaslužek, je to še vedno pod ceno materiala, ki bi ga kupili v Jugoslaviji. Zato pač rečemo partnerju, da želimo dobiti za izdelavo nekega pogodbenega izdelka toliko in toliko, skupno naredimo konstrukcijo, jo analiziramo in rešujemo nabavne poti, Tehnostroj pa nima pri tem nobenih težav z nabavo materialov. S tem pa lahko držimo našo ceno. To pa pomeni, da s partnerji sklepamo dolgoročne pogodbe (najmanj za 3 leta), v tem času pa upam, da bomo spoznali trgovsko mrežo, ki jo naši partnerji že imajo, in da bomo v približno 3 ali 5 letih lahko začeli tudi samostojno nastopati na nekaterih tržiščih.

Delavci so se torej prilagodili evropski kakovosti dela. Kaj pa njihova stimulacija?

»Ne smemo pozabiti, da je Tehnostroj leta 1985 vstal od mrtvih. To je bilo obdobje indeksacij, in če si imel slabo štartno osnovo, potem te je to v glavnem zasledovalo. Kljub temu smo se v Tehnostroju začeli dvigovati in menim, da bomo v letu 1990 lahko prišli v srednji razred v republiškem povprečju, sedaj pa smo nekje v sredini v občini Ljutomer.

Dušan Loparnik

OMIZJE: KAJ JE/BO Z DEŽELO OB TROMEJNIKU? (X)

PONAVLJANJE JE MATI MODROSTI

Izza naših zadnjih dveh okroglih miz izvzemamo dvojice urejenih razmišljanj Etelke Korpič-Horvat in dr. Štefana Špilaka, avtorja besedila Podjetništvo ter potrebe in možnosti za njegov razvoj v Pomurju. Hkrati dodajamo krajšo pripombo podpredsednika soboškega občinskega izvršnega sveta Vlada Kereca.

PO KATERI POTI BOMO MORALI SAMI SHODITI?

Ob spoznanju, da je naša dogovorna ekonomija napačna odločitev, smo se v Jugoslaviji lotili reforme gospodarstva. Sprejeli smo že nekaj reformskih zakonov in tako začeli z usmerjanjem v tržno ekonomijo.

Med prvimi in tudi zelo pomemben je bil zakon o podjetjih, ki je po januarskem letošnjem sprejemu doživel 15. julija 1989 tudi svojo prvo novelo. Začrtal in uzakonil je večjo avtonomijo podjetij in jasno določil, da bomo v podjetjih upravljali na podlagi dela in sredstev. Podjetja se bodo spreminjala v delniške družbe z več lastniki sredstev.

Z novelo zakona smo opustili razvrščanje podjetij po tipih, ampak smo dali še večji poudarek pluralizmu lastnin in zato razvrstili podjetja po lastniškem kriteriju, in sicer z družbeno, združeno, mešano in zasebno lastnino. Pri vsem tem pa je zakon, žal, le pustil odprto vprašanje titularja družbene lastnine, kar pa povzroča pri reorganiziranju in predvsem vsebinski postavitvi novih odnosov v obstoječe ozke velike probleme.

Zaradi pridobivanja čim večjega dobička je zakon odpravil omejitve in ločitve med glavno in stransko dejavnostjo podjetij. Podjetje kot pravna oseba lahko opravlja kakršno koli dejavnost zaradi pridobivanja dohodka oziroma dobička. Pri registraciji

dejavnosti registrska sodišča tudi niso več vezana na klasifikacijo dejavnosti.

Precejšnje so tudi spremembe pri upravljanju podjetij. Pri tem zakon loči upravljanje podjetij glede na njihova lastniška razmerja. Tako za podjetje v družbeni lastnini določa, da ga v upravljanje delavci; v podjetjih v mešani lastnini upravljajo delavci in lastniki sredstev; v združni zadružniki kot lastniki sredstev in delavci; v zasebnih pa upravljajo le lastniki, delavci pa le sodelujejo pri tem upravljanju. Sprejemanje posameznih odločitev tako v podjetjih z družbeno lastnino, še bolj pa v drugih, se je spremenilo v smeri racionalnosti, hitrosti in dajanja večjih pooblastil vodilnim delavcem, predvsem direktorjem in delavskim svetom, v podjetjih v družbeni lastnini pa se je zmanjšal pomen zbora delavcev, in sprejemanja odločitev v obliki referenduma. Urejanje notranjih razmerij, predvsem v zvezi z zaposlovanjem in nagrajevanjem, pa je zakon o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja prepustil kolektivnim pogodbam, ki naj bi bile že sprejete najpozneje do konca meseca marca 1990 ne glede na vrsto lastnine posameznega podjetja.

Podjetniško obnašanje vnaša tudi drugi predpisi na področju finančnega in računovodskega poslovanja, tistega denarja in kapitala, zunanjetrgovinskega poslovanja in drugih, ki so ali ki bodo sprejeti.

Ti nam bodo le pot, po kateri bomo morali sami shoditi.

KAM S SEDEM TISOČ BREZPOSELNIH?

Podjetništvo je najbolj razvita oblika gospodarskega tekmovanja, ki se v razmerah pravne enakosti in naravne neenakosti odvija s posredovanjem trga. Tekmovalci vlagajo vanj sposobnosti, znanja, kapital in delo zato, da pridobivajo dobiček, vendar ob tem tvegajo, da vse, kar so vložili, izgubijo. Vrhunsko podjetništvo se odraža prek inoviranja dobrin.

Podjetništvo in inoviranje sta vzvoda razvoja družbe v državi, vendar le v taki, v kateri so izpolnjeni pogoji za njuno trajno uspevanje in razvijanje, v kateri so podjetniki in inovatorji spodbujeni za angažiranje in v kateri imajo podjetja in njihove inovacije možnosti za uveljavitev na svobodnem tržišču.

ISKANJE IN USTVARJANJE PODJETNIŠKIH PRILOŽNOSTI

Podjetniška dejavnost se začne z iskanjem in ustvarjanjem tržnih možnosti, se nadaljuje z njihovim pretvarjanjem v podjetniške prilagoditve in uresničevanjem le-teh v obliki razširjanja dejavnosti obstoječih podjetij ali z gradnjo novih ter se končuje z odmiranjem podjetniških prilagoditev.

Iskanje in ustvarjanje podjetniških prilagoditev je torej najpomembnejša in najzahtevnejša etapa podjetniške dejavnosti, kajti brez novih podjetniških prilagoditev ni konkurence, ne trga, ne razvoja.

Branko ŽUNEC
(se nadaljuje)

DRUŽBENO PODJETJE INDIP LENDAVALA

PROJEKTNI PRISTOP

Potem ko so program oblačil, ki je bil v sestavi Indipa, vključili v Muro Murska Sobota, je ostal 129-članski kolektiv s proizvodnim programom: ženski, moški in otroški dežniki, izdelava senčnikov in ležalnikov ter blazin za otroške vozičke. O izpolnjevanju letošnjih planskih nalog in načrtih nam je pripovedovala direktorica Indipa, MARIJA GABOR.

»Izdelavni program za letošnje leto bomo dosegli, saj bomo izdelali 380 000 dežnikov, 5 000 senčnikov in 2 200 izdelkov tako imenovanega vikend programa (ležalniki in drugo). Sklajeni odnosi med vodstvi Srbije in Slovenije so žal vplivali tudi na naše poslovne partnerje, saj na območju Srbije, koder smo svojčas prodajali četrtino svojih izdelkov, zdaj prodamo precej manj. Če pa že naše izdelke sprejmejo, jih ne plačajo pravočasno. Zdaj si posebej prizadevamo za izvoz. Doslej smo na tuje prodajali izdelke v vrednosti desetine skupnega prihodka, naša želja pa je 40-odstotni izvoz. Zdi se, da bomo najbolj uspešni s prodajo senčnikov, ki imajo leseno ogrodje. Do konca aprila jih bomo izvozili 4500. Bi jih pa še več, ko bi lahko naš kooperant v krajšem času izdelal več lesenih ogrodij. Drugače je z dežniki. Glede na tečaj dinarja smo na tujem predragi. Hudi konkurenti so zlasti Italijani, ki prodajajo dežnike za nekajkratno uporabo in zato po nizkih cenah. Seveda pa so kupci, ki hočejo kakovosten dežnik, zato vse možnosti še niso izrabljene. Tako nameravamo prodajati tudi komplete: dežnik in moška kravata oziroma dežnik in ženski šal, seveda v enakih barvah.

Marija Gabor, ki je bila v Indipu najprej tehnična direktorica, kmalu nato pa je postala direktorica podjetja, pravi, da bo skušala postaviti kolektiv na temelje, kot si jih zasluži glede na

90-letno tradicijo. Seveda pa brez tuje pameti to ne bo šlo, zato so pritegnili k sodelovanju Zavod za produktivnost dela Ljubljana, Zavod za organizacijo dela Ljubljana, Višjo ekonomsko komercialno šolo Maribor, Višjo tekstilno šolo Maribor in druge. Ugotovili naj bi, kaj se da storiti za višjo produktivnost, znižanje tako stalnih kot spremenljivih stroškov, ali je smotno, da določena dela, ki jih zdaj opravljajo kooperanti, prenesemo v tovarno, kaj je treba urediti povsem na novo ... Potem, ko bodo predložili dani, pa se bodo v Indipu odločili. Je pa že zdaj na dlani, da delavci Indipa vedo veliko več kot pa samo šivati, le priložnost za to jim je treba dati. Tako bi zdaj, kot že rečeno, lahko izvozili neomejeno količino senčnikov z lesenim ogrodjem, če bi imeli več takih ogrodij. Če bi jih izdelovali sami, bi lahko (četudi začasno) pri njihovi izdelavi sodelovalo več delavcev. Enako je najbrž s tiskanjem tkanin (sito-tisk), kar želijo prav tako opravljati sami. Načrti pa bodo zdaj, ko imajo naposled vodjo razvoja, hitreje uresničeni. Sploh je novo vodstvo dalo velik poudarek krepitvi tehničnega sektorja.

Družbeno podjetje Indip se seveda ubada z vsemi tistimi problemi kot drugi izdelovalci. Prizadevajo si za čim boljše poslovanje in s tem za ustrezen oseben dohodek. Povprečna plača v oktobru je bila 16 818 000 dinarjev.

Š. Sobočan

MEŠANA PODJETJA BODO POMAGALA RAZVIJATI OBČINO LENART

Lastnik ni pomemben

Prihodnje leto naj bi v občini Lenart začelo poslovati kar nekaj mešanih podjetij. Vodilni v občini so odprli prostor tujemu kapitalu in s tem omogočili razvoj občini. Držijo se načela, da ni pomembno, kdo je lastnik, ampak to, da se občina razvija in da imajo domačini zaposlitev. Čeprav je lenarska občina med najmanjšimi v Sloveniji, ima kar 450 nezaposlenih.

Pisali smo že o načrtih Centrovoda, ki želi s tujim partnerjem ustanoviti mešano podjetje. Še bolj resnični so načrti za ustanovitev našega podjetja ROTH-Lentnik, ki naj bi spomladi že začelo poslovati. Ukvarjalo bi se z zbiranjem in razvrščanjem komunalnih odpadkov (star papir, odpadno steklo in drugo). V poskusni dob šestih mesecev bi porabili odpadke od 400 gospodinjstev v Lenartu, nato pa bi model razširili na celotno občino in v širši prostor.

Prihodnje leto pa bodo v industrijski coni v Lenartu začeli graditi novo zgradbo, kjer bo sedež mešanega podjetja Razvojnega inženiringa iz Ljubljane in tujega vlagatelja Jürgen Hottelmann. Že julija 1989 so podpisali pogodbo, pripravljena je potrebna dokumentacija, pri vsem tem pa

naj bi občina Lenart zagotovila komunalno urejeno zemljišče in potrebne delavce. V prvi etapi bi jih potrebovali 30, od tega 18 stokovno usposobljenih, v drugi etapi pa še dodatnih sto zaposlenih. Predračunska vrednost naložbe je 3,5 milijona mark, izdelovali pa bi posamezne dele za računalniško opremo. Za lenarsko občino so se Ljubljanci odločili zato, ker je tu še najbolj ekološko čista pokrajina, za izdelovanje tovrstne opreme pa je čisto okolje najpomembnejši pogoj.

Bernarda B. Peček

Sis za ptt deloval skoraj brez stroškov

Z novim letom bo prenehal delovati tudi Območni sis za ptt promet Murska Sobota. Delegati pa so na sredini seji sicer menili, da je bila to še kar uspešna oblika dela, saj so imeli predvsem uporabniki prek delegatskih skupščin vpliv in kontrolo nad to dejavnostjo. Stroškov za financiranje tega sisa pa skoraj ni bilo, oziroma jih je pokrivala Delovna organizacija za ptt promet Murska Sobota; sredstva, ki so se zbiralala na računu sisa, pa so v celoti usmerjali v naložbe.

Tako kot predvideva ustavni zakon, pa bo v pri-

hodnje spremljal uresničevanje srednjeročnega načrta razvoja ptt prometa v Pomurju poseben odbor, ki bo obenem opravljal tudi kontrolo nad koriščenjem združenih sredstev ter dajal mnenja in predloge k posameznim rešitvam.

Delovna organizacija za ptt promet Murska Sobota pa bo 1. januarja postala družbeno podjetje in bo vključena v sestavljeno ptt podjetje Slovenije. Obstaja tudi predlog, da bi sčasoma postale tovrstne delovne organizacije javna podjetja.

Jože Graj

srečanje

MARIJA JE ZDRAVILA ŽIVINO

Tako kot mnoge se začne tudi ta življenjska pripoved: »Že kot mlado dekle sem šla v Lendavo, da bi se česa izučila. Začela sem z bolniškim delom, vendar se s tem niso strinjali in so me dali v Gradec, od tam sem potem odšla v Nemčijo«, je začela sedemdesetletna Marija Schlütter, ki smo jo obiskali v Dobrovniku. Potice, ki jih je dala v pekač tik pred našim obiskom, so počasi vzhajale, Marija pa nam je pripovedovala o dogodkih in trenutkih življenja, ki so jo utrili kot laično veterinarico.

»V Gradec k sorodnikom je prišel na obisk veterinar, in ker sem se mu zasmilila, me je vzel s sabo v Nemčijo. Tam sem delala v hlevih. Bila je to ponoči, ob enih, ko je telica kotila, delala sem v porodništvu skupaj z Jozefom, starejšim možkim. Telica se je malo »strgala«, in ker ni bilo višje strokovne pomoči, ji je Jozef vstavil »štapiček«, da se ne bi zastrupila. Jaz sem morala to na ure menjavati in sem kar dremala pri njej, z eno roko sem tako držala telico, z drugo pa telčka.« S tem dejanjem si je Marija utrdila ugled in priznanje, zato so ji v Nemčiji dali njihovo državljanstvo. V letih dela na tujem si je pridobila obilo veterinarske prakse in se izobraževala, saj je uspešno naredila strokovni izpit. Pred vojno pa se je vrnila domov in začela sodelovati z doktorjem Samcem. Menjavala sta si knjige, ona je dala njemu nemške, v zameno pa dobila strokovne knjige v slovenščini. »Zaradi prakse, ki sem jo imela, so me doktor radi jemali s sabo. Vedno sva se pogovarjala, za katero bolezen gre in katera zdravila je treba dati. Tako sem jih že sama izbirala in dajala živalim.«

Doktorja Samca so med vojno odpeljali v Srbijo, še prej pa je Marijo priporočil trem ljubljanskim veterinarjem, doktorjem Paučiču, Kovaču in Arku. Slednji je bil tudi pisec številnih strokovnih knjig, tudi Marija jih ima in še druge, rekli bi, da skoraj vse iz veterine. »To so knjige, saj mi jih ne boste odnesli?« je napol v šali napol zares dejala Marija, »jaz jih prebiram in vse to, kar piše, imam v glavi.«

Z doktorjem Paučičem pa je bilo tako. Bil je komandant bolnice v Kočevskem Rogu in veterinar. Z Marijo sta si menjavala zdravila, on njej za živino, Marija pa njemu za ljudi.

»Tu v Žitkovcih je bil nemški veterinar, ki je zdravil konje, njegova žena pa je bila zdravnica v vojaški bolnici na Dunaju. Sorodnica belinskega apotekarja je bila tudi na Dunaju in prinašala nama je zdravila, ki sva jih potrebovala za zdravljenje živine. V tistem času je bil to antibiotik penicilin. No, in belinski apotekar me je vprašal: Čuj Marija, ljudje pravijo, da svinja ne orkne, če ji ti nekaj daš. Povedala sem mu, kaj imam, pa mi je dejal: daj ti to, za tiste mlade lju-

di, ki umirajo v gozdu. Če imaš srce za tele, ga boš verjetno imela tudi za ljudi; prav tako mi je rekel.«

Marija je imela srce tudi za ljudi in je zdravila odnesla k brodu na Bistrico, kjer jih je prevzela Angelca Očepek.

»Vojna je napravila svoje, veterinarjev ni bilo in ljudje so zvedeli zame. Takrat sem sodelovala tudi z veterinarjem iz Lendave, ki je prihajal na toliko in toliko časa, me povprašal, kako je kaj z živino in ali se širi kaka hujša nalezljiva bolezen. Prinesel mi je tudi zdravila, tako da sem tistega časa hodila vse do Bistrice. Bilo je siromašno in ljudje so mi dali, kar so imeli, krompir, kašo, moko, garant za moje otroke, saj jim nisem imela za kaj kupiti. Plače nisem imela in še danes nimam pokojnine.

Da je res, lahko vidite, saj nimam kaj dosti pokazati. Veterinarji mi takrat še niso nasprotovali, pozneje pa so mi, pa ne zato, ker ne bi znala prav delati, ampak sem bila poceni.«

Pred leti so prišli iz Sobote in ji odpeljali vsa zdravila, zato je Marija prizadeta in užaljena. Pa vendar še rada pomaga ljudem, če jo prosijo za pomoč, daje nasvete, jih pouči o tem in onem ali posodi kako knjigo. »Nikdar mi ni bilo žal in mi ne bo, ker sem ljudem pomagala, četudi mi zvežjo roke, pa mi bo ženska na pragu jokala in prosila, da ji pomagam, ker ji bo svinja crknila, nima pa denarja, da bi plačala, ji bom šla pomagat. Pri svojem delu sem imela veliko sreče in uspeha, saj mi ni crknila nobena žival. To mi je v zadovoljstvo.«

Majda Horvat

Lendavsko kmetijstvo samostojno

Delavci lendavskega tozda Poljedelstva in govedoreja, doslej vključenega v delovno organizacijo Kmetijsko gospodarstvo Rakičan, so se prejšnji teden na referendumu odločili o izločitvi in oblikovanju samostojnega podjetja Kmetijsko gospodarstvo. Glasovanje je uspelo, saj se je 69 odstotkov glasovalcev izreklo za samostojno pot. S takim izidom so zadovoljni tudi v izvršnem svetu skupščine občine Lendava, ki je že pred letom naredil posnetek stanja kmetijstva v občini, pri čemer

je bilo ugotovljeno, da je občina predvsem surovinska baza za živilskopredelovalno industrijo na drugih območjih. Pridelki in prireja iz hlevov so tako preniško ovrednoteni. Drugače bi bilo, ko bi jih predelovali na njihovem območju, saj bi se potem lahko zaposlilo več delavcev. Zdaj, ko so do takih spoznanj prišli tudi delavci Poljedelstva in govedoreja, seveda pa ne na podlagi želja »občinarjev«, ampak na podlagi študije o prednostih drugačne organiziranosti, je pričakovati, da bodo sčasoma več surovin predelovali na tamkajšnjem območju. Seveda pa s tem ni rečeno, da imajo v načrtu obrate, s katerimi bi podvajali proizvodnjo hrane. V lendavski občini bodo najbrž najprej ustanovili zameetek obrata za predelavo žit oziroma izdelkov iz moke, verjetno pa tudi iz krompirja.

Š. S.

IZJAVA

SLOVENSKE KMEČKE ZVEZE IN ZVEZE SLOVENSKE KMEČKE MLADINE

V zadnjem obdobju prihaja do različnega opredeljevanja položaja Slovenske kmečke zveze v političnem prostoru. Da ne bo dvomov — na podlagi sklepov upravnega odbora SKZ z dne 20. decembra 1989 ponovno poudarjamo, da sta kmečki zvezi opozicija obstoječemu sistemu. Z ustanovitvijo DEMOS-a se je na slovenskem političnem prizorišču jasno začel program, ki zahteva popolne politične in gospodarske spremembe. Ob DEMOS-u pa priznavamo avtonomno alternativno pozicijo tudi drugim organizacijam ali delom teh organizacij. Zato smo prepričani, da je za demokracijo v Sloveniji potreben skupen blok in nastop proti dogmatizmu in sprenevedanju.

Slovenska kmečka zveza stopa ob bok vsem alternativnim političnim organizacijam in gibanjem, ki so se odločila za demokracijo. Prestopimo že enkrat prag, da nas ne bodo streljali po ulicah.

Ivan Oman, Marjan Podobnik

Prva ledena trgategv na Goričkem

Na prvi poskusni ledeni trgatvi sredi decembra so Novakovi v svojih goriških trgatih grozdje laški rizling s 150 trsov. Velja omeniti, da je ledeno trgatve moč opraviti le v posebnih vremenskih pogojih. Trgati je moč šele potem, ko se temperatura najmanj tri dni ne dvigne nad minus 7 stopinj C. Tudi trgati je treba zmrznjeno grozdje pri najmanj minus 7 stopinjah C, saj mora sok v grozdju biti zamrznjen. Člani družine Novak so ob pomoči prijateljev s trgatvijo zato

pričeli že v jutranji temi pred 6. uro. Zamrznjeno grozdje oziroma grozdni sok v grozdih je treba stisniti takoj. Zato preša za stiskanje ledene trgatev odnesejo na prosto in grozdje stiskajo pri nizkih temperaturah. Kot je povedal dipl. inž. Ernest Novak, so se temperature med trganjem in stiskanjem gibale med —7 in —12 stopinjah Celzija. Grozdje se pred prešanjem lahko peclja ali pa tudi ne. Novakovi grozdja niso pecljali, temveč so cele grozde takoj stisnili. Velja omeniti, da se iz kilograma zamrznjenega grozdja iztisne okoli 0,15 litra mošta, doim se iz grozdja normalne trgatev iztisne 0,7 litra. Pozneje trgano grozdje ima namreč manj vlage in zato več sladkorja.

V decembru sprešan mošt so čez dva dni ločili od droži. Ernest Novak, je povedal, da bodo moštu dodali selekcionirane (že prej razmnožene kvasovke). Mošt bo zorel pri temperaturi 15° C. Ledeno vino, ki bo dozorelo spomladi, bodo zorili do vsebnosti 11 odstotka alkohola.

Vsebnost sladkorja bo večja kot v drugih vinih, saj je zaradi izredno-pozne trgatev »vlaga« izhlapela in je zato koncentracija sladkorja znatno večja. Za konzumacijo pa bo najboljša po nekaj letih.

Velja omeniti, da so na vinogradnem Gradiščanskem v sosednji Avstriji »ledene« trgatev vsakoletna praksa. Ledeno vino je namenjeno pitju ob posebnih priložnostih in »poznalcev vin«, seveda je temu primerna tudi cena.

V vinski kleti Ernesta Novaka na Vaneči, na obronkih hribovitega Goričkega, strokovno delo vodi dipl. ing. Ernest Novak. Z vinogradništvom se je že od leta 1974 ukvarjal njegov oče, v zadnjih letih pa je sin vpeljal vrsto novosti. Od leta 1982 vino tudi stekleničijo v buteljke, ki jih prodajajo Hotelom Emone, zanje pa vlada zanimanje tudi v tujih vinskih butikih. Žal doslej zasebniki vina v tujino niso mogli prodajati.

Boris Hegeduš

Na zadnji letošnji sejmi plemenske živine v Soboti, ki je bil prejšnji teden, so pomurski rejci pripeljali 40 plemenskih telic. Lastnike pa je zamenjalo 25 živali. Tudi na tem sejmu, kot že na nekaj prejšnjih, so prevladovali domači kupci. Prejšnji teden so plemenske telice kupovali kmetje iz kmetijskih združenj Gornja Radgona in Panonka, za najdražjo telico je bilo potrebno odšteti 139 milijonov dinarjev, sicer pa so na tem sejmu dosegli povprečno ceno okrog 122 milijonov dinarjev. Odbira plemenskih telic za naslednji sejem bo februarju. Foto: S. Juhov.

IZ TOVARNE NA KMETIJO

Stefan Agg, star 32 let, iz Kamovec, je bil pet let zaposlen v eni izmed organizacij združenega dela lendavske občine, kjer imajo troizmensko delo. Nanj se ni mogel navaditi, zato je dvignil delavsko kajžico in se z vso resnostjo lotil pridelave hrane. Zdaj, po nekaj letih, se mu sicer ne toži po redni zaposlitvi in osebnem dohodku, čeprav pravi, da kmetijstvo še zdaleč ni to, kar bi moralo biti. Konkretno: prihodki so res veliki, a kaj, ko pa so veliki tudi odhodki. Ta čas se mu zdi, da je najslabše plačano mleko, saj dobi za liter mleka, ki ima 4-odstotno toliščo, 13 000 dinarjev, medtem ko mora potrošnik v trgovini plačati za liter mleka štirikrat več. Zdaj dnevno oddaja 100 litrov, čez leto pa prodaja blizu 40 000 litrov mleka.

»Res je sicer, da sem na kmetiji najbolj angažiran jaz, saj mi je delo pri živini in na polju poklic. Nikakor pa ne bi šlo brez pomoči sestre in svaka ter njunega sina, donedavna dijaka kmetijske šole. Prva sta zaposlena: ko prideta domov poprimeta tam, kjer je tisti čas najbolj treba. Skupaj gospodarimo, kar pomeni, da ona dajeta denar tudi za kmetijo in narobe: ko kaj prodamo iz hleva ali dobimo plačano mleko, gre ta denar tako za

potrebe gospodinjstva kot kmetije. Denar se torej prelija,« nam je povedal Stefan Agg.

O delu, izkušnjah, načrtih smo se pogovarjali na njegovem domu. Razkazal nam je velik goveji hlev, ki ga je zgradil 1983. leta, ko je opustil službo v tovarni. Zdaj ima v sodobnem hlevu

IZKUŠNJE KMETOVALCEV

33 glav živine, od tega 11 plemenskih krav oziroma molznic. Ostalo — 22 — pa so pitanci. Polovica jih ima po 400 kilogramov, kar pomeni, da ne bo dolgo, ko jih bo prodal. Letno prodajo 6 pitancev in 7 plemenskih telic. Prirastek v hlevu (teleta) vselej održi in tako je zdaj vsa živina, ki je v hlevu, last Aggove kmetije.

»Seveda je lastne zemlje premalo za tako obsežno govedorejo, zato imam še 8 hektarjev zemlje v najemu. Proti nadomestilu (600 kilogramov pšenice za hektar najete zemlje in plačilo davka) so mi zemljo za določen čas odstopili starejši kmetje. Domača in najeta zemlja mi omogočata, da letno posejem 8 hek-

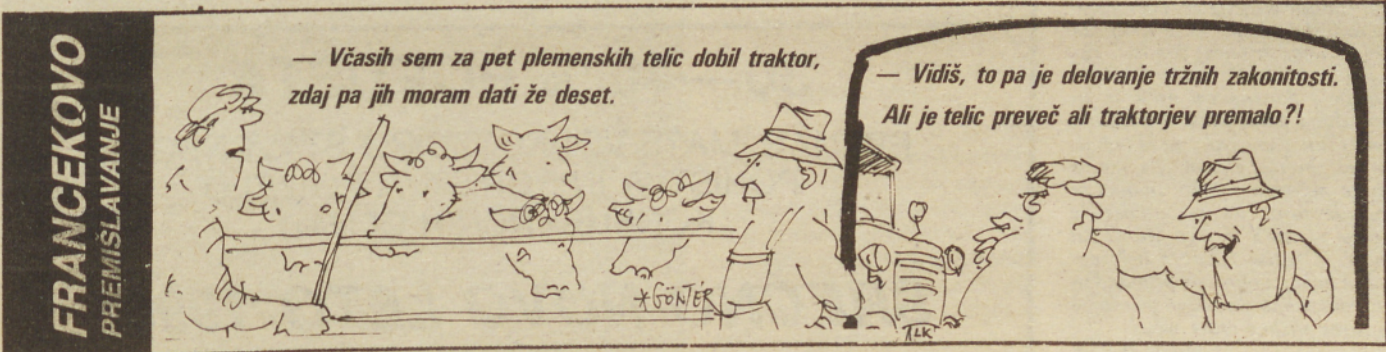
tarjev koruze za siliranje, oziroma za zrnje, na 3 hektarjih pridelujem pšenico, na 0,5 hektarja ječmen, ostalo pa so travniki. V njivski kolobar imam vključeno pridelovanje italijanske ljujke, katere prvi odkos pokladam živini kot zeleno krmo, drugo košnjo pa siliram.«

Mladega kmetovalca iz Kamovec pa smo vprašali tudi o gnojenju. Ob našem obisku je pripeljal več ton umetnih gnojil.

»Draga, zelo draga so. Ne morem povedati, koliko sem jih doslej porabil na hektarju površine, saj tega nisem nikoli izračunaval. Potrošil sem jih toliko, kolikor je pač šlo skozi traktorjski trosilec. Zdi se mi, da se je doslej izdatno gnojenje izplačalo, saj imam rekordne pridelke tako pri koruzi kot pšenici. Bo pa treba vzeti v roke svinčnik in preračunati, ali se še splača potrositi veliko gnojil.«

Tako Stefan Agg. Vrnil se je v kmetijstvo in tu želi vztrajati. Ne dvomimo, da je h gradnji velike nadstropne hiše pripomogla tudi kmetija. Morda pa bo čez čas kupil še konja, s katerim se bo po večernem delu sprehodil skozi vas? Konj je dolgoročno želja, saj je veliko potreba, ki jih je treba izpeljati že danes.

Š. Sobočan

ČE STOPIŠ SKOZI GRAJSKA VRATA

»Ko dospješ po okrajni cesti iz Maribora do meje šentlenarškega sodnega okraja, zagledaš pred seboj veličastno stavbo gradu Hrastovec v občini Zgornja Voličina, ki je dobil slovensko ime gotovo od tega, ker je bilo pred gradom obilo košatih kostanjev.« Tako je zapisal pisatelj Ožbolt Ilonning leta 1925.

Še danes se popotniku ustavi oko na mogočnem gradu v občudovanju njegove veličine in hkrati s strahom vedenja, da za njegovimi zidovi teče življenje, ki je drugačno. Če je nekdo dejal, da je človeka strah pred neznanim, ker je v nevednosti, pa ga je strah tudi zato, da ne bi izgubil najvišje človekove vrednote, to je jasen um, ovrednoten kot tak s temi ali prihodnjimi merili za normalnost.

Sposodimo si misel iz Stepnega volka: »Čutil sem, da je mož bolan, da je tako ali drugače bolan njegov duh, čut ali značaj in z nagonom zdravega sem se temu upiral.« Morda, da je ta nagon zdravega v mračnem času vodil na duhu bolne ljudi na grmado, obsojajoč jih čarovništva, a lagali bi si, če bi rekli, da smo ga sedaj osvobodili. Obiskovalcu se zato prvi obisk v takem zavodu zarezje v zavest, ker ima v sebi sliko »normalnega« življenja. In če stopiš skozi grajska vrata, je treba premagati samo to, sprejeti tudi drugačno podobo človekovega življenja. Le sprejeti je treba varovance take, kot so, tudi tiste, ki so za zaklenjenimi vrati, ki čemijo v kotu ali

se čudnaško smejejo in te samo opazujejo. Ko te več ne zmira, če te primejo za roko, potem veš, da si jih sprejel z njihovo drugačnostjo, sprejmejo te oni, če se jim nasmehneš, kaj povprašaj ali pripomniš. Spoznaš, da so v njih čustva in želja po naklonjenosti.

ŠOLA

V dopoldanskih urah je v gradu prav posebna šola. Specialni pedagogi učijo pisati besedo mama, držati v roki iglo in ustvariti ročni izdelek, pouk pa mora obvezno spremljati poskočna glasba s kasetofona. Če pa je vmes še obisk, kot je bil naš, je šola še bolj zanimiva. Pridružili smo se šolarjem, pogledali in povprašali po izdelkih ter o tem, komu so

namenjeni, pa smo že dobili povabilo na naslednjo čajanko. Pri-povedovali so nam o drobnih stvarih iz svojega življenja, o ri-sankah in malih sporih, katerih program bi gledali, o kosilu in najslajših jedeh, pa tudi zapeli so v mikrofoni. Skoraj vsi so pač želeli »nastopati« z mikrofonom. Potrebna je bila majhna laž, da smo se lahko posloviili od njih, saj so imeli še veliko za povedati.

Toda morali smo pogledati še prekrasno dvorano z odrom, kjer imajo proslave, prostore za igranje namiznega tenisa, fizioterapijo in druge novejšje prostore zavoda. Za gradom, nekoliko v hrib stojita dve depandansi novejšega datuma in želja zavodskih delavcev je, da bi počasi spraznili grajske prostore in varovance preselili v novejšje in primernejše. Pri tem so že precej uspeli, vendar je še vedno preveč varovancev v enem prostoru na zaprtem oddelku.

Nasproti novim stavbam zavoda je manjša stanovanjska hiša, kjer je delovna terapija. Z delom so končali ravno pred našim obiskom, tako da smo se lahko pogovarjali z vodjo delovne terapije Olgo Bjedov.

»Delovno terapijo obiskuje približno šestdeset varovancev in delajo od osmih do pol dvanajstih. Varovancev ne ločujemo niti po diagnozah niti po terapevtskih tehnikah, tako moški vezejo, ženske pa delajo tudi, rekla bi, moške ročne spretnosti. Sami si lahko izberejo tehniko dela in tako je tudi uspeh dosti večji, kot pa če jih silijo v nekaj. Izdelke prodajamo, saj je po njih veliko povpraševanje, denar od prodajnega pa porabimo za izlete, gledališke predstave, za kino, včasih si ogledamo tudi kako razstavo.«

MOJCE

Varovanci zavoda v Hrastovcu so si tako ali drugače različni in po prizadetosti razdeljeni v oddelke. Ugotavljajo pa, da je vedno več varovancev, ki so prizadeti tudi telesno. Da bi izboljšali njihovo počutje ter olajšali delo negovalnemu osebju, so v kletnih prostorih ene depandanse

uredili lepe prostore s terasami, kjer bodo lahko prebili lep dan. Zanje so uspeli dobiti tudi dovoljenje za devetnajst novih negovalnih in zdravstvenega osebja.

Na podstrešju pa stanujejo Mojce, ženske in dekleta, ki se pred obiskovalcem postavijo z lepimi in urejenimi prostori. Imajo svojo pralnico in kuhinjo ter večjo dnevno sobo, polno rož. Ob našem obisku so bile zbrane za kosilo, sicer pa imajo dopoldne delovno terapijo in delajo na zavodskih vrtovih, kjer pridelujejo zelenjavo za kuhinjo. Popoldne pa je njihov čas.

»Jaz bi rada povedala, da sem danes dežurna in bom šla po kosilo, potem pa bom eno prosila, da odnese posodo nazaj v kuhinjo, saj bom šla v Maribor, da si kupim blago za obleko. Imam šiviljo, ki mi sešije, kot ji rečem, s Štefanom pa si bova kupila še kavo. Štefan je moj fant in imava sina Vojka.«

Druga Mojca: »Za novo leto smo se imeli zelo lepo, saj smo imeli ples in čajanko in prišel nam je igrat ansambel iz Maribora. Tudi dedek Mraz je prišel in

prinesel darila, darila pa smo dobile tudi za osmi marec.«

Vse to je res in tudi, da imajo svoj disk, da organizirajo piknike, kjer pečejo kostanj, gredo na morje, v gledališče, tudi na Vese-

Grad se prvič omenja leta 1224, hrastovsko gospodstvo pa so imeli prvi v lasti plemiči Hrastovski, imenovani tudi Hag. Na območju Hrastovca pa so v času pravice do krvnega sodstva potekali čarovniški procesi. Ženske so obglavljali v Črnem lesu, moške hudodelce pa pri Svetem Lenartu.

li jeseni so že bili. Vesele trenutke si posamejo s kamero, imajo pa tudi videokorder.

O DOMU

Varovanke, ki pravijo zase, da so pacientke, z navdušenjem pripovedujejo o zavodskem življenju, ki je polno zanimivosti in dogajanja, toda le nanese beseda na tisto življenje, ki je bilo prej. Tam zunaj so bili in ostali ljudje, ki jih imajo radi. Nekatere imajo njihove fotografije, ki jih rade pokažejo, ter ob njih upanje na ozdravitev ter vizijo življenja, ko bodo zunaj zavodskih prostorov. Pa ne le Mojce, tudi drugi so nam v kratkem dopoldnevu našega obiska pravili o svojih, o domu in čakanju trenutka, ko bodo lahko odšli domov. Pravi-

motene Hrastovec — Trate pridejo ljudje, ki so tako ali drugače v svojem življenju iskali psihiatrično oskrbo. To se pravi, da k nam prihajajo ljudje na podlagi psihiatrov indikacije, torej samo duševno moteni, za katere je specialist spoznal, da zanje ni mogoče drugače skrbeti kot v taki ustanovi,« je rekel doktor Franc Vajd, vodja zdravstvene službe zavoda. »Za paciente skrbijo predvsem zdravstveni delavci vseh strok, kot jih pozna psihiatrija, vendar pa smo še vedno kadrovsko slabo zasedeni, saj je en delavec za tri paciente.« Zavod ima 740 postelj, od tega v Hrastovcu z depandansami 460 in v gradu Trate 280, skupaj zaposlenih pa je 297.

»Delo v takšni ustanovi, kot je naš zavod, je težko, vendar, ko enkrat začneš delati s pacienti, ko vidiš, da so majhne stvari, ki jih opraviš, zanje velike, najdeš zadovoljstvo. Nekaj je tudi res, da delavci s tega konca nimajo kam drugam v službo, zato tudi pogosto ne odhajajo.

Moram reči, znamo biti zadovoljni z majhnimi stvarmi in mislim, da smo se tega naučili in ne zahtevamo veliko od naših pacientov. Če pa pacienta, ki je tako prizadet, naučimo samostojno jesti z žlico ali da gre na stranišče, potem je to za nas veliko. Od tistih pa, za katere menimo, da so sposobni in bodo lahko zapustili zavod, zahtevamo več. Potem tudi številke odpustov niso tako majhne in to je spodbuda za naše delo,« je ob koncu našega obiska dejala glavna medicinska sestra zavoda Mira Šilec, ki nas je vodila med varovanci.

Majda Horvat
foto: Nataša Juhnov

SREČANJE Z MARIJO RITUPER

Priznanje v pravih rokah!

Delovna organizacija Borovo, kjer je bil ustanovljen prvi delavski časopis pri nas, podeljuje vsako leto najzaslužnejšim novinarjem v združenem delu posebna priznanja Zveze novinarjev Jugoslavije. Kot edina iz SR Slovenije je letos prejela to visoko priznanje Marija Rituper, odgovorna urednica glasila Naše delo v Tovarni oblačil in perila Mura v Murski Soboti. Bila pa je tudi edina ženska — pred njo sta to priznanje dobili le dve novinarki v združenem delu. Dobra vsebinska zasnova, tehnična ureditev in celostna podoba glasila, iz katerega diha utrip življenja največje pomurske delovne organi-

MARIJA RITUPER — Odgovorna urednica Murinega glasila Naše delo je dobitnica pomembnega družbenega priznanja. Foto: N. Juhnov

zacije, so bile odločilne pri potrditvi predloga za Marijo Rituper.

»To priznanje mi veliko pomeni, hkrati pa je to tudi pomembno priznanje za našo delovno organizacijo, ki omogoča nemoteno izhajanje glasila. Verjetno ni treba posebej poudarjati, da je Naše delo v Muri nadvse dobro sprejeto, da ga delavci radi prebirajo in da v glasilu najde vsak nekaj zase. Glasilo urejam že deset let in sem prebrodila začetniške težave. Menim, da so tudi zaposleni mnjenja, da je glasilo zadnje čase vse boljše, kar navsezadnje potrjuje tudi to priznanje, ki ga je predlagal republiški svet zveze novinarjev v združenem delu,« nam je ob vrnitvi s slovesne podelitve priznanja v Borovu, kjer je bil navzoč tudi predsednik jugoslovanskih sindikatov, povedala Marija Rituper.

Vtisi neutrudne novinarske kolegice, ki se je uveljavila tudi kot strokovna delavka v kulturi, vrsto let pa uspešno vodi Murin pevski zbor, ki se je predstavil na najrazličnejših prireditvah, so nepozabni. »Takšnega vzdušja že dolgo nisem doživela. Navzoči so bili novi-

narji združenega dela iz vseh jugoslovanskih republik in pokrajin, s katerimi sem izmenjala izkušnje, spregovorili pa smo tudi o težavah, ki nas pestijo pri delu. Ob sprejemu pri generalnemu direktorju Borova sem spoznala, da smo Slovenci v primerjavi z drugimi daleč naprej pri obveščanju delavcev. Z začudenjem so sprejeli informacijo, da sama urejam glasilo in interne radijske oddaje, da nimamo reporterja ali kakega pomočnika in da sem tako rekoč razpolovljena še ob kulturni dejavnosti. Zelo posrečena se mi je zdela pripomba predsednika jugoslovanskih sindikatov, ko je dejal, da ima le 24 ur, in vprašal, kako mi vse to uspeva narediti. Odvrnila sem mu, da se pri nas gospodarno obnašamo tudi glede kadrov in da kljub temu še kar dobro »vozimo«. Aplavz je povedal vse!« nam je zaupala. »Seveda sem jim omenila tudi veliko strokovno pomoč, ki jo dobivamo pri Radiu Murska Sobotna in Vestniku. Kolegi so celo kopirali nekaj strani našega glasila, kjer so videli, da v njem ni nobenih političnih »kuhinj«, ampak skušamo pošteno pisati o sedanjih razmerah v Jugoslaviji. Razšli smo se s solzami v očeh, si izmenjali vizitke in obljubili, da si bomo izmenjevali glasila in da se moramo večkrat srečati.«

Glasilo soboške Mure Naše delo, ki ima zdaj že naklado 5 tisoč izvodov in izide letno šest- do sedemkrat, je nedvomno rezultat širših prizadevanj po dobrem obveščanju delavcev, pri čemer ima Marija Rituper velik delež. Tudi interne radijske oddaje, ki se vrstijo že sedmo leto, so njena zamisel. Povejmo še to, da Naše delo tehnično urejajo v Pomurskem tisku, in sicer izhaja na straneh v dvobarvnem tisku, samosvoja pa je tudi likovna oprema glasila. Za vse to pa je potrebno veliko znanja in prizadevanj, da se zamisel v praksi uresniči. In tega Marija Rituper, iz katere izžareva neki notranji naboj, gotovo ne primanjkuje. Pomembno družbeno priznanje je zares prišlo v prave roke!

Milan JERŠE

Butik Iris Nade Antolin obvešča cenjenje stranke, da bo do vselitve v nov lokal na Lendavski ulici nemoteno posloval na Lendavski 58 — na dvorišču prek železniške proge.

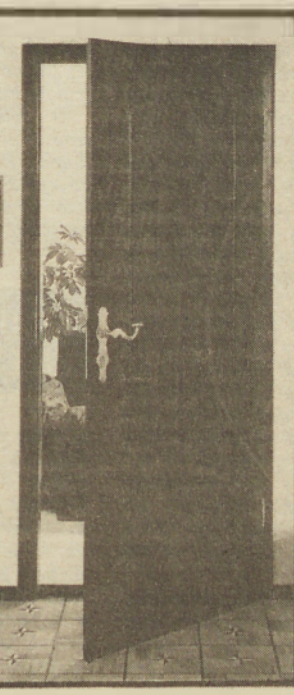
Za poroko in druge slavnostne večere, pa tudi za najdaljšo noč v letu si omislite večerno ali poročno obleko Butika Iris.

Butik Iris je odprt od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure, ob sobotah od 9. do 12. ure. V ponedeljek je zaprt.

Priporoča se Butik Iris Nade Antolin na Lendavski 58 v Murski Soboti.

Boutique Iris

IŠČITE PRAVO OBLIKO PRIDITE V LIKO

VABIMO VAS V
ZASEBNO TRGOVINO
KOLMANIČ, KROG,
Murska 14, tel.: 25 364

30—40 % POPUSTA

PRI NAS IMATE VELIKO IZBIRO STAVBNEGA POHIŠTVA IN POHIŠTVA PO ZELO KONKURENČNIH CENAH!

SREČNO NOVO LETO 1990!

To ne bo le dogodek, temveč dogodivščina, dogodivščina pustolovščina, o katerih slavnih Jules Verne ni niti upal sanjati, si je miniral, razlagal velikanske skladovnice načrtov, aerodinamičnih izračunov ter aerostatičnih tabel, obenem pa zadovoljno, kot bi pravkar ugotovil razjarjeno biko, pogledoval na svoj domače izdelani aircraft Apollo Two, ki mu za zračni manever manjka le nekaj manj pomembnih drobnarij.

Nič zato, če je ohišje leseno, je pa zato bolj vzdržljivo kot aluminjsko, če brisalci skripajo kot pri starem upel caravani, vzdignil se bo tu moj aircraft Apollo Two in narežal oblake na spagete, je pojasnjeval vsakemu, ki je le pokukal v njegov skedenj, preurejen v strašno aircraft work house, kot je rad zlogoval, v kateri nastaja prototip helikopterja Apollo Two, saj na to opozarja že ročno izpisani napis: Space and UFO center of Rafael Samonja. Seveda je bil v krstnem listu le navadni Rafael Samonja, a tega se ne da dopovedati nezemeljskim obiskovalcem, ki razumejo le kak svetovni jezik. To ve vsak taleban, ki sploh še ni slišal za ruski Sojuz ali ameriški program Gemini, sedajšnji Apollo, ki bo v zelo kratkem času izpolnil davni človekov sen: stopiti na tuj planet.

Ce bodo oni, bom tudi jaz, si je zabil v glavo, če vedo oni za asteroide, komete in antimaterijske luknje, vem tudi jaz, zato je cele dneve zavijal, privijal, varil, narisoval, prevrsoval, niti za trenutek si ni privoščil počitka, kajti tudi na usodnem Apollo 11 že tečejo zadnje priprave.

Po televiziji daleč naokoli edini — je spremljal prevoz rakete na ploščad Cape Kennedyja, pa okornne žerjave, ki so jo dvignili kot gosonico, krajani so kot lačni otroci bulili v migetajoči ekran, on pa zavzeto razlagal vsako podrobnost, kajti izključil je bil ton — v televizijskem studiju je bil namreč nek oduren tip, nek strokovnjak za vesoljske raziskave, ki pa mu niti ne seže do kolen obenem pa mu je nasmeš uhaljal proti njegovemu lepoticu, veliki želvasi prikazni z nekakšnimi perutnicami, ki so se najhulj spominjale na kravatometuljček, kajti elise, kot jih je strokovno imenoval, so se pobesile kot perutnice premočene čebele.

Ce pa se kaj zatakne, pojasnjuje šolarskemu zborčku in kopici radovednih betic, ki vlečejo ceneno dravo in ibarje ter žmerikajo s kislastimi očmi kot napihnjena krava, če se kaj zatakne, pač polet preložit.

Prestavis, blekne klobučar. Temu se reče preložit zaradi tehničnega faktorja, pojasnjuje. In vse priprave je treba izvršiti od začetka. Še Američanom, ki imajo celo the computer machine, mnogokrat spodleti, jaz pa se le zanašam na vremensko napoved in na mahi vetrolov.

Potem se je zgodilo: Rafaelov Space and UFO center je skorajda dvignilo v zrak, dobil je namreč nevidna krila, tipalke in pipalke, ko je nekje onstran velike luče okoli aircraft Apollo 11 ki je še, tako je dejala temnolaska, najbolj spominjal na belo

maščurško salamo, čeprav je hotel reči, da na ženski vibrator, upokojeni zastavnik pa si ga je ogledoval kot topovski izstrelek ali kapico mitralješkega naboja — najprej začarelo, se pokadilo, zatem pa počilo (Rafael še zmeraj ni pustil tona) — raketa se je začela, startne klešče so pravkar popustile, velikanska kumara se je vzpela na prste in čez nekaj hipov zdrsnila iznad oblakov, ki jih je očigledno po mlečni koži.

Za nekaj dni se je njegov Space center spremenil v pravo mravljišče: televizorju je že zmanjkovalo sape in slike, pregrevale se je in migetale, Rafael Samonja pa se je od vsakega gledalca za vsako uro vesoljskega programa iztisnil po dvajset par, kar je v dobrih dveh dneh zneslo skoraj dvesto dinarjev. Za ta denar pa si si lahko tukrat marsikaj privoščil.

Zbiral sem denar v pločeviniko, pogledoval zdaj gledalca, ki je stežka segel v žep, zdaj mojstra, ki je vsakemu posebej poskušil pod prste, v stranski sobici sem zlagal enake kovance v stolpičke, on pa je vsake toliko pogledal proti svojemu aircraftu, da izvrši, kot je dejal, še zadnje kozmetične popravke, vmes pa prinašal iz bližnje knjižnice gore knjig in priročnikov o astronomiji, ki jih je v rumenkastem soju žarnice prebiral pozno v noč, da se je zbuhal z otečenimi vekami, na katerih je manjkala le še žabja žmurka.

Kljub temu, da sem v noči med 19. in 20. julijem 1969 od vsakega gledalca pobiral petdeset par, se jih je natrlo dvakrat več. Mojster Rafael je bil sila zadovoljen, televizor je dvignil na polico, celo ton je spustil in strogo zahteval, naj držijo gobce zaprte, kajti to ni nogometni kraval, temveč the first Time of History, ki ga je treba gledati ne le z očmi, temveč tudi z odprtimi usti.

Prepričal jih je: nalašč za to priljubljenost si je oblekel neko staro ameriško vojaško pilotsko uniformo iz druge svetovne vojne, Vostok in Voshod so razbiti, to je tehnika, to je čudenje, to je dosežek človeštva, ki bo na ploščato stran Lune, tiste, ki je nikoli ne vidimo, postavil vesoljske centre, ki bodo služili kot odskočna deska v prostorja kozmosa.

Nihče si ni upal niti glasneje vdihniti, ko je vesoljski pajek iztegnil noge na Lunino površino, ko so se prikazale stopnice in noge Neila Armstronga, ki je pustila na prašnati površini tolikokrat omenjeni odtis.

To je majhen korak za človeka, a velik skok za človeštvo, je prevajal s solznimi očmi besede Neila Armstronga in ko se je za njim spustil še Edwin Aldrin, je zaploskal, odčepil za to rpiloznost pripravljeno steklenico šampanjca in ga zil po televizorju.

Najprej je zasmrdele po gumi in žganem, potem zacvrčalo, zatem pa treščilo. Sklonil sem se izza mize, medtem ko so steklenice robci deževali po prisotnih in stenah.

Videl sem, kar sem imel videti, je vpil na vso grlo, tudi če mi izidejo oči, videl, kar se mo-

NOVOLETNA ZGODBA

ra videti, medtem ko so gledalci razjarjeni zapuščali škedenj, češ, to je ena sama velika potegavščina. Američani so nam le zavrteli film, ki so ga posneli v Sahari ali Hollywoodu, to je imperialistična propaganda, je klet upokojeni zastavnik, brnil v ožgano televizorjevo ohišje, kihnil in zaloputnil vrata, da so se skorajda snela s tečajev, zunaj, v travi, pa so se ženile kobilice in rogači, ki so jim kričala šklepetala kot slabo navita ura.

MILAN VINCETIČ

Lunino jajce

Svoj »vesoljski manever« pa je prelagal in prelagal. Enkrat zaradi južnih vetrov, drugi zaradi slabo zatesnjenih vrat, pa zaradi švedskih krogljnih ležajev, ki niso in niso hoteli prispeti, a ko je končno potrkal na moje odprto okno in me dobesedno skozenj pocukal za nos in mi potihem velel, naj mu sledim, se me je polastila neznanska radovednost. Delal je velike in hitre korake, pod katerimi so hreščale travniške žuželke, sledil sem mu in mu nagajivo stopal na senco, medtem ko je nekje nad jeseni veslal mesec.

Poglej ga, mali, se je zastrmel vanj. Oni dan sem ga gledal skozi teleskop. In kaj ti pravim: hotel sem jih videti, pa so bili na drugi strani.

Mislite na vesoljce? sem se delal nevednega.

Koga drugega, vendar! A ti kaj vidiš, mali, če se zagledaš

vanj? Iz rok sem naredil ljak in se zastrmel vanj.

Kuro vidim, mojster, kuro nesnico...

Jaz pa juče, se je zahihital in me povlekel za rokav. Potem sva se prebijala skozi koruzo, ki me je bila po očeh in rokah. Ko sva prispela na sredo, sem se prijel za glavo: sredi požetega kroga je kot velikanski praprtič čemel njegov Apollo Two.

Pa sva na kozmodromu, mali, se je postavil.

Mislite na tole, kajne?

Vse mora biti dobro zakrito nevednim in radovednim očem! Saj si jih sam videl, kakšni so! Se buče na njivi imajo več soli kot oni!

Foto: N. Juhnov

Kako pa ste ga spravili semkaj, mojster? so zasijale moje oči.

Kako neki — se je namrgodil — po zraku vendar...

Torej leti, mojster?

Saj je zato namenjen, mi je pomežiknil in zlezel v kabinu po svojo pilotsko obleko.

Ne vem, kako se je tako hitro razvedelo, toda medtem ko sem stežka zaganjal velikanske elise, da bi ogrel motor, je tu in tam skozi koruzišče pokukala glava, ki ni zajijala od presenečenja, temveč od zaskrbljenosti. Ko je ta leseni praprtič zaropotal in se zagugal, kot bi se želel kljub uskubenim perutnicam na silo vzleteti, je Rafael Samonja dvignil palec v pozdrav, potisnil očala na oči in dodal plin.

Odslopl sem, pravzaprav se na slepo pogljal v oddaljeno

brazdo, kajti v leseni konstrukciji je zaškripalo in se podalo, bal sem se, da se nenadoma ne vname, hotel sem zbežati ali zakričati na pomoč, čeprav mi je mojster strogo zabijal, češ vesoljski manever mora ostati v tajnosti. Imel je namreč samo eno veliko željo: obkrožiti v svojem aircraftu Apollo Two in dopovedati tej drhali, da njegov samolet ni iz leskovega ali vrhovega šibja kot njihove usrane košare, v katerih zvezdavo nosijo ali gnoj ali drva.

Potem se je zgodilo: njegov aircraft se je resda dobra dva metra dvignil, potem pa nenadoma obmiroval, s spodnjim delom pa se začel vrtil kot kura, če jo za vrat dvigneš v zrak. Kot hruska, ki se vrtili namesto peclja, me je prešinilo, aviatik Rafael Samonja pa je kričal z rokami in skušal usmeriti aircraft proti zvoniku, v katerem so se splašili netopirji in golobi.

Se sreča, da se je dobrih pet minut vrtil na mestu, ne da bi se nagnil, kajti skriti opazovalci — in le-teh je bilo precej — so vsi v en glas kričali, ko ga je nenadoma zasukalo, telo le zadavljene kure je začelo opletati in še preden so prišli bližje, je v njenem drobovju še enkrat pohrčalo, potem pa počilo in zaprasketalo.

Ce ga ne bi zadržali, bi slepo planil v ogenj, celo usta so mu zatiščali in zvezali noge, kajti pričel se je trgati kot pobesnena žival, pri tem pa kleti, da je upokojeni zastavnik požiral debele sline.

Ni počakal niti toliko, da bi mu z lic izginila rdečica, še isto noč je izginil, njegov aircraft Apollo Two pa je s hriba, na katerem se je še zadnjič ozrl, izgledal kot prgišče žerjavice, razsute med kresnicami.

Bil sem nemalo presenečen, ko sem pred nedavnim prejel pismo. Ko sem ga odprl, sem našel med prepognjenimi papirjem z natisnjeno glavo drobno, čajnemu filtru podobno vrečico.

Dragi Milan, oglašam se ti prvič po dvajsetih letih. Tisi prav gotovo že odrasel mož. Vem, da je moja norost že pozabljena, toda izpolnila se mi je ena želja: prišel sem v ožji izbor kandidatov za posadko Apollo 13. Hvalabogu, da me niso izbrali.

Zaposlen sem v NASA centru, ravno včeraj sem bil na večerji z Edwinom Aldrinom, če pa ti povem kot brat bratu, nekoč sem slavnemu Neilu Armstrongu speljal celo dekle.

Obenem ker je pač Božič in Novo leto, vse najboljšje, troj mr. Rafael Samonja Cape Canaveral, Florida, USA

P. S. Upam, da si shranil načrte, ki so ostali v Space centru, ko pridem v domovino, ti pojasnim, kje se je vrinila drobena, a usodna napaka. P. S. V vrečici pa je prašek Luninega jajca, dragi moj, z veliko truda in težave mi ga je zate dal Michael Collins. P. S. Podari ga nekomu, ki ga imaš rad.

V Paketu desetih novoletnih voščilnic UNICEFA (United Nations Children's Fund), katerih izkupicek je namenjen otrokom v tistem delu sveta, kjer še vedno vlada lakota, so tudi Otroci s snežakom slovenske oblikovalke Jelke Reichman, ki zastopa Jugoslavijo. Srečno 90 smo pripisali v uredništvo!

razstave

MURSKA SOBOTA — V galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec je na ogled samostojna razstava slik akademskega slikarja Vladimira Potonika iz Ljutomerja. Odprta bo do 21. januarja. Na študijskem oddelku Pokrajinske knjižnice so razstavljena literarna dela pesnika in dramatika Daneta Zajca. Avtor Požgane trave se je predstavil na literarnem srečanju ob odprtju razstave, ki bo na ogled do 26. januarja.

LENDAVA — V lendavski galeriji je še vedno na ogled 17. razstava mednarodne likovne kolonije, na kateri se s svojimi deli predstavljajo Dore Birsca, Tibor Budahazi, Tone Demšar, Marjan Gumilar, Jozef Lakatos, Anna Nemeth in Dušan Premrl. Prav tako sta v lendavskem gradu razstavljeni stalna likovna in muzejska zbirka ter urejena spominska soba Göryga Zale.

LIUTOMER — V galeriji Antea Trstenjaka je na ogled dokumentarna razstava Boj za slovensko severno mejo (1918—1920), ki jo je pripravil in jo posreduje Muzej narodnoosvobodilne borbe Maribor. Razstava je posvečena dnevu 11.1.1. ta dan je bila tudi odprta, ogledate pa si jo lahko do 20. januarja.

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin razstavlja svoje slike akademska slikarka Maja Kocmut iz Maribora.

knjige

USPEŠNICE TEGA TEDNA v knjigarni DOBRA KNJIGA v Murski Soboti so: Pierre Pfister — NAREZKI IN PRIGRIZKI V DOMAČI KUHINJI (založba Lipa), Enid Blyton — 5 PRIJATELJEV NA LOVU ZA TIHOTAPCI (Mladinska knjiga) in Peter Lalović — SVET, KI IZGINJA (Pomurska založba).

DNEVI MADŽARSKEGA FILMA

Med štirimi madžarskimi filmi, ki jih v kinu Lendava predvajajo od 26. do 29. decembra, sta bila prva dva Divjana Ferenc Andrasa in Zgodba o valcih režiserja Gyule Gazdaca. Divjana je filmska pripoved o madžarski legiji, zgodba pa je bila napisana na osnovi resnične kazenskega dejanja in govori o dveh fantih, ki sta izvedla ohoroženi upor v ženskem internatu na podeželju, za take imata osemnajst gimnazij, v zame-nu pa zahtevata denar, potni list in letalo za pot v tujino.

Naslednja dva filma sta Trn pod nohti in Eldorado. Sandor Sara je režiser prvega filma a slovitem likovnem umetniku Geza Bereményi na filma, ki ponazarja prevrat ter obdobje miru na Madžarskem, predvsem pa leto 1956.

Čeprav se tudi v lendavskem kinematografu pri obisku pozna konkurenca zasebnih videoprojekcij, ima madžarski film svojo zvesto publiko, ki gotovo ne bo odpovedala v teh zadnjih dneh letošnjega leta. Dnevi madžarskega filma so ob Dnevih domačega filma nedvomna popestritev sporeda, pridojnost Ernesta Pročiča pa tista, ki omogoča predvajanje filmskih uspešnic, kot je bil v decembru Batman, bb

ORGANIZIRANOST IN OBNOVA

Prihodnja organiziranost kulture in obnova soboškega gradu sta bili v ospredju opoldanskega pogovora z vodjo strokovne službe Kulturne skupnosti Slovenije Janezom Lahom in predstavnik občinske kulturne skupnosti Murska Soba, Srečanja v Kulturnem centru Miško Kranjec pa se je mislo sredo udeležil tudi Vlado Kerrec, podpredsednik izvišnega sveta, odgovoren za družbene dejavnosti. Govor je bilo predvsem o financah, prehodu muzejske in galerijske dejavnosti v republiško pristojnost, problemih knjižničarstva in drugih, ki izhajajo iz doslej neenakovredno vrednotenega dela v stroki na posameznih področjih. Očitno so tudi pri tej družbeni dejavnosti odločno joče številke, v njih pa se je posebno natančno izražal predsednik odbora za obnovo soboškega gradu Ivan Obal. Za usposobitev grajske dvorane je do konca leta zagotovljenih 23 milijard dinarjev, do konca marca pa naj bi jih zbrali 30 in v skladu s pogodbo v 108 dneh sklenili z gradbenimi deli na objektu. Potem pa bo potrebno poskrbeti še za notranjo opremo in tako s skupnim močmi (poleg krajevnega samoprispevka ter sredstev občinske skupnosti) je prispevala dohršena delež za obnovo soboškega gradu z nepovratnim posojilom prav republiška kulturna skupnost) končati začeta dela.

B. Bavčar

Božični koncerti

Med napovedanimi in božičnimi koncerti, za katere v uredništvu Vestnika nismo vedeli, je bil gotovo eden najzanimivejših božični večer, ki ga je pripravilo kulturnoumetniško društvo Dolinac v Gančanih. Sredi vasi pred trgovino so se zbrali in zapeli pevci moškega pevskega zbora, ljudske pevke in otroški zbor.

Posebno doživeti je bil tudi božični koncert v soboški evangeličanski cerkvi, kjer so nastopili Sabira Hajdarević (mezzosopran), Jože Falaut (rog) in Mirko Bizjak (orgle) ter koncert baročne glasbe v soboški galeriji, ki je gostila ansambel Pro Musica Tibicinia z novim programom. bb

ZBOROVA PRVA KASETA

V času prednovoletnih nakupov bo za ljubitelje zborovskega pe-tja gotovo nadvse ustrezno darilo kasete s posnetki pesmi domačega — sindikalnega mešanega pevskega zbora Štefan Kovac iz Murske Sobotice. Ovojnico zanjo je oblikoval Endre Gönter, natisnil jo je Jakob Jakovljevič, kasete z naslovom Spejvaj nama pa je izšla v nakladi tisočih izvodov. Zanj je potrebno odšteti 56 konvertibilnih dinarjev, največ zaslug za izid zborove prve kasete pa ima poleg pevcev in zborovodje Tomaža Kuharja nedvomno predsednik sindikalnega mešanega pevskega zbora Miran Žilavec. Tako kot njegov je pomemben komercialni delež Pomurke, ki je kot sponzor označena na kaseti. Pesmi na njej je 11, po petnajst minut na vsaki strani, kot pove podnaslov kasete S pesmijo po Prekmurju in Sloveniji, pa so na njej posnete predvsem ljudske pesmi. Najbolj znana je zborova uspešnica Spevaj nama Katica, zanimive pa so tudi druge, ki jih pojo. Te dni so posebej zadovoljni ne le zaradi izida svoje prve kasete, ampak tudi zato, ker so navsezadnje le dobili svoje prostore v Cvetkovi ulici. Uporabljati jih bodo začeli še pred prehodom iz starega v novo leto, pred nastopi pa posebej intenzivno vaditi, saj je že znano, da bodo v letu 1990 nastopili tudi na srečanju zborov Naša pesem v Mariboru. bb

Osvajati vrhove je nekaj veličastnega

Narava in gore so vrednote, ki jih znajo ceniti le pravi planinci. Pravi planinci pa so tisti, ki se znajo primerno obnašati v hribih, so vljudni, potrpežljivi in tovariški. To so ljudje, ki del svojega življenja preživijo med dobrimi ljudmi v naravi. Med te gotovo sodi Marija Vildova iz Murske Sobotice, ki je planine vzljubila že v zgodnji mladosti in jih ne more zapustiti tudi v jeseni svojega življenja.

— V planine ste se prvič podali pred tremi desetletji. Kakšni so bili občutki?

»Občutki so bili enkratni. S planinami sem namreč po očetovem pripovedovanju povezana že od rane mladosti in so mi bile zelo blizu, ko sem se prvič podala v hribe, in so mi še danes.«

— Kot velika ljubiteljica gora ste prehodili pomursko in slovensko transverzalo, pot prijateljstva treh dežel, premagali ste Triglav in številne vrhove nad 4.000 metrov. Kaj je ostalo najbolj pri srcu?

»Mislim, da prvi vzpon na Triglav, potem vzpon na ta vrh z očetom in pa zadnji letošnji podvig, ko sem stala na visoki Cime. Vmes je bilo seveda veliko doživetij, saj ti vsak vzpon na vrh da nekaj posebnega, vsaka pot te osreči, vsaka skupina, ki jo vodiš, je nekaj posebnega, tako da v hribih vedno in vedno uživam.«

— V delovni organizaciji Mura v Murski Soboti ste bili pred 15 leti med pobudniki za usta-

novitev planinskega društva, ki še danes uspešno deluje. Gotovo so lepi spomini tudi na delovne tovariše?

»Z Murinimi planinci sem pohajala v hribe z nekaj tisoči. Toda to niso samo spomini, saj sem v društvu še vedno aktivna kot vodnica. Aktivna pa bom

tako dolgo, dokler me bodo moje stare noge še nosile po hribih.

— Gore vas torej zelo privlačijo tudi sedaj, ko ste upokojeni, saj si drugače ni mogoče predstavljati, da ste prav v Aljaževem letu postali oskrbnica v Aljaževem domu v Vratih. Kaj je bil motiv za tako odločitev?

»Ko si enkrat upokojen, veš, da so tvoje ustvarjalne moči že malo opešale, oziroma da nisi več družbeno tako potreben. Pridejo pa trenutki, ko začutiš, da moraš nekaj napraviti, ker ti je sicer življenje preveč prazno.

— Po očetovi smrti je nastala taka praznina in sem jo morala z nečim zapolniti. Kaj pa bi hribo-lazec napravil drugega, kot da to praznino zapolni s hribi. Ker je bilo letos Aljažovo leto in je imelo PD Dovje-Mojstrana, ki oskrbuje dom v Vratih, že več let težavo z oskrbniki doma, smo se odločili, da bomo prekmurski planinci za eno leto prevzeli dom in z njim gospodarili tako, kot se to za planinsko postojanko spodobi.«

— Letos vas je bilo v Aljaževem domu vseh pet, ki ste tam delali, iz Prekmurja. Zakaj tako?

»Najlaže je delati z ljudmi, ki jih poznaš in so ti blizu ter se lahko z njimi dogovoriš. Aljažev dom, ki ima 140 ležišč, zahteva ob polni zasedenosti veliko dela in potrebuje pridne ljudi. Zato lahko delo dobro opravlja taka skupina kot je bila letos v Aljaževem domu.«

— Kako pa ste gospodarili v domu?

»Upam, da dobro saj smo dom vzdrževali tako, kot je pač najboljšo možno. Obdelovali smo tudi vrt in si sami pridelovali zelenjavo. Skoraj nemogoče se mi zdi, da bi lahko bil Prekmurec brez zemlje in brez vrta. Skrbeli smo tudi za čistočo zunaj doma, skušali biti prijazni in potrpežljivi z ljudmi, ki so prihajali v dom. Včasih, ko je bilo v domu na 140 ležiščih 300 ljudi, pa tudi preveč prijazni nismo mogli biti, saj je bilo med obiskovalci tudi nekaj takih, ki niso bili planinci in se

niso obnašali planinsko.«

— Srečevali ste se s planinci različnih krajev in držav. Kaj bi sicer lahko rekli o njih?

»O pravih planincih vse najboljše. Žal pa so nas obiskovali tudi ljudje, ki niso bili planinsko osveščeni, ki hodijo v hribe zaradi prestiža. Med njimi pa smo opazili tudi (predvsem) mlade ljudi, ki preveč posegajo po alkoholu. To me je motilo. Sicer pa je bila večina pravih planincev, o katerih lahko povem samo dobro.«

— Kakšne načrte pa še imate, ki jih nameravate kot ljubiteljica planin uresničiti?

»Vse je odvisno od zdravja. Pri mojih letih si preveč načrtov ne smem delati. Ko sem stala na Matterhornu, sem rekla, da je to tisto, kar sem si v življenju najbolj želela. Potem sem zlezla na Brojevov ras in se mi je zdelo, da je to nekaj veličastnega in več vrednega od Matterhorna. Letos sem zopet prišla na visoke Cime v Dolomitih in sem mislila, da je to največ, kar sem lahko dosegla. Človek pa nikoli ne ve, koliko zmora organizem. Moram povedati, da sem glede ciljev skromna, z željami pa ambiciozna. Murini planinci tudi letos načrtujemo nekaj zahtevnejših tur v tujini, kar naj bi bila spodbuda planinskim in mladinskim vodnikom. Računamo, da bomo zopet šli v Dolomite, ki so se nam pokazali v vsej svoji veličini.« Feri Maučec

V Soboti se staro umika novemu

Tudi v Zvezni ulici v Murski Soboti se staro umika novemu. Pred kratkim so namreč začeli z rušenjem več hiš ob tej ulici v središču mesta, ki kazijo njegovo podobo. Najprej je bila na vrsti z blatom ometana Žaligova hiša in nato še nekdanja kleparska delavnica v bližini soboške avtobusne postaje. Predvidevajo tudi porušitev kioska, kjer je sedaj

prodajalna pečenih piščancev. Sicer pa ima soboški sklad stavbnih zemljišč sklenjenih več odkupnih pogodb z lastniki starih zgradb v Murski Soboti. Ker se za ta del mesta v bližini avtobusne postaje zazidalni načrti šele pripravljajo, bo ta prostor verjetno še nekaj časa prazen, dokler se ne bodo odločili za izvedljivo različico projekta.

M. J.

ŽITKOVCI — Ena od manjših vasi lendavske občine so Žitkovci. V njih žive v slogi Slovenci in Madžari. So izrazito ravninska vas, ki je v zadnjih letih dosegla videen napredek. Tako so zgradili transformatorsko postajo in s tem rešili problem električne napetosti. Druga pomembnejša naložba je bila modernizacija vaških cest. Zanj so zbirali denar s krajevnim samoprispevkom, dobrodošla pa je bila tudi pomoč soboškega Gozdnega gospodarstva in lendavskega Poljedelstva. Zdaj se v Žitkovcih pripravljajo na razširitev vaškega siloskega doma; Zgradili bodo prizidek, velik 9 krat 6 metrov. Gre seveda za prepotrebno dvorano za kulturne in tudi zabavne prireditve. Gradbeni material je že pripravljen, zidati pa bodo začeli spomladi. Denar so prispevali občani (poleg rednega samoprispevka še po 300.000 dinarjev). V Žitkovcih pa še nimajo vaškega vodovoda, ampak le individualne vodovode. Verjetno bodo v bližnji prihodnosti rešili tudi ta problem.

Foto: Š. Sobočan

»Nič več prahu in nič več blata«, je dejal predsednik vaškega odbora Gabor Roman o našem obisku na Hodošu. Hodošani so namreč v teh poznih jesenskih dneh dobili težko pričakovano asfaltno podlago na cesti, ki pelje skozi vas. »Po prvem novembru so delavci cestnega podjetja začeli delati in že 18. novembra je bilo 2,2 kilometra ceste skozi vas asfaltirane.« Zdaj je potrebno opraviti še manjša dela, predvsem prepustiti in mostove, pa bo delo končano.

Tudi Ludvik Orban, predsednik sveta krajevnega skupnosti, je vesel nove pridobitve. Prav gotovo ne bi slo vse tako hitro, če ne bi februarja vaščani sklenili, da bodo plačevali krajevni samoprispevek.« Delavci plačujejo 3 odstotke od neto osebnega dohodka, medtem ko so kmetje prispevali 60 odstotkov od katastrskega dohodka. To je bilo takrat deset odstotkov vsote, ki pa je v teh mesecih narasla na 612 milijard dinarjev.

Seveda pa to ni bilo vse, kar so v krajevni skupnosti počeli. Urejali so tudi druge vaške poti, v Krplivniku so preuredili zadržalni dom in mrliško vežico, na Hodošu pa hočejo zdaj poskrbeti

še za ureditev avtobusne postaje v zgornjem delu vasi.

Gabor Roman, ki s svojo družino kmetuje, je pripovedoval tudi o problemih današnjega časa. Seveda povzroča veliko preglavic inflacija. Tako oddaš oziroma prodaš živino, denar pa zamuja nekaj tednov. Vemo pa, kaj je to v teh težkih časih. »Tu so še drugi problemi. Tako se vedno niso končali z melioracijami. Že tri leta se vleče vse skupaj. Obljubljali so, da ho vse do septembra narejeno, a spet ni. Vse od Dolencec je stala voda in ko sprašujemo na Pomurko, nam vedno odgovorijo: naslednji teden bo.«

Sicer pa na robu vasi, v smeri

proti Dolencem, nastaja akumulacijsko jezero. »Pravijo, da bo to zadrževalnik vode. Slišali pa smo, da bodo gojili ribe in race. Mi, kmetje, ki imamo parcele na tem območju, smo nekoliko užaljeni, ker se vedno ne vemo, kje bomo dobili nadomestne parcele«, razlaga predsednik vaškega odbora. Kmetje se še najbolj jezijo, ker je bila to dobra zemlja, oziroma ni bila toliko izpostavljena »napadom« divjadi, ki v tem koncu rada dela škodo.

Vse pa seveda ni tako črno in problematično. Hodoš se je v zadnjem obdobju kar lepo razvil. Rastejo številne nove hiše, tu je

Predsednik vaškega odbora Gabor Roman (na fotografiji s svojo družino) je vesel, da so delavci cestnega podjetja tako hitro opravili z delom. Sicer pa je vse mogoče, če so ljudje složni in vsi poprimajo za delo.

trgovina, vaški dom s knjižnico, pa tudi vrtec in dva razreda osnovne šole. Gre za podružnična

oddelka prosenjakovske dvojezične osemletke.« Trenutno imamo deset učencev, devet v prvem

Silva Eöry

S poti v Katalonijo

ŠPANEC? NE, HVALA, SEM KATALONEC!

Ali ste že slišali za Katalonijo? Kaj pa za Barcelono? Seveda! No, prav ta Barcelona je glavno mesto te španske pokrajine. Tam je zablestelo nekaj naših najboljših košarkarjev, da pa v Barceloni pripravljajo naslednje olimpijske igre, vedo tudi tisti, ki niso tako vneti navijači. Torej: pred nami je potopis iz taiste Katalonije, kamor je bila avtorica teh vrstic namenjena skupaj z ekipo slovenske izdaje lista Komunisti ter še nekaterimi drugimi stanovskimi tovariši iz drugih redakcij. K isti skupini so spadali še kuhar in člani narodnozabavnega ansambla Saleški faujje.

Torek, 12. september 1989, Ljubljana, Trg osvoboditve. Skupina je zbrana, prtljaga naložena, avtobus požari prve kilometre proti Španiji. Okrog 1800 jih bo, prek Italije, Francije do Barcelone, kjer se bomo udeležili festivala Katalonske združene socialistične partije. Čez slabo uro zapustimo Slovenijo, neskončna italijanska Sončna cesta je pred nami. In prekletstvo moderne avtoceste, ko razen koruznih in sojinah polj vidiš le oddaljene strehe in zvonce vasi in mest. Pa je med nami kljub temu prijetno vzdušje. Tisti, ki so bili na festivalu že večkrat, nam poskušajo pričarati sliko prireditve. Z nami so tudi novinarji iz južnih redakcij Komuniste — po eden iz Beograda in dva in Titograd. Razumljivo, da ne gre brez pogovora o domačih temah, vendar zadovoljni ugotavljamo, da smo na isti valovni dolžini.

Slavko Gerič, naš rojak, glavni in odgovorni urednik slovenske izdaje Komuniste, je po enotnem mnenju posadke dober skupinovodja. Nič nama proti temu, da bi se vsake toliko časa ustavljali pri prodajalnah in motelih ob avtocesti. Poskusiti je treba dobrote, ki jih ponujajo naši zahodni sosede. In tako kilometer za kilometrom, uro za uro in pozno popoldne se

približamo zahodnim Alpam, ki jih lahko primerjaš s švicarski širino. Ne več in ne manj kot 169 predorov ter nešteto viaduktov je pred nami. Pozno zvečer, okoli desete ure, se v daljavi globoko nad nami zasvetijo luči Monaka, naše prve postaje. Sijaj, čistoča, bogastvo, večerne obleke, rolls-roycei — vse to je Monte Carlo. Dve uri, do polnoči pasemo oči, skoraj veseli, da so trgovine z zvenečimi imeni najvišje mode zaprte. Z našimi dnevniciami bi tu lahko preživeli kvečjemu le kakšen dan ali dva.

Noč je, na avtobusu tišina, poskušamo dremati. Še pred jutrom prestopimo italijansko-francosko, nato pa še francosko-špansko mejo. Skoraj razočarani smo, ker nas cariniki še pogledali niso, kaj šele da bi dobili v potni list pečate. Saj nam ne bodo verjeli, da smo bili tu. Verjetno je to že združena Evropa.

In potem Barcelona, srce Katalonije. Milijonsko mesto, čudovite arhitekture, domovina Gaudija, Miroja, Picassa in drugih velikih umetnosti. Barcelona, kjer je vse ogromno in veličastno. Pet dni imamo na voljo, da si ogledamo vse tisto, o čemer smo doslej lahko le sanjali. Tisti, ki so že bili tu, so nas najprej povedli na Ramblo. To

je nekaj podobnega kot ulica Pigalle v Parizu. Nočno življenje se tu razvleče na ves dan. Sprehajališče je vedno polno ljudi, tu se prodajajo vse vrste rož, eksotične ptice, akvarijske ribice, prave siamske in čisto navadne domače mucke. Na koncu ulice je Trg Katalunya in na njem ena največjih blagovnih hiš Evrope El Corte Ingles, kjer pa smo se le redki odločili za nakup. Hranili smo pežete za Barceloneto, trgovsko naselje ob pristanišču, pravzaprav bazar, kjer dobiš vse, kar je v zvezi z audio- in videotehniko, po zelo dostopni ceni. Kaselniki, videorekorderji, računalniške igre, poleg tega pa ure, nakit, spominki, steklo, porcelan, kozmetika — vse to se ponuja na vsakem koraku. Le kdo bi se mogel upreti?!

Blizu pristanišča stoji na več deset metrov visokem stolpu z iztegnjeno roko Kristof Kolumb, ki kaže, da obstaja tam daleč za obzorjem še ena celina. Le nekaj metrov od vznožja spomenika najde-

mo eno od njegovih treh jadrnic, s katerimi se je odpravil na potovanje v neznano — Santo Mario. Seže ko jo primerjaš z zasidrano čezoceansko ladjo, ugotoviš, koliko je ta veliki pustolovec pravzaprav tvegal.

Barcelona je tudi sicer mesto različnih pustolovcev. Ali ni bil to tudi Picasso ali Gaudi? Vsak od njiju se je zapisal v zgodovino umetnosti — prvi kot eden največjih slikarjev kubistov vseh časov, drugi kot arhitekt, ki je ustvaril eno najlepših svetlišč sveta. Sicer bi lahko kdo zatrdil, da je Gaudijeva umetnost včasih na robu kiča, kljub temu pa ostaneš brez diha, če si ogledaš cerkev Sagrada Familia ali pa znameniti Güell park. Gaudi je rojen Katalonec, gradnjo pravnege svetlišča Sagrada Familia je prevzel leta 1883 in do smrti leta 1926 prebil na gradbišču vsak dan, pa svetišče le ni bilo dokončano. In verjetno nikoli ne bo — vsaj tako ne, kot si ga je zamislil.

»Govoriti danes o cerkvi Sagra-

da Familia se pravi govoriti hkrati o celi vrsti skoraj nerešljivih vprašanj, zlasti pa o tem, kako težavno je nadaljevati to tako ogromno delo, ki mu je bil Gaudi vtisnil toliko osebni pečat, da se zdi sleherni nov osebni poseg vanj povsem nemogoč, prav tako težko, če ne še težje, pa je po Gaudijevi zamisli to delo, ki mu je bil arhitekt navajen posvečati vso svojo skrb, ki ga je dan za dnem bogatil z vedno novimi domisleki. Zato se zdi nadaljevanje cerkve Sagrada Familia kot nekakšna postopna mumifikacija neke izvirne in fantastične misli, ki se neogibno rojeva mrtva.« prvi v svoji knjigi o Gaudiju Lara Vinca Masini.

Torej, cerkev Sagrada Familia se gradi že več kot sto let, in čeprav je žerjav tudi sedaj pritrjen k dvema najvišjima stolpoma, bo verjetno potrebnih še najmanj sto let, da bo dobila cerkev poleg sedanjih stolpov, stebrov, portalov svojo kupolo — če jo bo sploh kdaj.

Sicer pa srečaš Gaudija skoraj po vsej Barceloni, vsaj v starem, zgodovinskem delu mesta. In če je človek že v Barceloni, si mora vsakorog ogledati še par Güell, najočarljivejšo in najbolj neobzdržano, hkrati pa tudi najbolj razumsko obvladano in v vseh podrobnostih skrbno izdelano umetniško stvaritev stoletja, zamisljeno kot ambient za zeleno naselje, mesto-vrt. Park zavzema del griča Montanya Pelada ob obronkih hriba Tibidabo in gleda naravnost na Barcelono. V njem je bilo predvidenih šestdeset stanovanjskih hiš, ki bi imele vsaka svoj vrt. Vendar pa načrt ni bil uresničen, tako so park

izročili mestu in javnosti. Na vsakem koraku se kaže moč Gaudijeve umetnosti, moč, ki je iz kamna zmogla ustvariti vse, lahko bi človek trdil, da je Gaudi prav »poslil« kamen, ko ga je zvijal, sestavljal, zalagal, kakor se je komu zahotelo. Pa bodi dovolj o tem veličastnem umetniku in njegovih stvaritvah in spregovorimo nekaj še o Picassu.

Muzej Picasso je prava palača umetnosti, Picasso je legenda, ob kateri ne moreš ostati ravnodušen, pa če si še tako nedovzetan za slikarstvo. Picasso je več kot slikar, in ko se sprehejaš po sobanah in se srečuješ z deli, katerih reprodukcije si nekeje že videl, se počutiš nekako tako, kot če bi bil v cerkvi. Tega ne more zmotiti niti dejstvo, da so ukrepi pri vstopu v muzej še kako resnični in resni. Razen fotografskega aparata moraš vse oddati v garderobi in precej časa je potrebno, da ti varnostnik dopove. Z mojo nemščino se tudi sicer v Španiji nikamor ne pride. Kvečjemu angleščina, italijanshina ali francoščina ti pomagajo. Pa slovarček, ki sem si ga kupila pred potovanjem in ki vsebuje vse pomembnejše izraze, ki jih boš potreboval bodisi v hotelu, trgovini ali drugje.

Kaj bi še povedala o Barceloni? Ali o Kataloncih? Mogoče to, da je bila zame skoraj vsaka zgradba muzej, da so pročelja čudovito zazidana in ohranjena; da so Katalonci ponosen narod, ki niti po naključju noče slišati, da so Španci, da je to narod, ki hoče za vsako ceno spet pridobiti izgubljeno avtonomijo. Ampak o tem bo še govora v nadaljevanju.

Jolana Novak-Caszer

Park Güell — Gaudijeva mesto — vrt življenja v kamnu

Na obisku v črenšovski župniji KO KRUH DELIL BI Z BRATOM BRAT...

Črenšovska župnija praznuje 130-letnico posvetitve cerkve sv. Križa, zato smo obiskali župnijskega upravitelja in dekana gospoda Franca Temonta. Rodil se je na Pobrežju pri Ptujju, v letih 1952—1957 je bil kaplan v Dravogradu, v Črenšovcih pa je 32 let. V pogovoru smo skušali zvedeti kar največ o zgodovini župnije, o njenem razvoju, stikih, z rojaki po svetu, odnosih z laično družbo...

Menda je najstarejši verski objekt v vaši župniji kapelica na Srednji Bistrici, zgrajena 1853. leta. Cerkev v Črenšovcih pa tudi ni veliko mlajša, saj je bila blagoslovljena 1860. leta, torej pred 130 leti. Je to (1860) leto začetek črenšovske župnije?

Kapela na Srednji Bistrici je res najstarejši verski objekt na našem območju. Sezidana je bila 1853. leta in posvečena Marijine-mu darovanju. Verskim potrebam vaščanov Srednje in Gornje Bistrice je rabila do zgraditve nove cerkve na Gornji Bistrici. Ne smemo pa prezreti, da je sedanja cerkev sv. Križa v Črenšovcih po vrsti tretja. Prvotna cerkev (kapela) je bila lesena in je stala na tem mestu že v 14. stoletju. Posvečena je bila prav tako sv. Križu. Ob številnih obnovitvah je vztrajala 200 do 300 let. Druga kapela je nastajala med leti 1698 in 1790. Ta je bila zidana z opeko, bila je precej večja od prvotne in v njej je bilo prostora za približno 400 ljudi. Ta kapela (majhna cerkev) je imela celo 4 oltarje, med njimi oltar sv. Križa in sv. Florijana. Doživela je tudi svoj veliki dan: nastanek nove župnije sv. Križa v Črenšovcih. Župnija je začela uradno obstajati in delovati 1. januarja 1808. leta, ustanovna lista na pa je bila podpisana 21. maja 1807. leta. Prvi župnik je bil Peter Borkovič.

Kateri kraji so na začetku spadali k vaši župniji in kateri sedaj? Koliko vernikov imate? Je res zdaj veliko manj naraščaja, saj ste menda imeli na tem območju 1808. leta 98 krstov, sto let pozneje (1987) pa le 44?

Župnija sv. Križa Črenšovci je nastala iz 6 vasi: iz turniške prazupnije so bile izločene vasi Črenšovci, Žižki in Trnje, iz beltniške župnije pa vasi Dolnja, Srednja in Gornja Bistrica. Sedanje območje je enako prejšnjemu. Ob ustanovitvi je štela črenšovska župnija 2326 duš. Ker je bila cerkev (kapela) premajhna, je bilo treba misliti na novo. Ker pa je župnija potrebovala tudi župnišče, šolo in stanovanje za kantorja (učitelja), so se farani najprej lotili tako imenovane farne infrastrukture. Šele po letu 1840 so začeli resneje razmišljati o novi sakralni zgradbi. Z gradnjo mogočne črenšovske cerkve so začeli za časa župnikovanja zelo delavnega Vendelina Ratkoviča, ki pa dograditve cerkve ni dočkal v Črenšovcih, ampak na višjem službenem mestu nekje na Madžarskem. Cerkev so gradili med leti 1857—1860. Dogradili so jo, ko je bil župnik Jakob Sabar. Obred inauguracije je opravil tedanji somboteški škof Szenczy Ferenc v eni od septembrskih nedelj 1860 leta. Gradbeni material

in delovno silo so dali farani, precej denarja pa je prispevala takratna država. Čeprav gradbena tehnika tisti čas ni bila na zavidljivi ravni, so zgradili cerkev solidno in brez človeške žrtve. Leta 1957 (ob 100-letnici začetka gradnje) je cerkev dobila še veliko vhodno lopo ali avlo. Na štirih stebrih so naslikani 4 Evangelisti. Od zakristije do izhoda iz avle meri cerkev 50 metrov, široka je skoraj 17, visoka (od tal do stropa) pa je 16 metrov. V Pomurju je črenšovska cerkev gotovo največja. V njenem stolpu so 4 zvonovi. Največji tehtaja prek 2 tona. Vzdrževanje tako velikega objekta je seveda zahtevno in drago. Povečini prispevajo denar za popravila domači farani. Precejšnje zasluge za notranjo opremo cerkve je imel zlasti v za-

Franco Temont, župnik v Črenšovcih in dekan lendavske dekanije

četku tega stoletja Jožef Klekl, upokojeni župnik in častni kanonik. Bil je izvrsten novinar, izdal je Novine, Marijin list, Ogracek in še kaj. Njegovo ime ostane za vedno tesno povezano s črenšovsko župnijo. Danes ima naša župnija približno 4500 duš, med obema vojnima pa je štela prek 6000 ljudi. V zgodovini naše župnije so bila leta, ko je krstna matična knjiga zabeležila tudi 200 krstov. Letos jih bo predvidoma 55 in bo na koncu leta populacijska bilanca v nekakem ravnotežju — približno enako število rojstev in smrti.

Z območja vaše župnije je veliko duhovnikov in sester. Bi lahko navedli nekaj števil? Nekateri od njih so delovali tudi med izseljenci in zdomci, na primer gospod Ivan Ifko v Avstriji in Nemčiji. Ški pa so tudi v misijone, kot sestra Mihaela Rous, ki je delovala na Kitajskem. Je bilo še več takih?

Črenšovska župnija je ostala do danes »seminarišče« duhovnih poklicev. Letos smo imeli novo

mašo. Daroval jo je Ivan Kranjec iz Žižkov. Tudi v 1990. letu se nadejamo prirastka: novomašnik bo Štefan Krampač iz Gornje Bistrice. Tako bo vseh duhovnikov iz črenšovske župnije 17. Redovnice, rojakinje iz naše župnije, so raztresene po vsej naši ožji in širši domovini: Silvestra Ifko je celo v Melbourneu v daljnji Avstraliji. Mihaela Rous je bila dolga leta misijonarka na Kitajskem, in sicer vse dotlej, dokler tuji misijonarji niso morali zapustiti te dežele. Martin Prša je že več desetletij misijonar v Venezueli in živi v zelo skromnih razmerah. Profesor Janez Utroša pa misijonarji na Portugalskem. Pred dobrimi štirimi leti je umrl znani zgodovinar profesor dr. Ivan Zelko, ki je mnogo raziskoval zgodovino, zlasti našega dolnjega Prekmurja. Rodil se je v Črenšovcih in kot župnik je do smrti deloval v znanen Špitališču, ne daleč od žičkega samostana. Pokopan je v Črenšovcih. Dolgoletni izseljenski duhovnik Ivan Ifko je žal prezgodaj umrl (1982). Počiva na pokopališču v Essen-Altenseju v Nemčiji.

Cerkev torej nikoli ni prekinila stika ne z zdomci ne z izseljenci. Ti so in še radi prihajajo v domače kraje, prispevajo za cerkevne in krajevne potrebe. Menda je bila cerkev na Gornji Bistrici zgrajena predvsem ob pomoči izseljencev. Je bila Gizela Hozjan najbolj vneta?

V zadnjih letih smo uredili notranjščino župnijske cerkve po smernicah drugega vatikanskega cerkvenega zbora. Uredili smo nov oltar, obrnjen k vernikom, krstnik, ambon, prezbiterij. Cerkev je dobila novo razsvetljavo. Vse po načrtih arhitekta Janeza Valentinčiča. Ta arhitekt je načrtoval tudi avlo, zavetna vrata in še marsikaj. Na novo smo prekrili tudi ogromno streho na cerkvi in popravili stolp, ki ga je orkansko neurje 1895. leta močno poškodovalo. Uredili smo tudi pročelje, obnovili stolpno uro, elektrificirali zvonjenje. Sedaj smo se odločili za obnovo orgel, ki že dobrih 30 let niso več v rabi. Leta 1968 smo kupili elektronske. Te sicer dobro rabijo namenu, vendar vsi čutimo potrebo, da spada v tako velik prostor, kot je črenšovska cerkev, močnejši glasbeni inštrument. Upamo, da se nam ta želja uresniči. Toliko bolj, ker ima sedaj škofija novo orglarsko delavnico. Imamo pa še vrsto drugih pridobitev: v letih 1968—1972 je dobila Gornja Bistrica novo cerkev po načrtih višjega gr. tehnika Jožeta Požauka. Velika zahvala za to cerkev gre pokojni Gizeli Hozjanovi, ki je pred več kot 60 leti zapustila domovino, vendar je vedno ostala z njo tesno povezana. Vse do svoje smrti (1989) je bila narodna, kulturna in socialna delavka med rojaki v ZDA. Po vojni je tudi organizirala pomoč našim porušeni domovini. Med rojaki je zbirala prispevke za cerkev na Gornji Bistrici. Krepro so prišli tudi domači vaščani in sedaj se Gornja Bistrica lahko ponaša z lično cerkvijo, ki je posvečena sv. Antonu. Oskrbeli so si 3 zvonove, letos pa še stolpno uro.

Trnje je bila zadnja vas v črenšovski župniji, ki ni imela sakralnega prostora. Vaščani so prosili pristojne oblasti za odgovarjajoča dovoljenja in jih čez nekaj časa dobili. Rojaki iz Kanade so prisločili na pomoč z denarnimi sredstvi, domačini so zavijali rokave in prispevali svoj delež in čez leto dni je že stala lepa večja kapela po načrtih višjega gr. tehnika Jožeta Požauka. Okna je poslikal njegov sin Peter. Kapela sedaj dobro služi starejšim in bolnim vaščanom.

V zadnjih dveh desetletjih je bilo na novo urejenih in obnovljenih nekaj križnih znamenj. Tako so v Žižkih zamenjali stari križ z novim. Glavni organizator je bil Jože Horvat ob pomoči vaščanov. Na Dolnji Bistrici so dali vaščani obnoviti križ blizu gasilskega doma. Franc Horvat pa je postavil nov križ z lastnimi sredstvi. Vaščani Črenšovci pa so zgradili novo mrliško vežo. Tudi na Dolnji Bistrici imajo podobno novo vežico, vendar nekoliko manjšo. Nova vežica je tudi na Srednji, na Gornji Bistrici pa jo gradijo zdaj.

Bili ste na obisku pri izseljencih v Kanadi. Kakšni so vaši vtisi?

Lansko leto sem se odzval pri-

Cerkev v Črenšovcih, zgrajena pred 130 leti, je ena največjih v Pomurju, saj je dolga 50, široka 17, visoka (od tal do stropa) pa 16 metrov. Ima 4 zvonove, od katerih tehta najtežji 2 tona.

jaznemu vabilu in obiskal rojake v ZDA in Kanadi. Povsod sem bil deležen izrednega gostoljubja. Zdelo se mi je, da sem rojakom, ki so že desetletja zdoma, prinesel košček domovine. Naše ljudi imajo radi povsod po svetu; so pošteni ljudje in dobri ter zanesljivi delavci. Velika večina si je z leti ustvarila blaginjo. Čeprav so večinoma srečni, jim stara domovina še vedno mnogo pomeni. Mnogo več, kot si mi to morda mislimo. Naj omenim samo nekaj misli ene od njih — Agate Žol-doš, ki mi je v lepo urejen album zapisala: »Prisluhnili ste nam, slovenskim izseljencem. Čeprav smo srečni tukaj v tujini, naše misli in želje pogosto pohitijo v rojstni kraj, v matično domovino. Tudi v tujini želimo ohraniti dragocen zaklad: materni jezik. Prosimo vas iz srca, da izročite bratom in sestram v domovini naše pozdrave in dobre želje. Povejte jim, da dolga desetletja, ki smo jih preživel daleč od rojstnih krajev, niso pretrgala vezi med nami in njimi. Nežni glasovi naših otrok se razlegajo po kanadskih poljanah. Tudi slovenska pesem, ki nam je blazila slovo od doma in nas spremljala v tujino, še živi...« Naši izseljenci pa še tudi kulturno udeležujejo. Septembra 1988. so, na primer, priredili v Torontu zelo uspešno akademijo v počastitev 250-letnice rojstva slovenskega prekmurskega pisatelja in pesnika Mikloša Kužmice. Na svojih pristavah imajo razne društvene prireditve. Dobil sem vtis, da izseljenci v tujini mnogo skrbneje gojijo slovensko narodno pesem kot mi doma.

Pa se vrniva v domovino! Svočasni bi lahko dobili raznih lokacijskih in gradbenih dovoljenj, soglasij... Je zdaj lažje? Kakšno pa je

sploh sodelovanje z občino? Je za verski shod treba dovoljenje?

Glede soglasij za gradnjo sakralnih objektov je danes mnogo enostavnejše kot pred nekaj leti. Res so dovoljenja še vedno potrebna, vendar dobivamo rešitve prošelj v zadnjih nekaj letih tako rekoč z obratno pošto. In ni mi znano, da bi občinski organ katero prošnjo te vrste zavrnil. Tu smo naredili velik korak naprej.

Dejavnost Cerkev, pa tako tudi Črenšovske, je zelo pestra. Ne skrbi le za versko, ampak tudi za moralno prenovno, goji glasbo, družabnost (izlet), prireja srečanja mladine, dela na humanitarnem področju...

To leto smo imeli v črenšovski župniji dva pomembna dogodka: ljudski misijon in novo mašo. Taki dogodki so za župnijo velikega pomena, saj gre ponavadi za globjo versko-duhovno prenovno. Ob 450-letnici Marijinih prikazovanj smo romali na Sveto goro na Skalnici. Udeležili smo se znane Slomškove proslave v Mariboru, ki je bila ob 130-letnici prenosa škofijskega sedeža iz Št. Andraža v Labodski dolini v Maribor. Vsi

duhovniki. Delo usklajujejo vsa-kokratni dekanji treh dekanij v soglasju in s pomočjo referentov za posamezna pastoralna področja. Za daljša časovna obdobja se dogovarjamo za pastora-cijo vsi duhovniki in pastoralne delavke na tako imenovanih področnih plenutih. Seveda pa vsa pasto-ralna načrtovanja in delo poteka-jo usklajeno v škofiji oziroma v skladu s škofijsko pastoralno službo.

Pomursko pastoralno področje že vrsto let izdaja Stopinje. Te imajo veliko naročnikov in bralcev. V njih se oglašate tudi vi.

Stopinje so letos izšle že devetnajstič in postajajo čedalje bolj priljubljeno branje naših vernikov. Vem pa, da po njih segajo tudi občani, ki s Cerkvijo nimajo zveze. Z lahkoto prodamo vsako leto celotno naklado. Ljudje jih res radi berejo, ker je v njih skoraj vse iz »domačih logov«, napisane so v lahko razumljivi domači besedi. Prispevkov je vsako leto več kot dovolj, čeprav pišemo vsi brez honorarja. Tudi številni laiki. Duša Stopinj je vse od ustanovitve odranski župnik in slovenski pisatelj Lojze Kozar. Ob njem so znani kulturniki kot pomožni škof dr. Jože Smej, znani etnograf dr. Vilko Novak pa še novinar in pisatelj Jože Zadravec in še cela plejada zagnanih delavcev in sotrudnikov. Upravičeno upamo, da bodo še marsikateri Stopinje »doživele beli dan«. Po mojem mnenju naj ostanejo še naprej takšne kot doslej: poučno in prijetno branje za vsakogar, iz vsega srca kličem Stopinjam, vsem sodelavcem in bralcem: VIVANT, CRESCANT, FLOREANT! (Naj živijo, naj cvetijo, naj rastejo!)

Bi k tem vprašanjem in odgovorom še kaj dodali? Morda bi komentirali božično praznovanje? Letos je (po dolgih letih in zavze-manjih) 25. december dela prost dan.

Nas verne veseli dejstvo, da je bil božič po več desetletjih v Gospodovem letu 1989 zopet dela prost dan. Mislim, da se tega z nami veselijo tudi mnogi občani, ki s Cerkvijo nimajo stika. Pri-pomnil pa bi, da takega božiča, kakršen je bil letos, ne štejemo za dar, ampak kot pravico, ki je v vsem krščanskem svetu nesporna že stoletja.

Želel bi odgovoriti še na vprašanje, ki bi spadalo vsak v sredini tega intervjuja, namreč vprašanje porabskih Slovencev. Mi vsi, ki živimo in delujemo v pomurskem pastoralnem področju, z zaskrbljenostjo spremljamo počasno narodnostno izumiranje naših bratov v slovenskem Pomurju. Še slabše je postalo po smrti zlatomašnika Janoša Kuharja, ki je mnogo desetletij župnikoval na Gorenjem Seniku in je v tamkašnji cerkvi vztrajno, do svoje smrti, uporabljal domače slovensko narečje. Leto za letom se s tem vprašanjem ukvarjajo Stopinje. Ob letošnji birmi v Lendavi je bilo postavljeno vprašanje slovenskega bogoslužja na Gorenjem Seniku tudi navzočemu somboteskemu škofu Kokolyu. Ta je pokazal sicer razumevanje za gorenjeseniške župljane, dejal pa, da ne vidi druge rešitve, kot da mariborski škof pošlje tja svojega duhovnika. O tem vprašanju smo govorili tudi na dogovoru duhovnikov lendavske dekanije s predsednikom občinske konference SZDL Lendava Marjanom Žerdinom. Navzoč je bil tudi mariborski škof dr. Kramberger. Bili smo mnenja, da bi bilo potrebno na Martinju odpreti mejni prehod. Tako bi bilo porabski Slovenci mnogo bolj povezani z matično domovino in katerikoli duhovnik iz naše škofije bi ob nedeljah z lahkoto opravil bogoslužje gorenjeseniškim župljanom v njim razumljivem jeziku. Sedaj upravlja župnijo sosednji župnik, ki ne razume slovensčine. Mi bi si zelo želeli, da bi o vsem tem resno razmišljali odgovorni forumi.

Na koncu: iz srca želim vsem ljudem dobre volje srečno, zdravo ter mirno novo leto 1990!

Zahvaljujem se za pogovor in lepe želje.

Pogovarjal se je
ŠTEFAN SOBOČAN

ARCEOMURKA

KMETIJSKA ZADRUGA LENDAVALendava o. sol. o.

Vsem občanom lendavske občine in poslovnim partnerjem želimo srečno novo leto 1990

Oživel so lovci na glave

Ce so otroci na otoku Borneo preveč razigrani, jih starši skušajo pomiriti z grožnjami, češ da je v pengaitu in jih bo odnesel. Ta beseda ima čarobno moč; ob uji se zdržnejo tako otroci kot odrasli. Kako tudi ne, saj je to domačinska beseda za lovca na človeške glave!

Tega krutega običaja na Borneu že dolgo ni več, vsaj uradno ne. Nekateri raziskovalci sicer menijo, da je v odmaknjenih in neraziskanih pragozdovih še mogoče naleteti na redke primere, da pripadniki divjih plemen love ljudi, jim odsekajo glave in jih posuše, posušene človeške glave pa uporabljajo kot zelo močne uroke. Glave naj bi imele izjemno čarobno moč in služile v več namenov, med drugim tudi kot varstvo za večje podvige, naj bo to gradnja velikih mostov ali odpiranje rudnika. Povpraševanje po magičnih stvareh nikoli ne pojenja, še posebno ne, kadar so na obzorju krizni časi. V sultanatu Brunei, ki je del Bornea, so se v zadnjem času nenavadno hitro razširile govorice o lovcih na glave in povzročile pravo paniko med delom prebivalstva Bornea.

Neki prerok je napovedal, da bo zmanjkalo nafte, naravnega bogastva, ki daje Borneju poglavitni dohodek. Čeprav so strokovnjaki povedali, da ima Brunei dovolj nafte še za nadaljnjih najmanj 30 let, pa, kot se širijo glasovi, poskušajo odgovorni zagotoviti radosno narave tudi na prastar način, s človeškimi glavami. Med ljudmi se širijo grozljive vesti, da je na pohod za človeškimi glavami krenila cela četa lovcev na glave, ki naj bi do konca februarja nabrala okrog sto človeških glav.

Govorice so se še okrepile, ko je policija odkrila blizu Kota Kinabalu tri obglavljena trupla. To je bilo olje na ogenj. Med domačini se je razširil paničen strah. Ljudje po prvem mraku ostajajo doma, starši nočejo pošiljati otrok v šole. Policija razlaga, da gre za zločin, ki nima zveze z lovci na glave, ki da jih sploh nikjer ni več. Po njihovem naj bi zločinci truplom odrezali glave le zato, da bi zabrisali sledove. Toda kdo bo ljudem govoril, kaj je kaj, ko si enkrat mislijo svoje.

KRVAVE CESTE

Ceste po vsem svetu jemljejo dokaj hudo krvavi davek. Ponekod večji, drugje manjši. Ta čas pa je najbrž najbolj nevarno voziti po južnokorejskih cestah. Tako vsaj kažejo podatki, ki so jih zbrali tamkajšnji prometni strokovnjaki. Lani je na cestah Južne Koreje vsak dan umrlo 32 ljudi, ranjenih pa je bilo 788, kar predstavlja 87-odstoten porast v primerjavi z letom poprej. V povprečju je cesta pobrala 23,5 žrtve na 100.000 prebivalcev.

Kaj je vzrok nenadnega porasta nesreč? Strokovnjaki pravijo, da so krivci v prvi vrsti novopečeni vozniki. Korejci so v blagostanju, do katerega so se v zadnjih letih dokopali s pridnim delom in usmeritvijo v izvoz, začeli na veliko kupovati nove avtomobile in delati voznike izpite. Če so pred petimi leti kupili v povprečju nekaj manj kot 130.000 novih avtomobilov letno, je zdaj to število nekajkrat večje. Samo domača avtomobilska tovarna Hyundai je prodala lani 600.000

avtomobilov. Vsak dan se na cestah pojavi v povprečju 2000 novih voznikov.

Neizkušenost in nestrpnost, značilna za nove voznike, seveda opraviča svoje. Dodatno pa k nesrečam prispeva še alkohol. Anketa je pokazala, da je na južnokorejskih cestah vsak peti voznik pod vplivom alkohola. In to kljub temu, da so kazni stroge. Komur namerijo v krvi več kot 0,05 odstotka alkohola, mora takoj v zapor.

STOLETNICA

Jubilej na trdnih nogah

Ta dni je proslavil stoti rojstni dan najstarejši aktivni gasilec v Evropi. Ime mu je Anton Eskinger, živi pa v kraju St. Radegund pri Braunau v

IZPOVEDI TAJNICE

Čeprav je bilo objavljenih dosti ugibanj o tem, ali je Adolf Hitler spomladi 1945 res napravil samomor ali pa je skupaj z Evo Braun pobegnil v Južno

Zmeda na pariških ulicah

Parizani, ogorčeni zaradi prometne gneče, katere so sami knji, zahtevajo referendum, na katerem bi se lahko izrekli o načinu odpravljanja zmede na ulicah glavnega mesta Francije. Rezultati ankete, ki jo je izvedel časopis Parissien, so pokazali, da 86 odstotkov mestnih prebivalcev meni, da bi pri reševanju prometnih težav morali upoštevati njihovo mnenje.

Nedavna stavka uslužbencev pariske metroja je povzročila neverjetne prometne zagate na mestnih ulicah. Iz predmestij se v središče mesta vsak dan zgrinja stotisoče ljudi, po ulicah kroži milijon in pol avtomobilov, železniški promet je obremenjen do zadnjih meja. Prometni zastoji požirajo na stotine milijonov delovnih ur in milijarde frankov.

Mestne oblasti se po mnenju ogorčenih Parizanov ne trudijo dovolj. Njihovo delovanje je v glavnem usmerjeno na čedalje strožje kaznovanje voznikov, ki so napačno parkirali. Pakji delajo noč in dan, kazni so ostre in čedalje več glavnih prometnih žil spreminjajo v parkirišča. Mestni očetje načrtujejo gradnjo podzemljanskega omrežja cest in novih železniških prog. Parizanom pa ne preostaja nič drugega, kot da si skušajo pomiriti živce.

sosednji Avstriji. Pri petih letih je prvič držal v roki brizgalno in odteje je z gasilstvom naravnost zasvojen. Doživel je nešteto požarov in malce hudomušno pravi, da bi si pred smrtjo še želel pomagati pri kakem »res pravem«. Ta želja se mu lahko brez težav uresniči, saj je mož še nadvse čil in na trdnih nogah. »Veliko dela me drži mladega«, odgovarja na obvezno vprašanje voščilcev, kako je lahko dočkal tako starost, pa še vedno ni odložil gasilske čelade.

Ameriko in tam živel še precej let, preden je umrl naravne smrti, bo očitno napravila konec takim zgodbam knjiga, ki je izšla v Parizu. Novinarja Pierra Galante in Eugene Silliano sta poiskala nekaj še živčih prič dogodkov v berlinskem bunkerju zadnje dni aprila 1945 in njihove spomine opisala pod naslovom Zadnje priče iz bunkerja.

Najzanimivejša med njimi je gotovo Treudl Junge, 70-letna ženska, ki je že deset let v poklju. V usodnih dneh je bila v bunkerju kot ena od treh Hitlerjevih tajnic. Dokler je bil živ, nisem nikdar posumila, da bi bil Hitler sposoben zločinov. Vsi smo bili slepi, prepričani, da je edino

nemška resnica prava. Prebujanje je bilo zlasti zame, ki nisem bila niti članica Hitlerjeve stranke, sem ga pa globoko občudovala, grenko in boleče. Občutila sem neskončno težo vesti in obupen strah. Danes si ne želim drugega, kot da človeštvo ne bi nikdar več spoznalo kakega Adolfa Hitlerja.

Traudl Junge v knjigi pripoveduje o odnosu Hitlerja in Eve, o njuni tihi poroki, ki ji je sledil njen samomor, o tem, kako so upepelili njuni trupli in kako si je tudi sama nekaj časa hotela vzeti življenje, pa sta jo po naključju rešila ruski vojak in stari žid, ki je po čudežu preživel strahote vojne sredi Berlina. Traudl je vzela k sebi, čeprav je vedela, da je dekle, ki ji je Hitler narokoval svojo oporoko.

MONITOR NA KASETI — Vokalno-instrumentalni ansambel Monitor je izdal svojo prvo kaseto, ki nosi naslov Štoparka. Za ansambel, ki ga sestavljajo Ivan Marič, Robert Horvat, Franc Smej, Darko Kurbus in Jože Tivadar, je to neizmerno velik dosežek. Res pa je tudi, da je kaseto rezultat sodelovanja z Jožetom Gerenčerm iz Velike Polane, ki je napisal glavnino besedil, poskrbel za glasbo in aranžmaje. Kaseto je že v prodaji, melodije pa bodo poslušalci prav gotovo radi poslušali.

S. S.

Začarani krogi

Na poljih južne Anglije se dogaja nekaj čudnega. Na njivah, posejanih z žitom, nastajajo čudne okrogle vrtnice, ki v premeru merijo okoli tri metre. Velike površine polj so sploščene v pravilne, vrtniceaste vzorce. Skrivnostni krogi ne kažejo grobih poškodb, ki jih povzroča slabše vreme, živali ali ljudje. Raziskovalci, ki proučujejo pojav, so prepričljivo izključili možnost, da gre za potegavščino, vendar pa si niso edini, kako bi ga pojasnili.

Prvič so o krogih poročali leta 1796, ko jih je opazil neki kmet iz Headdobourna v Hampshiru. Leta 1980 so začeli skrivnost resno raziskovati in od takrat so opazili okoli 600 velikih krožnih vzorcev. Letos pa so jih videli že okoli 250. Poznajo jih tudi v Sovjetski zvezi, na Japonskem in v Novi Zelandiji, vendar jih je največ v Hampshiru in Wiltshiru.

Krogi so lepih, geometrijsko pravilnih oblik in zasejano površino prekrivajo v zanimivo oblikovanih vzorcih. Videti je, kot bi rastline, predvsem žito, položili vrtnec. Vseeno pa rastejo naprej, dokler niso zrele. Krogi se združujejo v zamotane pterokotnike in celo v »keltski križ«, sestavljen iz štirih krogov, in petega, ki jih povezuje. Letos so našli nova vzorca: krog, ki ima vrtnice v nasprotnih smereh, in takšnega z velikim naknadnim repom.

Pred kratkim sta izšli knjigi, ki se ukvarjata z nenavadnim pojavom. Najbolj z dokazi podprto je delo dr. Terencea Meadona Krogi in njihove skrivnosti. Meaden je fizik, ki kroge proučuje že od leta 1980. Njegov nastanek naj bi po njegovem mnenju povzročila prej neznana atmosferska motnja, povezana z delovanjem elektrike. Posejano polje menda zadene kroglja zraka, ki se vrtili in je močno nabita z elektriko. Drugo knjigo sta napisala Pat Delgado in Colin Andrews. Nastanek krogov povezuje z nadnaravnimi pojavi, kot so leteti krožniki, ali pa s svetlobnimi pojavi. Krogi naj bi bili delo neke inteligentne sile, ki je svojo dejavnost usmerila proti Zemlji. Iskanje odgovora je vzbudilo zanimanje članov parlamenta. Dva poslanca sta od vlade zahtevala, naj čudne oblike raziše.

Leonardi v zasebni lasti

O nekaterih slikah se govori, da so ali niso v zasebni lasti, da jih ali niso italijanskega umetnika Leonarda da Vinci pa strokovnjaki natančno vedo, kje so. Na vsem širnem svetu je bilo leta 1980 le pet ali šest Leonardijevih risb, last zasebnih zbiralcev in ljubiteljev umetnosti. Tako je leta 1980 na razstavi Leonardijevih del v rodnem kraju Vinci zapisal Carlo Pedretti. Danes, devet let pozneje, sta v zasebni lasti le še dve Leonardijevi študijski risbi, pa še ti bosta kmalu zamenjali lastnika. Če vas zanimajo umetnine neprecenljive vrednosti: Leonardijevi risbi bosta na prodajni dražnji, ki jo v Monte Carlu prireja znamenita londonska hiša Sothby. Ljubitelji so si risbi že lahko ogledali na razstavi v Milanu in Torinu. Izključna cena pa bo 7,5 milijarde lir za vsako od umetnin.

Gda je Bela prvič čuo čarobnico, ka de čaroka prouki Dinar 1:7 je obkrič: "San van jes pravo, ka čaroka kidi na mikoj sgarivno." Chalo se je pomirilo gda je sprevrlo, ka je tou vse fliži malo inaci. Se si je ga zmišlo na Banko, ge moie fuil o vrsti čakati na svoje pejuere stere ma o njoj na šgaranji, pa od šteri Banka čiri. Un ga tak zmetno do njiž gride, ka e bi njemi Banka svoje ksenki talala. Preminuče soboto, gda je pri salteri v LB v soboti, re skoro na vrsto griso, je edna ženska komanda pokazala: "Ti od tēc do tēc k etomi salteri, vsi on ga k ovomi salteri, zato ka tē salter rde na njo." Tak je govorilo na račun čakati na repi drugje vrste na premislavali, ka bi tou leško bilou malo inaci. Džouči.

Odpisani boks?

Boksu sicer lahko rečejo plemenita borilna veščina, prej ko slej pa ostaja grob in nevaren šport. Zdravniki, ki so nekoliko temeljiteje pogledali v glave boksarjev in ta šport poznajo tudi po poškodbah, ki jih prinaša, so dolgo vrsto let opozarjali, da je ta športna panoga vredna zelo resnega premisleka. Posebno jih zaskrbljujejo poškodbe možganov, ki se z leti nabirajo in mlade, telesno razvitega in čilega športnika intelektualno upočasnijo, povzročajo izgubljanje spomina in težave pri govorjenju, zmanjšujejo pa tudi sposobnost koordinacije. Boksaarji tudi umirajo prej kot njihovi vrstniki.

Po tragični smrti mladega amaterskega boksarja Josepha Stricklena, ki je pred dvema letoma in pol podlegel poškodbam,

—AVTOMOBILIZEM—

VIDEO ZA VOZNIKA

Česa vsega se ne domislijo ljudje z bogato domišljijo in neomejenimi možnostmi za raziskave in

dobljenim v ringu, se je zganil ves boksarski svet. Olimpijski komite je sprejel določilo, da morajo na olimpijskih igrah boksaarji obvezno imeti zavarovano glavo. Toda nadaljnje raziskave so pokazale, da tudi varovalna boksarstva naprava ne varuje možganov pred poškodbami zaradi udarcev. Mogoče je celo obratno. Zaradi varovala na glavi se okrepe rotacijske sile, kar povzroči, da možgani ob udarcih v glavo še močneje udarjajo ob lobanjo.

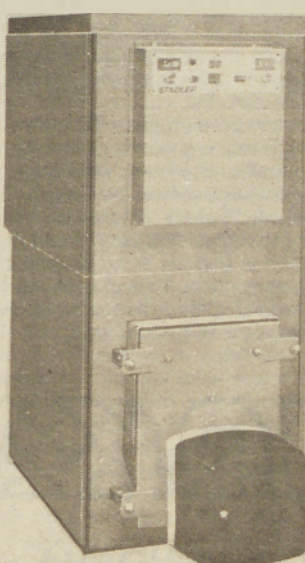
V Veliki Britaniji zato britansko zdravniško združenje vodi akcijo seznanjanja mladine z nevarnostmi boksarskega športa. Videti je, da je akcija uspešna. Članstvo v boksarskih klubih je občutno padlo. So to znamenja, da bo veščina nekega dne morda celo izginila iz športnih aren?

TVT VEČ TOPLOTE V NAŠ DOM

MARIBOR

— **SPECIALNI OLJNI KOTLI RL OD 20 do 40 kW Z BOJLERJEM ALI BREZ NJEGA ZA PRIPRAVO ČISTE SANITARNE VODE**

— popolno izgorevanje
— vroča kurilna komora
— avtomatska regulacija

— **SOLARNI BOJLERJI MODEL SAT IN SB EXPORT**

— vakuumsko emajlirani
— možnost izkoriščanja več sistemov ogrevanja
— količina vode — 850 l/h

— **WEISHAUP T GORILNIKI OD 21 DO 3500 kW SEDAJ TUDI ZA DINARJE**

— naj sodobnejša avtomatika
— elektromotorna zračna loputa

— **SPECIALNI OLJNI KOTEL Z AVTOMATSKIM 2-STOPENJSKIM GORILNIKOM TVT REKORD ZA ETAŽNO CENTRALNO OGREVANJE**

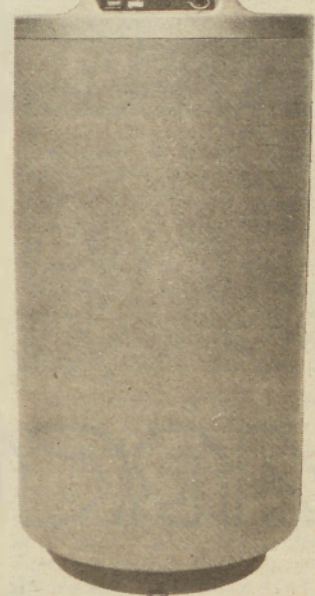
— dimenzije in oblika primerne za vgradnjo med kuhinjske elemente
— program varčnosti
— vrhunski izkoristek do 92 %
— tiho obratovanje
— enostavna in hitra inštalacija
— popolno avtomatsko delovanje

NOVO

TVT — EVROPSKI DOBAVITELJ SODOBNEGA OGREVANJA

TOVARNA VOZIL IN TOPLOTNE TEHNIKE BORIS KIDRIČ n. sol. o. MARIBOR

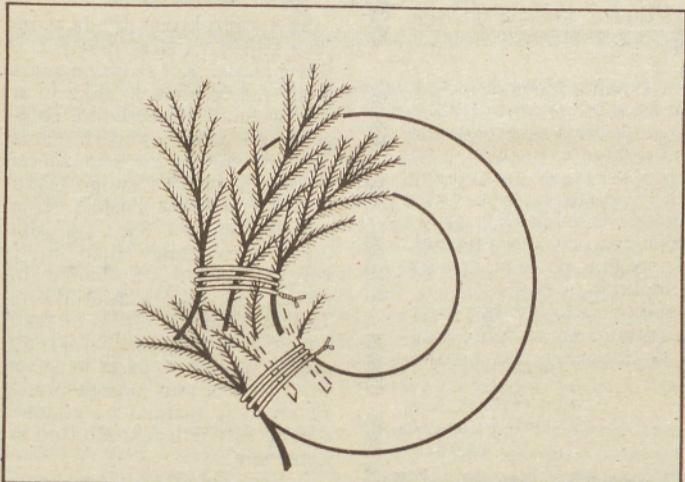
— **TRAJNOGOREČI IN UNIVERZALNI KOTLI ZA CENTRALNO OGREVANJE DO 120 kW**
— KOTLI NA TRDNA, TEKOČA IN PLINSKA GORIVA ZA CENTRALNO OGREVANJE VEČIH OBJEKTOV DO 3500 kW
— PEČI ZA ETAŽNO CENTRALNO OGREVANJE KLETNE IN KUHINJSKE IZVEDBE
— **TRAJNOGOREČE PEČI ZA SOBNO OGREVANJE**

— avtomatsko delovanje
— z vakuumsko emajliranim boilerjem ali brez njega
— popolno izgorevanje
— enostavno kurjenje in vzdrževanje

62000 Maribor, Leningrajska 27
telefon: (062) 302-321
telex: 33-161 TVT MB YU
Predstavništvo
11000 Beograd, Kataničeva 24/II
telefon: (011) 450-685

OKRASIMO STANOVANJE

Praznični venec

V božičnih in novoletnih dneh okrasimo stanovanje, da je praznično in prijetno. Na vrata ali na steno obesimo lep venček, ki ga naredimo sami. Venček je tudi primerno darilo prijateljem. Venček je lahko iz smrečja, iz zimzelenih vejic ali kakega drugega materiala. Zelo lep in obstojen je venec iz suhih storžev. Storži so lahko naravni, lahko pa jih tudi pozlatimo ali posrebrimo. Storžev naberejo na spredu, kar bo otrokom v veliko veselje. Potrebujemo kakih 80 različno velikih storžev, osnovni obroč iz stirofo-

ra ali zviti in povezanih vrbovih vej, s premerom 20 cm, žico, škarje za žico, lepilo in širok svilen trak za pentljo. Venček lahko nastane tudi iz obroča, če zvijemo in povečemo otep slame.

Smrekove vejice narežemo na dolžino 15 do 20 cm. Na obroč jih vežemo tako, da se napol prekrivajo kot luske. Vejice vežemo s tanko žico. Na vejice oziroma med nje zatakamo še drugo okrasje, pri tem naj vam pomaga vaš smisel za lepoto in iznajdljivost.

PAPAGAJ V ŠOLI

Ljudje, ki imajo radi papagaje, pravijo, da se zlahka naučijo govoriti, če upoštevate pet pravil.

1. Dober dan in smeh — to papagaj najhitreje razume. Papagaji imajo zelo razvit spomin.

2. Na kaseto posnamemo glas, ki ga papagaj pozna. Kaseto mu nato vrtimo trikrat na dan ob istem času. Tako se najhitreje navadi na nekatere besede.

3. Pomembno! Če imamo v kletki skupaj dva papagaja, se ne bosta nikoli naučila govoriti. Klepetati mora znati vsaj eden, tovariš se potem uči od njega. Najbolj nadarjeni so papagaji s sivim perjem. Naučijo se lahko do osemsto besed.

4. Z živalco se moramo dosti pogovarjati. Kadar nas ni doma, pustimo prižgan radio, kajti papagaji so družabna bitja. Čim pogosteje poslušajo človeške glasove, tem prej jih skušajo posnemati. Papagaj lahko posnema tudi melodijo.

5. Čim mlajši je ptič, tem več je možnosti, da bo klepetal. Strokovnjak po očeh prepozna, ali je ptič mlad ali star. Mladi imajo čisto temne oči in okrog zenice še nič obročka.

Tablete proti strahu

Po naročilu zahodnonemškega urada za civilno zaščito preskušajo na univerzitetni kliniki v Münchnu tablete, ki preprečujejo strah, zlasti med vojno ali ob hujših naravnih nesrečah. Preskusne osebe so izbrali med bolnimi in zdravimi ljudmi, v strah pa jih spravijo s predvajanjem filmskih grozljivk. Münchensko združenje demokratičnih zdravnic in zdravnikov je te poskuse obsodilo, direktorju klinike in njegovemu osebju pa očitajo, da se pripravljajo na vojno. Zdi se jim tudi nečloveško, bolnike še dodatno obremenjevati z umetno povzročnim strahom.

Direktor univerzitetne klinike Jans Hippus se brani, češ da so poskusi popolnoma neškodljivi: »Samo toliko jih prestrašimo, da se malo prepotijo, potem pa dobijo nekaj neškodljivih tablet.« Tudi notranje ministrstvo, ki delo urada nadzoruje, pritrjuje Hippusovim besedam. Poskusi se njegovim predstavnikom zdijo pomembni, saj bi jemanje tablet lahko preprečilo brezumno zmešnjavo, podobno kot je pred dvema letoma zavlada na bruseljskem stadionu Heyssel. Edino, kar jih skrbi, je organizacijska plat zadeve: kako tablete pravočasno razdeliti med ljudi, če bi šlo zares.

SO HRUŠKE ZDRAVILNE?

Hruške imajo kot pečkato sadje podobno sestavo kot jabolka, le da je v njih več pektina in vitamina C. Pri občutljivih ljudeh pa lahko hruške povzročijo prebavne motnje, če jih pojedjo preveč.

Kuhajte z nami

Visoka cena mesa na trgu sili številne družine k brezmesnim obrokom hrane. Če so ti obroki domiselno sestavljeni, če vsebujejo druge beljakovinske živalskega izvora, če so kombinirani s sadjem ali zelenjavo, potem so polnovredni in večkrat priporočljivi namesto mesnih jedi. V prehrani otrok in starih ljudi pogosteje zamenjajo masne mesne obroke.

Primer: opečeni skutini hlebčki s krompirjem in solato ali kompotom.

Potrebujemo:
40 dag kuhanega pretlačenega in popolnoma ohlajenega krompirja
2 jajci
2 do 3 žlice ostre bele moke
nožovo konico pecilnega praška, ki ga zmešamo z moko
40 dag dobro odcedjene skute
3 žlice sladkorja
limonina lupina polovice limone
4 žlice olja
in za posipanje žlica sladkorja z mletim cimetom.

Krompirjevo maso nhitro premešamo z moko, jajci, soljo, skuto, sladkorjem in limonino lupino. Če nameravamo servirati s solato, sladkorja ne dodamo. S pomokanimi rokami oblikujemo kolačke v premeru 5 do 6 cm in debele približno 1,5 cm. V ponvi razgrejemo maslo (olje) in na njej kolačke z obeh strani zlatorjavo zapečemo. Pečene zložimo v primerno posodo in jo pokrito položimo v pečico, segreto na 75 do 80°C. Poleg se prilaga jabolčna čezana, češpljev ali drug kompot.

DOMAČA ZDRAVILA

Čebulji sirup

Sladkorni bolniki poskušajo vse, da bi našli zdravilo, ki bi jim lajšalo bolečine. Tako je nastalo tudi domače zdravilo — čebulji sirup, ki po izpovedi nekaterih sladkornih bolnikov pomaga. Tudi pri ljudeh, ki bolujejo za bronhitisom, to domače zdravilo pomaga. Recept za čebulji sirup: Seseklajte čebulo in jo zmešajte z

enako količino sladkorja. Denite v kozico in prelijte s toliko vode, da je čebula pokrita. To zmes kuhajte samo nekaj minut, potem jo odstavite in pustite stati nekaj ur. Šele potem zmes pretlačite, precedite in shranite v steklen kozarec. Vsak dan popijte pol kozarca tega soka.

NOVA BRITVICA

model. Gillete ima pripravljenih kar 18 v svetu uveljavljenih patentov, za najnovejši izum pa trdi, da je od vseh dosedanjih najbolj revolucionaren.

Gre za izmenljivo britvico z dvema reziloma — nekaj podobnega je Gillete sicer ponujala že dozdaj — vendar pa je bistvena novost novih britvic v tem, da sta obe rezili vzmeteni in se tako sproti prilagajata brivni površini. To pomeni, da se britvica prilagodi vsaki bradi. Zamisel je preprosta, vendar izdelava takih britvic hkrati zelo zahtevna. Gillete je problem vzmetenja rezil rešil s tehnologijo laserskega varjenja.

Nove britvice bodo prišle na evropsko tržišče (in v nam bližnje avstrijske ter italijanske trgovine) že januarja prihodnje leto.

SERVIRANJE PIJAČ

Bliža se silvestrovo, ko boste v gosteh sprejeli znanca in prijatelje. Miza bo pogrnjena z raznimi dobrotami in pijačami. Ali ste se že kdaj poučili, kako se servirajo pijače? Če ne, pozorno prečitajte naš nasvet.

Vodo serviramo v vrčih. Biti mora mrzla, hladimo jo z ledenimi kockami. V kozarec je natočimo le do dveh četrтин.

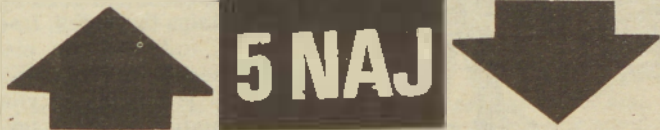
Mineralna voda je osvežujoča, če je mrzla. V kozarce je točimo le do dveh četrтин.

Sadni sokovi. Točimo jih iz vrčev ali neposredno iz steklenic. Uporabljamo visoke kozarce. Sokovi morajo biti dobro ohlajeni. Mešamo jih z mineralno vodo ali sifonom.

Vino. Točimo ga iz originalnih, navadna namizna vina pa iz litrskih steklenic. Važna je prava temperatura, da prideta do izraza vonj in okus. Lahka rdeča vina ohladimo na 12 do 14 stopinj C, težja pa 16 do 18, bela pa na 8 do 10 stopinj C. Prava temperatura šampanjca ali peničih se vin je od 3 do 6 stopinj C. Pretopel se preveč peni in je plehkga okusa.

Svetlo pivo naj ne bo hladnejše od 8 in ne toplejše od 12 stopinj C, temno pivo pa naj ima okrog 10, največ 14 stopinj C. Skoro vsa žganja so najokusnejša med 8 in 10 stopinjami C.

RADIO MURSKA SOBOTA

Glasbena lestvica Radia Murska Sobota, ki jo lahko slišite v oddaji 21 232.

1. Lambada — Kaoma
2. Girl, I'm gonna miss you — Milli Vanilli
3. Julija — Magnet
4. That's what I like — Jive Bunny & the Mastermix
5. Cherish — Madonna

Glasbena lestvica nastaja s sodelovanjem s hi-fi videostudijem na Kidričevi 21, 69000 Murska Sobota.

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29/1, 69000 Murska Sobota, s pripisom: za 5 naj. Oddaja 21 232 je na sporedu Radia Murska Sobota (UKV 87,6 MHz ali SV 648 kHz) vsak petek od 18.00 do 19.00.

NAŠA RISBA — VAŠ PRIPIS

Pripiše k novi risbi pošljite najkasneje do četrтка 11. januarja 1990 na naslov VESTNIK, Titova 29/1, 69000 M. Sobota. Objavljene pripiše honoriramo.

- In, če bo dinar res konvertibilen, še ne pomeni, da bo takih prizorov manj. (Ja Ma)
- Če bo šlo tako naprej, se nam obeta boj proti cigaretam in kajenju. (Sa Er)
- Tovariš, konec je vašega političnega mandata, treba bo prijeti za delo. (Kramberger)
- Še marsikaj drugega bomo pobirali, ne samo čike. (Tinč)

SESTAVL. MARKO NARAST	ODLIČNA AMERIŠKA TENIŠKA IGRALKA	BULA MEZ GOVNEGA TKIVA	VOJAŠKI ČIN	AMERIŠKO MOŠKO IME (RONALD)	DELOVNA VNEMA	RUSKI PISATELJ IN KOMEDIODIGRAF	PISATELJKA CHRISTIE
MUČEN POLOŽAJ, STISKA							
IDEJNI VODITELJ							
UMAZANJA							
DALMATINSKO ŽENSKO IME				ANGLEŠKA IMKALINICA			
POPEVKAR IZ ČSSR (KAREL)				PRITISK	LAURENCE HARVEY	PISATELJ RUGOVA	
ŽENSKO IME							
AVTOMOBILSKA OZNAKA ROMUNJE		JADRANSKI OTOK				TATINSKA PTICA	TRINOG. NASILNI VLADAR
RADIJ				PODELITEV IMENA ČEBELJI SAMEC			
OTOK V SREDNEM JADRANU					LADJAR ONASSIS	FRBJ	
KROVEC							
VRSTA SMREKE							
FR. FILM. IGRALKA (MARIE-JOSE)						OTOK V IRSKEM MORJU	

REŠITEV PREJŠNJE KRIZANKE — Vodoravno: aspirin, normala, Dreiser, rast, Ge, E, saraj, cm, Tula, haložan, erar, J, Nen, etc, Intima, egalute, Ron, rep.

SLATCA URAS

PIŠE: FRANČEK ŠTEFANEC

RIŠE: ŠTEFAN ČERVEK

Že nekaj časa je bila Sveta Trojica brez zdravnik in povsem logična je bila ugotovitev nas zija: »Novi zdravnik se je pripeljal... Hura! Zdravnik...« Zdravnika smo spet dobili... Ne bodo imeli dohtarja samo pri Svetem Lenartu, kjer se imajo vedno za nekaj več... Zda ga bomo imeli ponovno tudi mi...

In tisti, ki smo sedeli v razredu ob oknih, smo gledali, kako so vlačili delavci zdravnikovo pohištvo s tovornjaka in se čudili, ker ga je bilo zelo veliko, se spraševali, čemu služi, in skorajda nismo sledili učiteljici. Ta je takrat pripovedovala, da odslej pred poukom ne bomo več molili, ker da je po novi ustavi cerkev ločena od države, da tudi križani ne bo več viseli v razredu in da bo tudi verouk odslej le v cerkvi. Pravila je tudi, da se pri pouku ne bo več pretepalo učencev, ker da je to ostanek prosiulega buržoaznega sistema in da so to delali nekdanji učitelji. V socializmu da se mora učiti v naprednem duhu, ki bo pripeljal delavno ljudstvo in njegovo državo naravnost v komunizem.

Naša nova učiteljica je bila ena od tistih tovarišic in tovarišev, kot smo jih morali klicati, ki so prišli nedavno na trojiško šolo in so pred tem na hitro opravili nekajmesečno izobraževanje za delo v prosveti.

Toliko novega je bilo tiste čase pri Sveti Trojici, največ so tržani govorili, opravljali, pozvedovali so o novem zdravniku.

»Gospod doktor Turšič...« so ga nagovarjali, dokler ni odredil Peppek iz krajevnega ljudskega odbora:

»Vstran odreži, te razcefrane prste...«

»Zdravniku morate govoriti: »Tovariš doktor Turšič!...« Gospodje so bili v gnili Jugoslaviji in v kapitalizmu...«

Tovariš doktor Turšič je bil zdaj največji, najvišji in najmočnejši tržan. Še večji in pokončnejši je bil od Belne, kapelnika vaške godbe. K njegovi ne navadni in redki velikosti so svoje dodali še sivi, visoko v zrak štrleči lasje. In ti so se mu še posebej dvignili, ko ga je prišla vprašati za nasvet stara Satlarčka. Bolelo jo je nekaj znotraj v telesu in se je odpravila k zdravniku po arčneje.

»Slecite se mamica, pa bomo videli, kaj vam je?« ji je naročil zdravnik.

»Mi ne morete dati zdravila brez... brez...« slačnja. Sram me je... Tovariš doktor...« je zajecjala stara Satlarčka.

Doktorjevi lasje so se takrat neznansko štrleče dvignili, naravnost proti stropu ordinacije so štrleli in planilo je iz zdravnikovih ust:

»Sveta Marija! Sram, da vas je?« Pri teh letih... Brž se slecite... Ne bojte se, mene ne bojte pohujšali... Če pa se ne marate sleči, potem naj vas pa ozdravi sam ljubi Bog... Le hitro... Cunje dol. Ordinacija je prepolna in ni časa za obiranje!«

Tistega popoldneva, ko se je vračal tovariš doktor Turšič s škatlasi črnim fiatom z obiska pri bolniku v Zgornjem Porčiču, Trojičani še danes niso pozabili.

Ponosen in zvrhan je krmari vozilo, zloščeno, da se je spredaj bleščalo v soncu, ob strani pa je bilo popackano s porčko ilivico, blatom od zadnje nevihte in prekrito s cestnim prahom, ki se pojavi na makadamu, čim malo posije sonce. Gor po trojiškem šodru je drvel in kadilo se je za njim. Neskončno veliko prahu je dvigoval fiat, da so ženske hite zapirali okna hiš ob cesti. In ko je pripeljal gor, na sredino trga, pred kameniti podstavci, kjer je stalo v stari Jugoslaviji oprsje njegovega veličanstva kralja Aleksandra, takrat je nekaj strašno zahreščalo, zaškripalo, zacvillilo. Vozilo se je zadaj nagnilo na desno in os se je začela drgniti po makadamu, zadnje desno kolo je začelo teči, se vrteti z vso brzino dol po trgu. Vse do Senekarjeve trgovine, pravzaprav nekdanje, ker je bila sedaj nacionalizirana, vse tja do Senekarjevega vrtnega plota se je vrtelo, se silovito odbilo; vrglo ga je v Klobasov sadovnjak in od tam je letelo še naprej dol v grabo.

S teto Katiko sva skladala drva v drvarnici, zadaj za hlevom. Stric je mial, Lizike pa ni bilo doma. Vsakdanje šumenje, ropotanje in tresenje mlinskih naprav je bilo komajda slišati sem, v uto. Le zvok lesa ob skladanju polen je bilo slišati in besede, ki sva jih tu in tam izmenjala s teto. Strašen, bolesten krik s klicanjem na pomoč iz mlina je pretrgal idilo, teta so padla polena iz naročja. Prebledela je, obraz se ji je zgubil v obupan strah in zdrvela je proti mlinu. Tekel sem za njo in obstal pred kuhinjskimi vrati.

Skozi nasprotna vrata je sunkovito vstopil stric. Desnico je molet daleč naprej. Kri je tekla iz nje in tam, kjer so bili nekoč prsti so viseli zmečkano meso in koščice. Strašen prizor je bil to in ni ga mogoče izbrisati iz spomina. Stric je jokal od strahu, od bolečine, od spoznanja, da je izgubil prste, še malo prej se je videl brez cele desnice, a mu jo je uspelo rešiti.

Teta je stekla v prednjo hišo in iz omare vzela čiste obveze. Močno žganje je prinesla za razkužitev.

»Vstran odreži te razcefrane prste...« Hitro... Tega ne bo zakrpal noben kirurg... noben dohtar...« je naročil stric teta in ta ni vedela, kaj naj stori. Obotavljala se je in le uvidela, da ni druge pomoči. Vzela je škarje in odrezala tisto, kar je bilo povsem zmečkano in zdrobljeno, že je povijala roko in že sta bežala stric in teta gor proti trgu, k zdravniku Turšiču.

Stric je čistil tisti dan prah z ohišja valjčnega mlina. Nerodno se je približal z omelem železnim zobatim kolesom. Nezavarovana so bila in bliskovito mu je zgrabilo železje roko, izjemno srečo je imel, da ni kolesje naredilo še hujšega gorja.

Nesreča, strah, ki ga je ob tem stric pretrpel, srčna astma, invalidnost, ki mu jo je zapustila prva vojna, vse se je pomešalo. Ideali in načrti so se mu začeli podirati. Nemoč in utrujenost sta vse bolj zagospodovali pri mlinu.

Moka, jajca, smetana, maslo in kokoši — to je bila hrana, ki je pomagala, da je stricu roka hitro ozdravela. Zarasle so rane na ostankih prstov. Zdravnik se je na vse kriplje branil sprejeti prineseno:

»Tega ne smem vzeti, gospod mlinar... Lahko me kdo naznani... Podkupovanje je strogo prepovedano... Ne smem...«

Še je govoril, začele so se mu cediti sline; pomislil je na družino, na karte, na katere se ni dobilo vsega, kar bi človek želel, potreboval je za zasilno preživetje in vendar se je potem zahvaljeval za prineseno. Pripomnil pa je:

»Gospod mlinar! O tem nikomur niti besede... Bodite moč beseda... Še v keho bi šel, če bi se razvedelo... Pa zaradi teh jajc... lepo vas prosim, bi bilo to sploh normalno?«

Vroč, dušeč, soparen poletni dan je bil in stric je tožil:

»Duši me... Komaj diham... Samo da bi že začelo deževati...«

»Bog, obvaruj nas pred hudo nevihto!« je prosila teta.

Obadi so me grizli to popoldne, po golih, bosih nogah, da sem bil ves krvav in posut z oteklina. Posledice pikov so bile. In praskal sem se, ubijal mrčes in zrl proti nebu. Počasi se je začelo oblačiti. Lastovke so sprva letale v gručah, visoko na nebu. Mušice so lovile. Temneje je postajalo, nižje so letale in pričakoval sem, da se bo vsak čas zabliskalo, da bo zagrmelo in začel padati dež, ki bo prenal nezno poletno sparino. In ni mi bilo toliko za dež. Veselil sem se ga, ker bi tako odpadla popoldanska paša.

Sedel sem ob zajzi, kjer je bilo takrat najhladnejše, gledal ribe v vodi, z vejo odganjal mrčes in pogledoval gor, proti nebu, in prosil Boga:

»Ljubi bogec, pošlji nevihto... Ne samo nevihte... Deževati naj začne... Vsaj danes naj dežuje, vse do noči... Uslihi mi mojo skromno prošnjo...«

Padlo je nekaj kapelj in že sem se videl na podstrešju nad prednjo hišo, namesto na paši. Tako rad sem zahajal tja gor. Skrinja je bila tam. Lepa, vsa izrezljana je bila. Nekoč sta jo pripeljala Strniševa iz Kroga in v njej so bile knjige. Katikin brat Johan jih je prinašal k hiši. Res da so bile nemške, a v njih je bilo toliko lepega. Toliko podobno iz življenja v mestih, gradovih sem našel v njih. In ob pogledu nanje sem si domišljal, da ponekod teče življenje brez večnega garanja, naprezanja od jutra do večera, do onemoglosti... Da nekje živi tudi drugačna gospoda. Drugačna od trojiške, od teh nekaj učiteljev, trgovcev, gostilničarja, dohtarja in še od patrov v samostanu povrh. Sicer pa se sedaj ni smelo govoriti o gospodi. Tovariši naj bi bili vsi, ne le učitelji, tudi drugi. Vse, ki so se lepo oblačili in ki niso jemali v roke motike, pluga, gnojnih vil... je imel kmet vedno za nekaj zvišenega, več vrednega, za gospodo. Za tiste, ki komandirajo, zapovedujejo njemu, živijo od njegovega dela, mu odreajo davke, kazni. In klanjal se jim je ponižno, da ne bi dobil preveč po grbi. Vsaj na videz so zgledali vsi lepo oblečeni, urejeni, da so pametnejši. Pravzaprav pa tudi obleke naredi človeka, so mi že nekoč pravili. In ti naši kmetje so bili slabo oblečeni in vedno se mi je zdelo, da životarijo nekje na dnu človeškega rodu, manj vredni in da so od onih, gosposkih, in nisem razumel, zakaj je tako.

In tam gori so bile knjige s podobami živali, umetnin in svitki risb, ki jih je narisal Johan Tonitz. Svetopisemski prizori so bili, narisani z večjo lepoto željno in lepoto predano roko. In tam, na podstrešju, so bili še orehi. Med listanjem knjig sem jih tiho lomil in upal, da ženski pri hiši ne bosta odkrili mojega početja. Lizika je bila stroga:

»Orehe na dilah pusti pri miru. Počakati morajo na božično potoico!«

(Nadaljevanje prihodnjic)

križemkražem po naših šolah

Obiskali smo graničarje

Pred praznikom Jugoslovanske ljudske armade smo obiskali stražnico v pincah, da bi se ogledali, oziroma spoznali življenje naših graničarjev.

Pred vojašnico je stal vojak, ki nas je, vedoč za obisk, spustil dalje. Malo naprej nas je čakal komandir stražnice. Prijazno nas je pozdravil in pospremil v poslopje, kjer bivajo vojak. Najbolj zgovorna sta nam potem razkazala stražnico in povedala, kaj vse delajo, ko niso na straži. Tako ob raznih obletnicah pripravljajo kulturni kotiček in stenski časopis. V prostem času berejo tudi knjige, gledajo televizijo in se ukvarjajo s športom. V okolici imajo veliko prijateljev, saj dobro poznajo Lendavo. Če je potrebno, pa vaščanom Pinc pomagajo pri delu na njivah. Povedali so nam še, da jim je tu všeč.

Mi smo govorili slovensko, vojaki pa srbohrvaško in nekateri celo albansko, ampak kljub vsemu smo se dobro razumeli. Vsem vojakom čestitamo za 22. december, dan Jugoslovanske ljudske armade.

Sandra Györek, 8. a,
PD Drago Lugarič,
Lendava

NOVO LETO

Prvega januarja se začne novo leto. Takrat smo vsi veseli. Šolarji nimamo pouka, zaposlenim pa ni treba iti na delo. Takrat zelo dobro jemo in si nazdravljamo. Dobili bomo tudi koledar za leto 1990. Komaj čakam, da bo novo leto.

Tomi Kavaš, 2. b,
OŠ Odranci

Novo leto kmalu bo prišlo, voščil, nazdravljanja konec ne bo. Ko ura polnoč bo odbila, vsa vas se bo zbudila, s šampanjcem si nazdravljala.

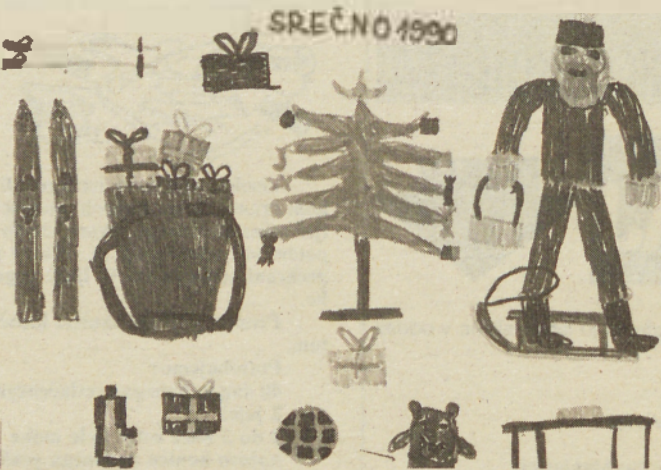
Mamini nasveti

»Danes boš pomivala posodo, pazi, da boš imela toplo vodo! Glej, da ti škodelica ne poči, tal pa mi ne zmoli!«

Mama zdaj uživa, hčerka pa pomiva, ko pa skleda poči, nova tla razmoči!

Mama zdaj je huda, hčerka pa se kuja. Kuža vodo spiše, skleda gre v pomije.

MANJA ŽIŽEK, 5. raz.,
OŠ Bučkovi

SREČNO 1990! Tej želji Boruta Stanjka, tretješolca OŠ Stroča vas, se pridružuje tudi vaš stric Križemkražem.

MOJA BABICA

Moji babici je ime Julijana. Živi v Murskih Brncih. Stara je sedemdeset let. Živi skupaj z očetovim bratom. Tega mora vsak dan oblačiti in ga paziti, da ne odide v vas. Babica me pride vsako jutro buditi, da ne zamudim v šolo. Vsak dan mi pripravi zajtrk. Če ji je treba kaj prinesiti iz trgovine, grem in ji prinesem. Ko je bila bolna, sem ji v posteljo nosila hrano in zdravila. Če je babica na polju, ji grem pomagat. Moja babica je zelo slabotna. Ima me zelo rada. Če je ne

ubogam, potem je jezna in me tudi krega. Če bi babica spet zbolela, bi bila jaz pri njej. Ko bo praznovala rojstni dan, ji bom kupila lepo ruto.

Daniela Kreft, 6. a
OŠ Prekmurske brigade,
Murska Sobota

V ŠOLI

Šolski zvonec zazvoni, hitro sedemo v klopi. Delamo in se učimo, tako je hitro ura mimo.

Lica najbolj nam rdijo, ko tovariši nam teste razdelijo. Razmišljamo, rešujemo, naše znanje ocenjujemo.

Ksenija Raščan, 5. a,
OŠ Stefan Kovač, Turnišče

Knjiga — moja prijateljica

Se kot otrok sem dobila svojo prvo knjigo, in sicer pravljico o Rdeči kapici. Ker se nisem znala brati, sem gledala le slike in si zraven izmišljala besedilo. Knjigo sta mi večkrat prebrali mama in stara mama. Ko sem začela hoditi v šolo, sem knjigo lahko že sama prebrala. Postala mi je zelo priljubljena. Ker sem rada brala, sem dobila veliko knjig, kot so: Sneguljčica, Janko in Metka, pravljice o Marinki... Tudi te so mi bile všeč, a ne tako kot prva. To knjigo sem skrbno hranila in mislim, da bi jo še sedaj, če ne bi bilo mojega brata. Ta mi jo je raztrgal na majhne koščke. Bila sem zelo žalostna in jezna nanj.

A leta so tekla in jaz sem odrasla. Iz leta v leto sem čitala različne knjige. Za pravljico o Rdeči kapici več nisem žalovala.

Že od malih nog živim s knjigo. Tako lahko rečem, da je knjiga moja neločljiva prijateljica.

DARJA FLISAR, 7. a,
OŠ ŠTEFAN KUHAJ-BOJAN,
PUCONCI

Želim si svet brez lakote

Življenje teče in mineva za vsakogar drugače. Enim v pomanjkanju, drugim v izobilju. Lep je svet, če si sit. In vendar tudi krut, če si lačen. Milijone nas je na svetu in vsak ima svoje življenje.

Sonce sije povsod enako. In povsod žarijo zvezde na nebu.

Svet pa ni za vse pravičen. Veselja ne prinaša vsem enako. Enim daje polno radosti. Toda drugim ne daje niti, da bi jo čutili.

Bomo vedno ostali tako ravnodušni? Rada bi spremenila ta svet. Enega življenja ne bi pustila ugasniti. Zaradi trpljenja, pomanjkanja in lakote.

Lakota je naš smrtni sovražnik. Asocialen, krut, nepravilen... Ki ne priznava niti otrokom. Od nje trpijo nedolžni ljudje. To res je resnica kruta. Eni je na srečo še ne poznajo.

Melita Moravec, 7. a,
OŠ Veržej

JEŽEK

V nekem temnem gozdu je živel že dolga leta ježek. Imel je starše, toda kaj, ko niso imeli časa, da bi se z njim igrali. Bil je majhen in vlučen, a bodice je imel tako ostre, da bi ti tekla kri po roki, če bi se ga le dotaknil. Doma je bil sam in se je dolgočasil. Nekega dne si je zaželel, da bi prišli k njemu vsi ježki, ki jih je poznal. In zato, ker je bil vlučen, priden ježek, se mu je želja uresničila. Nekega dne, ko je praznoval 5. rojstni dan, so pred njegovo hišico stali vsi ježki, ki so ga poznali. In prinesli so mu celo darila. Potem so jedli torto, plesali in peli. Od tistega dne se je ježek vsak dan zabaval in igral s svojimi prijatelji.

Mateja Lulik, 4. a,
OŠ Edvard Kardelj,
Murska Sobota

Srečanje z Ivanom Krambergerjem, posebnim in dobronikom od Negove, ki je prejel številna priznanja, Štajerci pa ga menda sovražijo

»TAK BOM OSTAL DO GROBA!«

So ljudje, ki jih lahko ali občudujete ali sovražite, podpirate ali prezirate, lahko pa se ob njihovem imenu le nasmehnete in si mislite, da je na svetu pač vse mogoče. Če hočemo živeti mirno, sprejemamo družbena pravila obnašanja. Ali imamo pravico postavljati ta pravila drugim? Ivan Kramberger jih krši, najbrž načrtno, zato pa je postal znan kot dobronik in poseben daleč naokrog. Njegovo goščišče je včasih prav oblegano s številnimi izletniki, Negova in občina Gornja Radgona pa sta postali znani prav po njegovi zaslugi. Cilj vseh dejanj Ivana Krambergerja (podarjeni aparati in denar, pisanje knjig in pojavljanje v javnosti) je postati nesmrten, priti v zgodovino. Mogoče pa se bodo čez sto, dvesto let današnjih časov spominjali takole: v osemdesetih letih je v kraju med Muro in Dravo živel čudak, ki je hipnotiziral živali, se imel za preroka, si sezidal grobnico, pisal zanič knjige, živel asketsko, vse bogastvo pa podaril revnim in bolnim.

Ime Ivana Krambergerja se še sedaj tako pogosto pojavlja v pokrajini ob Muri, da si zasluži prostor tudi v našem tedniku, pa če se z njegovim početjem strinjamo ali ne. Tako smo sklenili že lani, vendar se takrat nismo mogli srečati, ker je bil ves december »na poti«. Letos nam je uspelo. Ob posredovanju žene naj bi se dobili na Miklavžev ob 16. uri v prostorih Vestnika. Oglasil se je že ob šestih zjutraj in povedal, da bo popoldne zares prišel, da pa ima čez dan delo. Seveda je na sejmu prodajal knjige. Kakor je kasneje povedal, najprej ni bilo večjega odziva, zato je »skočil« domov po svojo opico Ančko (za katero pravi, da je bolj popularna kot Milošević v Srbiji). Prišel je točno, odgovor pa se je razvil z veliko naglico, da mu je bilo težko slediti. Zgodbi je kar stresal iz rokava, ob vsaki priložnosti pa poudarjal svoje sposobnosti.

Zdaj se nam zdi, da ste že od nekdaj v teh krajih in znani, pa vseeno — kaj je potrebno storiti, da postane človek tako znan?

»Delati, samo z delom in dobrsrečnostjo. Kdor ima dobro srce, pa srce za otroke in stare ljudi, bo znan. Tudi v družini... če bo otrok svoje starše imel rad, ljubil svojo mamico, pa sestro, sosedo, bo takoj priljubljen. Če pa bo bolj sem in tja, ga bodo takoj začeli izolirati.« Čudno, pravim, tudi sama imam rada svoje bližnje, pa nisem tako znana v javnosti? »Ja, ker nimate možnosti toliko poklanjati,« nam zaupa Kramberger. »To pa je spet druga stvar. Ljubezen gre skozi želodec. Če ne bi toliko poklanjal Jugoslaviji, tem bolnicam in ljudem, me tudi ne bi imeli tako radi. Če daš, te imajo vsi radi. To je normalno.«

In zakaj poleg tega nastopa v javnosti?

»V javnosti... zato... Jaz ne morem pomagati. V Nemčiji mi je eden od profesorjev rekel: Kramberger, če pomagaš, bodi tiho, pa nič drugega. Jaz pa bi rad tudi druge spodbudil, da bi pomagali. Če pa bom tiho, bom samo jaz pomagal. V Gorici so tudi hoteli imeti 50 tisoč mark tako, da ne bi nihče vedel. Vse, kar je na štiri oči, mi je sumljivo; če pa je javno, ne upajo sem pa tja...« Pravi, da nima natančno

ušni« z vseh strani.

Zakaj sploh pišete: zaradi denarja, ali pa da je to, kar počnete, dokumentirano? »Sploh ne zaradi denarja« nam odvrne — in nekaj takega tudi pričakujemo. »Zgodovina. Za sabo nekaj zapuščam. Ko bom umrl, potem... Zakaj sem pisal, da me Štajerci sovražijo? Če tega ne bi zapisal, nikoli ne bi vedeli, kako so z mano ravnali, kaj je delala občina, kaj sodišče...«

Ivan, kako se počutite, ko stojite na avtu in... (vprašanja ne uspeš niti dokončati, ker hoče povedati še nekaj o knjigah). Zdaj piše kar tri knjige naenkrat.

ogromno razmišljam. Hipnotiziram živali. Jaz vidim človeka, pa takoj vem, kaj si on misli, po oblačenju in obnašanju vem, kaj je po poklicu.« Vmes nam pove še zgodbo o tem, kako je utišal domačega petelina, pa o nemškem psihologu, ki ga je proučeval, vendar je po enem mesecu obupal. Knjige pa piše tako, da se ponoči snema na kasete, žena to pretipka in mu prebere, potem pa še popravi. Žena mu je v veliko pomoč, ga vprašamo?

»Žena. Ja žena je mučenica. Dve sta mi že odšli, ta je tretja. Vprašal sem jo: Zakaj ti ne greš v stran? Ja, je rekla, jaz nisem tako nora. Jaz bom kasirala in jaz te bom tudi pokopala. To je pametna baba!«

Ponovno poskušam z vpraša-

»Da me resnično ne marajo in ne trpijo, lahko sklepam tudi po tem, ker me ob volitvah nikoli ne vabijo na krajevno skupnost ali kam drugam. Tudi me nikoli nikjer ne predlagajo v kako organizacijo ali kak odbor. Gotovo se bojijo, kaj bi bilo, če bi Krambergerja enkrat izvolili. Prav dobro se zavedajo, da bi jaz marsikateremu stopil na prste in mu pokazal, kaj je naredil narobe in kje so vidne njegove napake.«

(str. 37, Zakaj Štajerci sovražijo Ivana Krambergerja. 1989)

njem, kako se počuti, ko prodaja knjige in ga obdaja množica ljudi?

»Ja, pri prodajanju knjig... saj pravim — slovenski narod...«

moči, energiji, ki jo razdaja ljudem, pa o jasnovidnosti, predvidevanju smrti, napovedovanju sreče, izganjanju hudiča, vlivanju moči...)

Se imate za preroka?

(Naš gost je že močno razvnet, odgovarja, še preden končam z vprašanjem) »Prerok. Prirojeno imam to. To imam prirojeno. To imam prirojeno. To imam prav notri prirojeno, to bogastvo, ki ga ima vsak. To ima... Nekaj podobnega... Če bi bil jaz rojen takrat, kot je bil Jezus, bi jaz bil drugi Jezus. Ker je Jezus bil tudi takrat prvi, ki delil ljudem ribe.«

In spet sledijo zgodbe: kako je prišel k njemu eden od znanih slovenskih bioenergetikov in dejal, da se ga boji, češ, ko ga pogleda, v njem vse prazni. Pa še

osemsto letih iztrošili, tako da imajo sedaj raje vino kot knjigo (pri tem je verjetno mislil na svojo knjigo). Gorenjci so po njegovem mnenju dobroniki in delavnici. Odločil se je, da bo pokopan na Gorenjskem — zaradi Prešerna: »Da se ne bi po smrti oni hvalili — to je bil naš Ivan Kramberger! Ko jih šmirgla! Če me zdaj nimajo radi, me tudi po smrti ne bodo. Potem pa bi rekli, to je bil naš... pa bi turisti hodi-

sednika Slovenije, ima največ glasov — razen na Štajerskem. Pa premagam vse od Stanovnika do Kučana. Kajti narod me ima rad! Kamor koli pridem, ljudje kar vrejo skupaj. Jaz bom kandidiral, na vsak način.«

In kaj bi naredil, če bi bil predsednik?

»Slovenski narod bi naredil tako srečnega, da bi bil z enim kosom kruha bolj srečen kot z dvema. Če bi bil predsednik, bi najprej odstranil vse te direktorje, ki so prišli po partijski liniji, postavil bi nove, na osnovi znanja. Trgovini bi dal še večjo svobodo...«

Poleg tega bi ukinit vse krajevne skupnosti in občine ter zmanjšal administracijo — kdor bo hotel delati, bo že našel delo. Imel bi le zaščitno armado, kajti neki red mora biti.

In potem je govoril, da ga skraj nismo utegnili poslušati: o dobrih lokalnih radijskih postajah, pa o Titu in partizanih, kako sovraži vojsko in da se je sam poškodoval, samo da mu ne bi bilo treba iti v vojsko... Vprašanje, če ga je kdaj sram, ostane brez odgovora. Ko ga še drugič vprašam o tem občutku, pove, da ga je bilo sram le enkrat pred neko deklico v Nemčiji. Pa spet o vpraševnostih in oblačilu dimnikarja, v katerega je bil napravljen — in tako naprej.

In še zadnje vprašanje: ali ima mogoče kak recept za srečo?

»Srečen. Recept je samo to — človek mora imeti sam sebe in svojo dušo. Kdor govori, da nima duše, ta laže. Srečo ima človek vsak sam v sebi in si jo mora sam dati. Nekateri potrebujejo kako podporo, vzeti v roke knjigo in podobno. Če si nesrečen, te bo vsa družina izolirala, vsi se bodo ukvarjali s svojimi posli, tebe pa ne bodo šmirgali. Prav tako mora biti vera, ni človeka na svetu, ki ne bi v kaj verjel.«

Naj s temi besedami tudi končamo naše srečanje z Ivanom Krambergerjem. Izdamo naj še to, da bo v eni od prihodnjih knjig nekaj strani namenil tudi naši direktorici.

Bernarda Peček
Foto: Nataša Juhnov

»Škoda, da imajo tukaj pri nas tako malo posluha za naš kraj. Prav nič se ne brigajo za ureditev okolja. Negovo jezero je popolnoma zapuščeno in vsa Negova zgleda kot ena sama ciganija. Ta kraj bi se z malo dobre volje in pravilne organiziranosti z majhnimi stroški lahko preuredil v lep turistično privlačen kraj. Lahko bi ga tudi namenili božjemu romanju ali kaj podobnega. Iz gradu bi lahko naredili muzej, pobirali bi vstopnino in še marsikaj bi lahko tu napravili. Ker pa tukaj ni pravega gospodarja, niti vodstva tu pri Negovi, vsak gleda samo na lastne interese.«

(str. 34, Zakaj Štajerci sovražijo Ivana Krambergerja)

zapisano, koliko je kje podaril, saj mu ni dal nihče potrdila. Ve samo, da se je za pomoč otrokom, obolelim za rakom, v devetih mesecih zbralo 400 milijard. In kako izbira, kdo bo srečen, ki ga bo obdaril? Zaupa nam, da je to ženina naloga, ki pregleduje številna pisma in mu potem predlaga. Ona tudi organizira

V eni od njih piše o tem, kaj mora človek storiti za svojo srečo in njegovemu razmišljanju je dal priznanje tudi dr. Trstenjak. Druga bo govorila o mučenju ljudi med drugo svetovno vojno v krajih, kjer sedaj prebiva, cilj tovrstnega pisanja pa je: nikoli več vojne. Zdaj torej ne piše več avtobiografskih del, ampak se

»Ta knjiga je namenjena vsem zdomcem, ki so preživljali enako usodo, kot je bila moja. Vsi so morali trdo delati in garati, če so se hoteli obdržati in preživeti vse težke udarce, ki nam jih je delilo življenje v tujini. Ko sem včasih prišel iz Nemčije domov, so se takoj znašli pri meni sosedom, znanci, prijatelji, saj sem jim vedno prinesel kakšno darilo. Ko sem jim prinesel to ali ono, so me veselo sprejeli, skakali okoli mene in mi stregli s tunke in pijačo. Kadar sem jim kar tako obiskal, brez darila, so se me le izogibali in dobro je bilo opaziti, kako bi se me najraje čim prej odkrižali.«

(str. 11, Zakaj Štajerci sovražijo Ivana Krambergerja)

srečanje in vse, kar je potrebno. Menjamo temo in ga vprašamo, zakaj je začel pisati knjige?

»Knjige sem pisal tak... brez veze. Ko sem pisal o mojem življenju, sem spraševal vse založbe, se pogovarjal s profesorjem Trstenjakom, brat pa mi je dejal, da bom prodal največ pet knjig. Jaz pa sem prodal rekordno število prve knjige.« Koliko ne smemo zapisati, češ da so že itak »fa-

spušča tudi na druga področja in piše o njih iz svojega zornega kota. Tako bo v eni od knjig govora tudi o življenju, človeku in živalih. Pri tem je takole razmišljal:

»Marsikateri me ima za norega in... jaz tu ne reagiram. Vendar pa drugače razmišljam kot pa oni. Jaz mislim mogoče za 50 ali 100 let naprej. Oni me imajo za norega, vendar pa me pravzaprav ne morejo razumeti. Jaz

Ljubljanska banka
Pomurska banka Murska Sobota

Nova enota Ljubljanske banke
— Pomurske banke bo
odprta v četrtek, 4. januarja
1990, na Lendavski ulici
v Murski Soboti.

Srečno novo leto 1990!

PREJELI SMO

VARUJTE SE MAČK!

Veterinarski inšpektor nas je obvestil, da se je na nekaterih območjih SR Slovenije pojavila hemoragična bolezen kuncev in zajcev (kunec ni zajec!) in da se naglo širi. Gre za nevarno kužno bolezen, ki lahko v krajšem času pomori do 90 odstotkov teh malih živali. Rečem priporočajo, naj začasno ne kupujejo plemenskih živali na drugih območjih. Če pa opazijo kakršne koli bolezenske znake na kuncah ali zajcih, naj o tem takoj obvesti območno veterinarsko službo.

To pa še ni vse! Ogrožajo tudi mačke! Širi se namreč mikrosporija, to je kožna bolezen, ki povzroči najprej spremembe na glavih mačk. Bolezen se prenaša tudi na človeka. Najbolj ogroženi so seveda tisti, ki se radi igrajo z mačkami. Okužene je treba brž prinesiti v veterinarsko ambulanto.

Š. S.

— KOMU NEKI BOM LAHKO V PRIHODNJE PLOSKAL?!
»SZDL noče biti nikomur prisilni jopič, v katerega bi se želeli vsi skriti.« (Geza Bačič)

— ČE NE ZNAMO, BOMO PA DRUGE UČILI...
»Križa vodenja je očitna, zato je nujen carski rez.« (Rudi Cipot)

— KDOR NI IMEL V HIŠI »MOJSTROV« NE VE, KAJ JE DIKTATURA PROLETARIATA...
»Marksizem ni le branje kuharskih receptov.« (Evgen Emri)

— ČE BI VEDEL, KAM BOM PADEL, BI SI TAM S SLAMO POST-LAL!
»Vsak mora biti v svojem okolju kot kvas in prižgana rumena luč na semaforju, ki bo stalno zaznaval probleme.« (Gusti Grof)

— HVALA BOGU, PARTIJA SE ŠE KAR DOBRO DRŽI!
»Boljša je pesem na ustnicah, kakor vprašanje v ušesih.« (Bela Banfi)

— ŽIVLJENJE NI, KAKOR BI ŠEL MIRNO ČEZ POLJE!
»Zato vsega bremena na svojih plečih ne more nositi le kmet.« (Franc Fašalek)

— POSTAJAMO DELNIŠKA DRUŽBA. DOSLEJ SMO BILI V GLAVNEM BOLJ — DELNA...
»Če bi vedel, se ne bi spuščal v to!« (Štefan Hajdinjak)

— NAMESTO VOLILNEGA GO-LAŽA HOČEMO — BOGRAČ!
»Vsak »štacun« ima svoj račun.« (Ferenc Hajoš)

— POLITIKA ISČE ŽRTVE, VISO-KI FUNKCIONARJI PA NAJBЛИŽJE SODELAVCE!
»Resnica mora slej ko prej premagati laž.« (Feri Horvat)

ZNANI POMURCI MALCE DRUGAČE

— HITRO ČEZ DRN IN STRN PO EVROPSKI MODI!
»Tisti, ki povedo vse kar znajo, so pre-malo cenjeni.« (Etelka Korpič-Horvat)

— ČEDALJE VEČ JE NESPRE-JEMLJIVIH...
»Nesprejemljivih cen pri nas ni več!« (Jože Kovač)

BESEDA NI KONJ, ŠE MANJ PA SLIKA!

Z njimi se srečujemo skorajda vsak dan več ali manj. S svojimi dejanji so se nam gotovo globlje vtisnili v dušo in spomin. Nekaj vedrejših na njihov račun — upamo, da si tega ne bodo pre-več gnali k srcu — se nam je ob preho-du iz enega v drugo leto zdelo primer-no spraviti na papir. Na roko pa nam je nedvomno šlo tudi sedanje aktualno dogajanje v političnem, gospodarskem in sploh v javnem življenju pri nas. Pa si preberite nekaj svežih domislic na račun znanih Pomurcev, ki smo jih razvrstili po abecednem vrstnem redu. Da ne bi dobil kdo občutka manjvred-nosti.

— KAJ SO NAM ZOPET ZAKU-HALI?!
»Kako nam bo v življenju bolje, če se učimo na napakah!« (Božo Kuharič)

— ALI MI BODO V BEDOGRADU DOVOLILI, DA BI SE NAPREJ LAH-KO JEDEL SRBSKO SOLATO?!
»Imajo nas za nacionaliste in separati-ste.« (Milan Kučan)

— SZDL BO GOTOVO POSKRBE-LA ZA DOBRO POČUTJE LJUDI!
»Nestrankarski politični pluralizem je sprejemljiv, čeprav ga dovolj ne pozna-mo. Soglasje bo vse težje doseči.« (Milan Nekrep)

— MAR ZOPET ČAKAJO NA GO-DOTA?!
»Dostoj še ni nihče opral soboške av-tobusne postaja.« (Edvard Perhavec)

— ZGOĐOVINO PIŠEJO PREMA-GANI, ZMAGOVALCI PA JO SAMO NAREKUJEJO.
»Ta narod drago plačuje stabilizacijo. Preprosto smo mu zvezali roke.« (Mar-jan Neuvirt)

— KAR JE ČRNO, NE BO NIKOLI BELO.
»Politični pluralizem je izraz demo-kracije, demokracija in revščina pa se gresta skupaj!« (Feliks Petek)

— ČE JE ŽE POLITIKA KURBA, KAKO DA NE ČUTI POTREBE PO MLADIH KADRIH?!
»Število mladih, šolanih ljudi, ki so brez zaposlitve, pa nenehno narašča.« (Branko Pajžlar)

— KAR JE NAPISANEGA, NE MO-REŠ IZBRISATI!
»Poudarja se demokracija, a se vse vnaprej zrežira.« (Marjan Siftar)

— ČE BODO ZDRŽALI DO KON-CA, BOMO ZMAGALI!
»Fino nam gre, čeprav že tako dolgo sestankujemo.« (Karel Sukič)

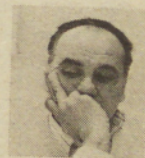
— NE ZAMAŽIMO OČI DRUGIM ZGOLJ Z VISOKIMI CENAMI!
»Očitno s številkami »Telovadimo« tako, kot komu paše.« (Janez Štoll)

— POLJUBI ME IN POJDI...
»Tako je tudi z goro papirja, ki jo pre-jemajo delegati. Na povzetke gradiv pa preprosto pozabimo.« (Boris Prejác)

— V KAPITALIZMU IMAJO BOR-ZE, V SOCIALIZMU PA — BORCE!
»Najboljše besede hranimo samo za nekrologe.« (Franjo Štebih)

— SPRIČO VISOKEGA POLITI-KANTSTVA NAM ŽE TUDI V SINDI-KATIH POSTAJAJO MISLI »PRE-TEŽKE«!
»Slejkoprej bo treba pogledati resnici v oči in se prešteti.« (Milan Utrša)

Besedilo:
MILAN JERŠE
Ilustracije:
ENDRE GÖNTÉR

Foto: arhiv

Pomurje jesenski prvak brez poraza

Sklenjen je bil jesenski del tekmovanja v drugi republiški moški odbojarski ligi, kjer tokrat sodelujejo tri pomurske ekipe: Pomurje iz Murske Sobotice, Veržej in Radenci. Odlični so bili tokrat mladi Sobočani, ki so brez poraza osvojili naslov jesenskega prvaka, razlika v njih pa je 18:3. Izvrstni so bili tudi odbojkarji Veržeja, ki so kot novi-

nec osvojili 8 točk in četrto mesto, kar je veliko presenečenje. Radenci pa so s 4 točkami na petem mestu.

Odbojkarji Pomurja iz Murske Sobotice, ki so že prejšnja leta sodili med najboljše ekipe v drugi republiški ligi, a jim je na koncu vedno zmanjkalo moči, so se tokrat dobro organizirali in pripravili za tekmovalje. Trener

Borut Praček in predsednik strokovnega odbora Ivan Hochsteter sta uspešno uresničila zastavljene naloge ter v ekipi ustvarila prijetno vzdušje po tekmovalnih dosežkih. Uspehi niso izostali. Ekipa Pomurja pa je imela tudi veliko podporo pri gledalcih, ki jih je na tekamah vedno več. Če k temu dodamo še korektno sojenje, potem je jasno, da so pri Pomurju z doseženim rezultatom zelo zadovoljni. Tako so si Sobočani pred nadaljevanjem prvenstva ustvarili prednost 4 točk, kar bi moralo zadostovati za dosego končnega cilja. To tembolj, ker igrajo v spomladanskem delu tekmovalja štiri tekme doma in gredo le trikrat gostovat. Največji tekme pri prvem mestu jim je Partizan iz Hoč, s katerim igrajo v gosteh, vendar pa jim tudi ta najbrž ne more preprečiti načrtov, če bodo Sobočani igrali tako, kot so v prvem delu tekmovalja. Sicer pa odbojkarji Pomurja niso prenehali s treninzi, temveč vadijo trikrat tedensko. V moštvu tudi ne predvidevajo sprememb, tako da bodo nastopali v isti postavi kot v jesenskem delu tekmovalja. Tako so soboški odbojkarji zelo blizu kvalifikacijam za vstop v prvo republiško ligo.

F. Maučec

ODBOJKARJI POMURJA IZ MURSKÉ SOBOTE — jesenski prvaki v drugi republiški ligi. Stojijo od leve: Praček (trener), Vnuč, Horvat, Novak, Hochsteter, Vukan in Ratkai. Čepijo: Janža, Lenarčič, Balazic in Žalik. Manjka Gobec.

Foto: N. Juhnov

POMURSKI NOGOMET

BAKOVCI, ROGAŠOVCI, MLADOST, GRAD IN KAPCA PRVAKI

Jesenski del tekmovalja v pomurski, medobčinski in občinskih nogometnih ligah je pokazal, da so se tekmovalne razmere v zadnjem času izboljšale, saj večina klubov že ima primerna igrišča in stališča. V nekaterih klubih se je tudi izboljšalo strokovno delo, predvsem pri članih, okrepila se je sodniška organizacija, ki pa bo v prihodnje morala več skrbni nameniti kakovosti sojenja. Največji problem je pomanjkanje denarja za tekmovalje, saj klubi dobivajo simbolične dotacije, tako da si morajo sredstva v glavnem pridobivati sami.

Najbolj razburljivo je bilo tekmovalje v pomurski nogometni ligi, saj se do zadnjega kola ni vedelo, kdo bo jesenski prvak. Najdalj časa so vodili nogometaši Turnišča, ki pa so v finalu popustili, vodstvo pa so v zadnjih dveh kolen prevzeli nogometaši Bakovci in postali jesenski prvaki. Zanimivo je, da so Bakovčani slabo štartali, vendar pa iz tekme v tekmo igrali boljše, saj so v zadnjih petih tekmah osvojili vse točke. Tako je varovancem trenerja Stanka Maučeca in tehničnega vodje Franca Maučeca po sedemnajstih letih zopet uspelo osvojiti naslov jesenskega prvaka v pomurski ligi. Turnišče pa se je moralo zadovoljiti z drugim

Nogometaši Mladosti iz Čentibe — jesenski prvaki v prvi občinski nogometni ligi Lendava. Stojijo od leve: Horvat (predsednik), Kirali, Nagy (trener), Šoš, Koren, L. Voroš, B. Perša, R. Voroš, Bažika (teh. vodja) in Stefanec. Čepijo: Huzjan, Vučko, Lebar, R. Perša, Kerek, Lukač in Bogar.

Branko Kreslin (Ižakovci), 6, ter Silvo Pugetj (Cankova) in Staniko Markoja (Renkovi), po 5 golov.

Zanimivo je bilo tudi tekmovalje v prvi medobčinski nogometni ligi Murska Sobotica. Nogometaši Ljutomer so bili v vodstvu vse do zadnjega kola, ko so

vanja med Rogašovci, Ljutomerom in Bratonci, saj je razlika v točkah minimalna. Zanimiva je tudi ugotovitev, da niti eno moštvo ni brez rumenega ali rdečega kartona. Največ so jih dobili igralci Gančan, 26, Čarde, 24, Rakičana, 22, Ljutomera, 18, in Bratonec, 16.

V drugi medobčinski nogometni ligi Murska Sobotica so naslov jesenskega prvaka osvojili nogometaši Grada, kar je prijetno presenečenje, saj so prejšnjo tekmovalno sezono končali na dnu lestvice. V nadaljevanju prvenstva pa se bodo za prvo mesto potegovali Grad, Apače in Hodoš. Med moštv, ki so dobila največ kartonov, pa so: Vrelec 14, Tešanovci in Apače po 13, Hodoš 12 in Romah 11.

V občinski nogometni ligi Lendava so naslov jesenskega prvaka osvojili nogometaši Mladosti iz Čentibe, ki so se vrnili iz pomurske lige. Mladost je vodila od začetka pa do konca in brez poraza zasedla prvo mesto. V nadaljevanju pa bo imela tekmece za prvo mesto v Odrancih, Lakoslu in Bistrici.

Naslov jesenskega prvaka v drugi občinski nogometni ligi Lendava pa so prepričljivo, brez poraza in s prednostjo štirih točk osvojili nogometaši Kapce.

Naslove jesenskih prvakov v nižjih kategorijah pa so osvojili: pomurska mladinska liga — Belinka; prva medobčinska mladinska nogometna liga — Ljutomer; druga medobčinska mladinska nogometna liga — 11 plavih Seles.

F. Maučec

Nogometaši Rogaševci — jesenski prvaki v prvi medobčinski nogometni ligi Murska Sobotica. Stojijo od leve: J. Gaber (trener), J. Zrim, F. Gomboc, M. Nemeč, V. Kikec, J. Recek, A. Salamon, B. Salamon in B. Sever. Čepijo: D. Sinko, V. Felkar, B. Šadl, J. Oršoš, I. Šušin in R. Madjar. Manjkajo: J. Gomboc, V. Gomboc, A. Gaber in S. Recek.

Foto: F. Maučec

mestom. Prijetno so presenetili nogometaši Ižakovci, ki so kot novinec po prvem delu tekmovalja na tretjem mestu. V svojih vrstah imajo tudi najboljšega strelca Stanka Šebjana, ki je dal 9 golov. Sledijo pa Jože Brunec (Veržej), 8, Bojan Rous (Turnišče), 7,

nepričakovano izgubili v Radgoni in tako prepustili naslov jesenskega prvaka Rogašovcem. Ta naslov pomeni tudi za nogometaše Rogašovce doslej največji uspeh. Boj za prvo mesto in vstop v pomursko ligo pa se bo nadaljeval v drugem delu tekmo-

NAMIZNI TENIS

SOBOČANI JESENSKI PRVAKI

Prav v zadnjem kolu na gostovanju v Varaždinu in Bjelovarju so Sobočani odločili o naslovu jesenskega prvaka druge zvezne lige in z dvema zmagama osvojili naslov jesenskih prvakov. V prvem srečanju v Varaždinu z Mundosom za odlične Sobočane ni bilo težav, ker je bila razlika v kakovosti več kot očitna in le Rihtarič si je privoščil nepotreben spodrsljaj z Belajem. V srečanju s Partizanom v Bjelovarju, ki je neposredno odločalo, katera od obeh ekip bo osvojila naslov jesenskega prvaka, so Sobočani zmagali fenomenalno, zlasti sta briljirala nepremagljivi Unger ter odlični Benko in sama premagala tudi odlične domačine v tri ure trajajočem dramatičnem in dobrem srečanju. Ta je bil vrhunec igre Sobočanov v letošnji sezoni, saj sta Unger in Benko v prvih šestih partijah sama odločila dvoboj, Rihtarič pa je

kljub dobri igri plačal davek neizkušenosti. Zlasti razveseljuje dejstvo, da je Benko spet prišel v formo kot pred odhodom v vojsko, največje prijetno presenečenje pa pomeni odlični Unger, ki je z impozantnim rezultatom 26:1 najuspešnejši igralec lige. Sobočani so tako z 18 točkami brez poraza osvojili naslov jesenskega prvaka, pred Partizanom in Dobojprometom s 14 točkami.

Rezultati: MUNDUS—SOBOTA 1:8 (Belaj—Benko 0:2, Redžep—Rihtarič 0:2, Vidaček—Unger 0:2, Redžep—Benko 1:2, Belaj—Unger 0:2, Vidaček—Rihtarič 0:2, Redžep—Unger 0:2, Vidaček—Benko 0:2, Belaj—Rihtarič 2:1); PARTIZAN—SOBOTA 3:6 (Grantverger—Benko 0:2, Novaković—Rihtarič 2:1, Kovač—Unger 1:2, Novaković—Benko 1:2, Grantverger—Unger 1:2, Kovač—Rihtarič 2:1).

Novaković—Unger 0:2, Kovač—Benko 2:0, Grantverger—Rihtarič 0:2).

Tudi v A republiški ligi je prav zadnje kolo odločalo o naslovu jesenskega prvaka in Sobočani so z dvema zmagama na gostovanju v Celju in Mariboru nepričakovano osvojili jesenski naslov s 16 točkami. Odlično je zaigral Kus, nekoliko slabše pa Ori ter Benkovič. Radgončani so dvakrat tesno izgubili ter so s 6 točkami na osmem mestu; spomladaj jih čaka velika borba za obstanek. Rezultati: INGRAD—SOBOTA 3:6 (Kus 2:1, Ori 2:1, Benkovič 2:1); STROJNA—SOBOTA 2:7 (Kus 3:0, Ori 3:0, Benkovič 1:1, Sapač 0:1); INGRAD—RADGONA 5:4 (Fridrih 2:1, Žitek 2:1, Županek 0:3); STROJNA—RADGONA 5:4 (Fridrih 2:1, Žitek 1:2, Županek 1:2).

M. U.

ODBOJKA

LJUTOMERČANI SEDMI

V zadnjem jesenskem kolu prve republiške moške odbojarske lige je Agropod Ljutomer gostoval v Izoli in s 3:0 premagal istoimensko ekipo. Ljutomerčani, ki so v zadnjih kolih igrali izvrstno, so tako po prvem delu tekmovalja s petimi zmagami pristali na sredini lestvice.

Jesenski del

Fuzinar	11	11	0	33:7	22
T. Olimpija	11	10	1	30:12	20
Bled	11	8	3	27:15	16
Mislinja	11	7	4	26:21	14
Mežica	11	6	5	21:19	12
Granit	11	5	6	21:22	10
A. LJUTOMER	11	5	6	20:21	10
Topolšica	11	5	6	20:21	10
Sempeter	11	4	7	22:23	8
Štavelar ml.	11	3	8	17:28	6
Izola	11	1	10	9:32	2
Braslovče	11	1	10	7:32	2

TOKRAT PORAZA

V zadnjem jesenskem kolu druge republiške ženske odbojarske lige vzhod je Partizan iz Črne v Soboti premagal Mladost s 3:2, Mežica pa Pomurje s 3:0.

Šah

BOŽIČ MOJSTRSKI KANDIDAT

V zadnjem srečanju kvalifikacij za vstop v prvo republiško šahovsko ligo je Lendava igrala s Celjem 3:3. Zmago za Lendavo je dosegel Božič, remizirali pa so: Gaber, Gerenčer, Maričeva in Gruškovnjak. Lendavčani, ki so zasedli drugo mesto, se niso uvrstili v prvo republiško ligo. Božič si je pridobil naziv mojstrskega kandidata, Katarina Marič in Tomi Gruškovnjak pa sta postala prvokategornika.

J. G.

KONČNE NOGOMETNE LESTVICE

Jesenski del PNL — člani

Bakovci	11	6	1	2	19:11	17
Turnišče	11	5	5	1	16:7	15
Ižakovci	11	6	2	3	20:12	14
Črenšovci	11	6	2	3	13:16	14
Poljana	11	5	3	3	20:8	13
Renkovi	11	3	4	4	14:15	10
Lipa	11	3	4	4	19:21	10
Dobrovnik	11	4	2	5	14:17	10
Veržej	11	2	5	4	16:12	9
Tršina (— I)	11	3	4	4	13:16	9
Kobilje	11	2	2	7	13:22	6
Cankova	11	1	2	8	15:36	4

II. MNL MS — člani

Grad	9	7	1	1	28:7	15
Apče	9	7	0	2	25:15	14
Hodoš	9	5	2	2	38:18	12
11 plavih	9	4	3	2	20:23	11
Prosenjak	9	3	2	4	31:24	8
Tešanovci	9	3	1	5	17:34	7
Filovci	9	2	5	6	16:22	6
Romah	9	3	0	6	18:25	6
Vrelec	9	1	4	4	17:29	6
Križevci	9	2	1	6	16:29	5

II. MNL MS — mladinci

11 plavih	8	7	1	0	30:6	15
Grad	8	6	1	1	38:10	13
Apče	8	4	2	2	34:16	10
Križevci	8	4	1	3	20:11	9
Hodoš	8	3	1	4	19:17	7
Prosenjak	8	3	1	4	18:22	7
Tešanovci	8	3	1	4	15:19	7
Vrelec	8	2	0	6	9:37	4
Filovci	8	0	0	8	9:50	0

JUDO

NAJUSPEŠNEJŠI SOBOČANI

V Domu Partizana v Soboti je bil tradicionalni novoletni mednarodni turnir v judu. Sodelovalo je 108 pionirjev in mladincev iz Avstrije, Hrvaške in Slovenije. Največ uspeha so imeli gostitelji, ki so osvojili več prvih mest in postali tudi ekipni zmagovalci. Pri pionirjih

so bili najuspešnejši: Erniša, Čuk, Vehab, Pavlič, Cikajlo in Seruga iz Sobotice, Zajtl iz Lendave, Primus iz Avstrije in Rajher iz Čakovca — vsi so v svojih kategorijah zasedli prva mesta. Drugi so bili: Randigaj, L. Cikajlo, Glažar in Fekonja iz Murske Sobotice, Hozjan iz Ljutomera, Karamarkovič, Rajher in Brekalo iz Čakovca in Haring iz Avstrije. Tretja mesta pa so zasedli: Slokan, Koblencar in Lipič iz Ljutomera, Nagy, Gönc in Hozjan iz Lendave ter Lazar, Horvat, Djurov, kovač, Kuplen in Kerek iz Murske Sobotice. Pri mladincih so v posameznih kategorijah zmagali: Cikajlo iz Murske Sobotice, Lešnjak iz Lendave, Leopold in Tretjak iz Avstrije. Drugi so bili Mazouzi in Pozdrec iz Sobotice, Vrbančič iz Ljutomera in Svinpel iz Avstrije. Tretja mesta pa so osvojili: Brozovič, Šoš in Horvat iz Sobotice in Bohar iz Lendave. V skupni uvrstitvi je zmagala Murska Sobotica s 62 točkami pred Čakovcem, 19, Lipnico in Mladostjo iz Lendave, po 14, Volsbergom, 10, Ljutomerom, 9, in Kircbahom, 2 točki. Srečanja so vodili pomurski sodniki Sarkanj, Kastelic in Fajtinger.

T. K.

ŠPORTNO SREČANJE

V Murski Soboti je bilo športno srečanje učencev srednje šole iz Znanca iz Avstrije in Srednješolskega centra tehniško-pedagoške usmeritve Murska Sobotica. Gre za tradicionalna srečanja, ki zblizujejo mlade iz dveh sosednjih držav. Pomerili so se v malem nogometu, odbojki, namiznem tenisu in šahu. Gostitelji so zmagali v odbojki (moški) s 3:0 in (ženske) s 3:1, v namiznem tenisu s 16:0 in v šahu z 11:5, gostje pa so bili boljši v malem nogometu, kjer so zmagali z 8:0.

N. Bale

KOŠARKA

ZMAGALA ENOTNOST

Solsko športno društvo Enotnost na SCTPU v Murski Soboti je pripravilo 37. tradicionalni košarkarski turnir za memorial inž. Stanka Bloudka. Rezultati — SDEŠ:KŠŠ 37:34, klub študentov Pomurja: KŠŠ 37:33, Enotnost:SZŠ 43:21 in Enotnost:KŠP 52:47. Zmagala je ekipa ŠSD Enotnost na SCTPU Murska Sobotica pred Klubom študentov Pomurja.

N. Bale

Ljutomer

TANJA LESJAK IN HARI STERŽAJ

Zveza telesnokulturnih organizacij občine Ljutomer je ob izteku leta pripravila v hotelu Jeruzalem športni ples z razglasitvijo najboljših športnikov, ekip in društev. Razglasili so tudi rezultate delavskih športnih iger ter podelili Bloudkove značke in priznanja ZTKO Ljutomer. Za športnika občine Ljutomer so razglasili kegljalca Harija Steržaja, državnega reprezentanta in člana mariborskega prvoligaša Konstruktorja, za najboljšo športnico pa Tanjo Lesjak, članico Ribiške družine Ljutomer. Za najboljši selekciji so izbrali mladince nogometnega kluba Ljutomer in kadete odbojarskega kluba Agropod Ljutomer, za najboljši društvi pa Partizan Ljutomer in ŠSD na srednji šoli v Ljutomeru. Srebrno Bloudkovo značko je dobil Franjo Kocmut, priznanja ZTKO Ljutomer pa Branko Herga, Borut Cesar, Niko Šostarič, Drago Hablič, Peter Žibrat in Tea Rudolf.

POŽARNA VARNOST

Preventivna dejavnost postaja pomembna

Stalno vzdrževanje stika z območjem, kjer gasilsko društvo deluje, predvsem s stanovci in delovnimi organizacijami, je osnova za dobro preventivno dejavnost, ta pa je pogoj za dobro požarno varnost. Tega se v lendavski občini dobro zavedajo, saj navsezadnje vsakoletno število požarov to tudi dokazuje. Tako je bilo v letu 1986 v občini 14 požarov z veliko požarno škodo, letos pa so bili le štirje požari, za katere je vzroke iskati v malomarnosti pri delu, otroški igri, slabi električni napeljavi in streli. Letos je bilo tudi 7 intervencij ob različnih vnetljivih snovih, dve v občini, pet pa zunaj nje. Takšne intervencije opravlja industrijsko gasilsko društvo Ine Naftne Lendava. Preventivna dejavnost obsega pregled stanovanjsko-gospodarskih in industrijskih objektov. Medtem ko stanovanjsko-gospodarske objekte pregledujejo gasilci, sodelujejo pri pregledu industrijskih objektov inšpekcijske službe in delavci milice. Gasilci s svojo strokovnostjo opravljajo tudi meritve zmogljivosti hidrantskega omrežja in vodnih zajetij in dajejo strokovna mnenja. Najbolj razširjena oblika preventivne dejavnosti gasilcev v krajevnih skupnostih je vsakoletni pregled gospodarsko-stanovanjskih objektov. Gasilci ob takih pregledih svetujejo odpravo pomanjkljivosti, ki bi lahko povzročile požar, čestokrat pa tudi sami pomagajo pri odpravi le-teh. Ni majhna stvar vsako leto pregledati okoli 2000 objektov, saj to počnejo prostovoljno, velikokrat pa za svojo dejavnost ne dobijo niti moralne podpore. Kljub vsemu se v gasilski organizaciji zavedajo, da je preventivna dejavnost najbolj pomembna, zato jo bodo v prihodnje še razširili.

Jani D.

Pred izbiro poklica — miličnik

Za vsakega mladca se najpozneje v osmem razredu osnovne šole pojavi velika dilema, kako in kam po osnovni šoli. Vse tovrstne odločitve so za mladostnika težke, saj si z dokončno odločitvijo tudi začrta pot, po kateri bo hodil do upokojitve.

Da bi vam bilo pri odločanju za poklic in iskanju odgovora na vprašanje, kam po osnovni šoli, lažje, naj vam pomagata tudi tale informacija.

Delovni ljudje in drugi občani želijo živeti, delati in ustvarjati v mirnem okolju, kjer ne bodo moteni in kjer se bodo počutili varne. Da se doseže stopnja nemotenosti in privzgoji varnostna kultura, je potrebno precej napora in truda. Med drugimi družbenimi organi so za zagotavljanje javnega reda odgovorni tudi organi za notranje zadeve. Celo več, organom za notranje zadeve je to osnovna naloga.

Da bi lahko te naloge uspešno opravili, morajo biti delavci organov za notranje zadeve, še po-

sebej miličnik, ki je kot varuh javnega reda v stalnem neposrednem kontaktu z občani v svojem delovnem okolju, vsestransko usposobljeni, da bi lahko rešili vse probleme občanov, s katerimi se srečujejo. Že zdavnaj so mimo časi, ko je miličnik opravljal enostavna in manj zahtevna delovna opravila. Z družbenim razvojem so se in se še pred miličnika postavljajo težja, zapletenejša in miselnim naporom podvržena opravila, ki jih je sposoben izvršiti samo strokovno usposobljen miličnik. Da bi se miličnike usposobilo za uspešno delo, je bila okviru republiškega sekretariata za notranje zadeve, leta 1967 ustanovljena srednja šola za miličnike kadete v Tacnu. V obdobju od ustanovitve je šola končala že veliko mladih miličnikov, ki danes opravljajo svoje odgovorno delo širom po Sloveniji. Letos je šolanje sklenila že 19. generacija, koncu pa se bliža tudi že 20. generacija. Sedaj je tudi čas, ko republiški sekretariat

za notranje zadeve objavlja razpis za sprejem prijaviteljev kandidatov, ki bi se želeli vpisati v kadetsko šolo v naslednjem šolskem letu. Razpis je objavljen dovolj zgodaj iz razloga, da bi imeli morebitni odklonjeni kandidati še dovolj časa za preusmeritev v druge vzgojno-izobraževalne organizacije.

Splošni pogoji vsakoletnega razpisa so naslednji:

- da kandidat uspešno konča osnovno šolo,
- da ni starejši od 17 let,
- da je telesno in duševno zdrav,
- da zoper njega ni bil izrečen vzgojni ukrep,
- da obvlada slovenski jezik.

Vse podrobnejše informacije v zvezi z razpisnimi pogoji in prijavo kandidata so zainteresiranim na voljo v sleherni enoti milice. Ob obiskih v enoti milice pa se kandidati lahko tudi podrobneje seznajajo z delom in nalogami miličnika. Na ta način si bo marsikateri mladiček lahko tudi razjasnil morebitne dileme, ki ga še ovirajo v dokončni odločitvi o tem, kam se bo usmeril po osnovni šoli. Prav bi bilo, da bi se takšnih informativnih obiskov v enotah milice ob kandidatu udeležili tudi njegovi starši, da bi tudi oni v celoti spoznali pogoje, še bolj pa to, da tudi na ta način izrazijo svoj pristanek o nadaljnjem šolanju njihovega otroka, saj je takšen pristanek pri vpisu obvezen.

Že večkrat je bilo poudarjeno, da je poklic miličnika zahteven, da pa je zaradi svoje pestrosti tudi izredno privlačen, še posebno za tiste, ki imajo veselje in smisel za delo z ljudmi.

Da bi bila slika informiranosti čim bolj popolna, lahko kandidati in njihovi starši v svojih bivalnih okoljih povprašajo tudi vodje varnostnih okolišev, ki jim bodo prav tako dali potrebne informacije in po potrebi tudi objektivno prikazali delo miličnika.

V nasprotju s šolo za miličnike kadete, kjer je vpis možen samo v določenem obdobju v letu, pa je za šolo za miličnike (kandidati, ki imajo končano srednjo šolo) prijavo možno podati kdajkoli, saj je za to šolo objavljen stalni razpis.

V Pomurju je bil vsa leta precej velik interes po zaposlovanju v organih za notranje zadeve. Tako je tudi še danes. Tako ni naključje, da je mnogo Pomurcev v različnih službah organov za notranje zadeve, po vsej Sloveniji. Glede na velik interes pozivamo vse mladince, ki se odločajo za poklic miličnika, da ne odlašajo s prijavo na krajevno pristojni enoti milice, da bi si s tem pravočasno zagotovili svoje mesto v vzgojno-izobraževalnem procesu organov za notranje zadeve.

JANEZ KONRAD

izdelava stopniščne in balkonske ograje, stopnic, predelnih sten drobnih lesenih predmetov in celotna montaža stopnišča

TITAN Jože
lesostrugarstvo

Krog Murnova 13
69000 Murska Sobota
☎ 069/26 159

CARINARNICA GORNJA RADGONA

obvešča,

da je v Ur. listu SFRJ in listu Borba z dne 22. 12. 1989 objavljen skupni razpis carinske službe, po katerem se razpisujeta za Carinarnico G. Radgona mesti:

1. Carinski inšpektor

Pogoj za zasedbo: visoka izobrazba ekonomske, pravne, elektrotehniške ali tehnološke smeri.

2. Carinski nadzornik

Pogoj za zasedbo: srednješolska izobrazba ekonomske, tehniške, splošne ali administrativno-upravne smeri. Podrobnejši pogoji so objavljeni v navedenih listih.

DO ZDRAVILIŠČE RADENSKA s tremi srci, n. sol. o., RADENCI, tozdr Turizem in gostinstvo ZVEZDA MURSKA SOBOTA, Trg zmage 8

razpisuje na podlagi sklepa delavskega sveta tozda

JAVNO DRAŽBO

za prodajo nepremičnine Gostišče s prenočišči ČARDA HODOŠ, površina 2,61 a na Hodošu št. 1, parcela št. 3450, k. o. HODOŠ, vl. št. 403, s pripadajočim dvoriščem, in sicer 24,47 a.

Izključna cena stanovanjske stavbe s pripadajočim dvoriščem znaša po cenniku sodnega cenilca 142.000 DEM preračunano v dinarsko protivrednost na dan plačila.

Javna dražba bo v sredo, 3. 1. 1990, ob 9. uri v prostorih gostišča na HODOŠU.

Interesenti plačajo varščino v višini 10 % od izključne cene pri blagajni tozda do začetka dražbe. Ponudniku, ki bo uspel na dražbi, se varščina šteje v kupnino, drugim udeležencem pa se vrne brez obresti v 3 dneh po dražbi. Davek na promet nepremičnin plača kupec. Če uspešni ponudnik ne poravnava kupnine in ne sklene kupne pogodbe v 8 dneh po dražbi, se varščina ne vrne.

Ogled je možen vsak dan od 12. do 14. ure po dogovoru s predstavnikom tozda. Pravne osebe naj predložijo barirani ček in pooblastilo tozda.

GASILSKO DRUŠTVO MURSKA SOBOTA

RAZPIS

Razpisujemo oddajo poslovnih prostorov v gasilskem domu Murska Sobota, velikost 150 m². Prostor so centralno ogrevani.

Ogled prostorov je možen ob delavnikih od 7. do 15. ure. Prijave zbiramo do 15. januarja 1990. Po preteku tega roka bodo o izboru vsi interesenti pisno obveščeni.

PZC, tozdr Zdravstveni dom Gornja Radgona razpisuje dela in naloge

direktorja tozda

za mandatno dobo 4 let.

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:

- VII/1 stopnja VIP medicinske, pravne, ekonomske smeri,
- 5 let delovnih izkušenj, opravljen strokovni izpit in organizacijske sposobnosti.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: PZC, tozdr Zdravstveni dom Gornja Radgona, Partizanska 32, s pripisom »za razpisno komisijo«.

Prijavljene kandidate bomo o sklepu obvestili v 30 dneh po izteku roka za prijavo.

JAVNA DRAŽBA

Krajevna skupnost Bistrica objavlja javni natečaj za prodajo kolišča Bobri s pripadajočim zemljiščem v izmeri 5696 m² na rokavu reke Mure v k. o. Dolnja Bistrica.

1. Izključna cena za kolišče Bobri s pripadajočim zemljiščem je 1.313.825.000.— din.

2. Javna dražba bo 7. 1. 1990 ob 10. uri pri kolišču Bobri, ob slabem vremenu pa na sedežu KS na Srednji Bistrici.

Javna dražba bo ustna, interesenti se je morajo udeležiti osebno ali prek pooblaščenecov z overjenim pooblastilom.

Interesenti so dolžni plačati varščino v višini 10 % od izključne cene najmanj uro pred javno dražbo. Plačana varščina se šteje v kupnino, drugim udeležencem, ki na dražbi ne bodo uspeli, se varščina vrne isti dan brez obresti.

Najugodnejši ponudnik je dolžan plačati kupnino najkasneje v treh dneh po podpisu kupne pogodbe.

Stroške sestavitve in izvedbe pogodbe, predvsem pa prometni davek, v kolikor ne bo oproščen plačila, je dolžan poravnati kupec.

Gasilsko društvo v vsaki vasi

V zadnjih desetih letih se je gasilstvo v lendavski občini dobro razvilo, saj deluje sedaj v občini 37 gasilskih društev, oziroma imajo v vsaki vasi vsaj eno gasilsko društvo, ki skrbi za varstvo pred požari. V občini delujejo še dve industrijski gasilski društvi v Inni Nafti in Gorenju. V zadnjem času so ustanovili tudi nekaj društev na osnovnih šolah. Po podatkih občinske gasilske zveze je v društvih 2060 članov, med njimi tudi 218 žena, deluje pa še 20 poklicnih gasilcev. S takim številom članov se ne more pohvaliti nobena druga organizacija ali društvo. Znano je tudi, da so gasilci dobro organizirani in dejavni tudi na drugih področjih dela, zlasti v krajevnih skupnostih.

Z ustanavljanjem gasilskih društev se je začela tudi tehnična opremljenost, saj je družba za gasilske potrebe vsako leto zagotovila več sredstev. Bolje so opremljena gasilska društva v občinskih policenitrih, sicer pa ima vsako društvo kombinirano vozilo za prevoz opreme in moštv. V Lendavi bodo kmalu dobili tudi specialno vozilo za tehnične intervencije ob razvitu nevarnih snovi. Nekoliko slabše je pri opremljenosti osebno zaščito gasilcev, med to sodi oprema za zaščito glave in dihal. Gasilska

društva uporabljajo tudi sodobna gasilna sredstva, kot so: prah, pena in različni inertni plini, kot osnovno gasilno sredstvo pa se seveda še vedno uporablja voda, ki pa je žal vedno ni dovolj. Gasilska organizacija je rešila tudi ta problem z zgraditvijo vodnih zajetij in požarnih vodnjakov. Vodnjake so izkopali v Bistricah, Gomilici, Brezovici, Veliki Polani, Radmožancih, Dobrovniku, Lakošu, Gaberju in Lendavi.

Jani D.

Prometna varnost v Lendavi

Gradili bodo kolesarsko stezo

Nekajletna analiza prometnih nesreč v lendavski občini kaže, da so poleg pešcev v prometu najbolj ogroženi kolesarji. Podrobnejša analiza pa kaže, da je največ prometnih nesreč na lokalni cesti med Lendavo in Trimlini, ta je postala namreč v zadnjih letih zelo prometna, saj po njej poteka promet proti Hrvaški in industrijski coni, v kateri je zaposlenih nekaj tisoč občanov. Cesta je najbolj obremenjena zjutraj, ko ljudje odhajajo na delo, in popoldan, ko se vračajo. O gradnji kolesarske steze so se v Lendavi že večkrat pogovarjali, vendar nikoli ni bilo dovolj volje in denarja. Pred nedavnim pa je na predlog postaje milice v Lendavi o tem projektu razpravljala tudi občinska skupščina in ga sprejela, sprejela pa ga je tudi krajevna skupnost Lendava, ki bo glavni nosilec gradnje kolesarske steze. Ker se ob tej cesti med hotelom Lipa in vasjo Trimlini načrtuje turistično naselje, bodo v projekt zajeli tudi stezo za pešce in kolesarje. Zvedeli smo, da bodo kolesarsko stezo zgradili v prihodnjem letu.

Jani D.

Človek enkrat le živi in se ne vrne, kakor zvezda je, ki sije in utrne.

V SPOMIN

Minili sta dve leti, odkar te ni več med nami, ljubi mož, oče in stari oče

Aleksander Maček

iz Vadarec 74

S hvaležnostjo, ki je trajno v naših srcih, se te spominjamo.

VSI TVOJI

ZA HVALA Boleč je spomin na 20. november, ko nas je v 86. letu starosti zapustila naša draga mama, babica in prahabica

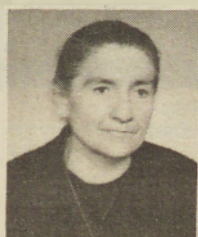
Marija Ratnik

iz Sodišinec

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti, darovali cvetje in za maše.

Hvala g. župniku, pevcem in govorniku za poslovilne besede ob odprtem grobu.

Žalujemo: vsi, ki smo jo imeli radi

Zaspala mamica si zlata, zaprla trudne si oči, naj Bog odpre ti rajska vrata, to ti iz srca želimo vsi.

Po hudi bolezni nas je v 61. letu starosti za vedno zapustila naša draga mama, babica, sestra, tašča in svakinja

Helena Kojek

roj. Cajger iz Murških Črnc

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence, šopke, za sv. maše ali v druge namene ter našo drago mamo pospremili na njeni zadnji poti.

Iskrena hvala g. kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, tov. Kosednarju za slovo ob odprtem grobu.

Hvala DO Potrošnik, tozdr Preskrba, kolektivu PE Krog in sodelavcem posestva Tešanovci.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujemo: vsi njeni najdražji

kino

SPORED FILMOV V KINU
»PARK« M. SOBOTA od 28. dec. do 4. jan.

28. dec. ob 17. in 19. uri amer. thriller BREZ MILOSTI. Režija: Richard Pearce. Vloge: Richard Gere, Kim Basinger. THRILLER, KI SE GA SPLAČA POGLEDATI! ODLIČNE GLAVNE VLOGE!

29. dec. ob 17. uri amer. ob 17. uri amer. akc. film GUSARSKA PATROLJA. Scenarij, režija in glavna vloga Jackie Chain

29. dec. ob 19. uri amer. erot. film SEKS MED DELOVNIM ČASOM

TRDA EROTIKA!

31. dec. in 1. jan. NI KINOPREDSTAV!

2. jan. ob 17. uri amer.-hongkong. akc. film GUSARSKA PATROLJA

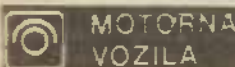
2. jan. ob 19. uri amer. erot. film SEKS MED DELOVNIM ČASOM

3. jan. ob 17. in 19. uri akc. film GUSARSKA PATROLJA

4. jan. ob 17. uri amer. znan.-fant. kom. JOHNNY 5 (Kratek stik. II.)

4. jan. ob 19. uri amer. krim. NOČNI SKOK
ODLIČNA KRIMINALKA V REŽIJI MARTINA BRESTA! Vloge: R. De Niro, Charles Grodin. FILM SE SPLAČA VIDETI!

Prodaj

PRODAM

FORD ESCORT 1100, registriran, prodaj za 3400 DEM (protivrednost). 76-215. M-OP
RENAULT 18 T15, registriran do decembra 1990, prodaj. 75-951. LE-16187

AVTO Z 101, dobro ohranjen, prodaj. Kapca 134. LE-16184
EADO 1200, letnik 1987, prodaj. Š. Cuk Dobrovnik 26. LE-16182
JUGO KORAL 55, 1. 1988, prodaj. 81-896. IN-17778

AVTO WAUXHALL, prodaj. Žižki 104. M-5758

ZASTAVO 128, letnik 1989, prevoženih 6.000 km, in R 4 GTL, letnik 1988, prevoženih 16.500 km, prodaj. Bakovci, Prečna 18, 76-106. M-5763
WARTBURG prodaj. Gancani 131. M-5765

JUGO 45, motor še 7 mesecev garancije, ugodno prodaj. Čepinci 103. M-5767

GRADITELJI POZOR!

Izdelajmo stropne nosilce vseh velikosti zelo ugodne cene, dobava takoj! Večjo količino dostavimo na dorr brezplačno, cena zajamčena. Infor macije: Željko P., Novo Selo Rok, R Končara 16, 42200 Čakovce, telefon: (042) 811 685.

126 P, letnik 1989, registriran do maja 1990, prodaj. 24-770, popoldan. M-5768

AUDI 50 ugodno prodaj. Ivanjševci 5, p. Prosenjakovci. M-5769

JUGO AMERIKA 45, letnik 1986, prodaj. Boreča 19. M-5775

GOLF JX B, letnik 1986, prodaj. Bakovci, Mladinska 30. M-5777

GOLF, letnik 1984, prevoženih 39.000 km, prodaj. 70-683. M-5778

WARTBURG, za dele, prodaj. 48-393. M-5779

BWM, letnik 1987, prodaj. Filovci 79. M-5780

FIAT CROMA 88, ARO (džip), 4 x 4 m, in wartburg, letnik 1979, nevozen, prodaj. Mačkovi 47, tel.: 77-125. M-5781

FIAT 132, 1600, prodaj. 77-124. M-5782

ZASTAVO 128, letnik 1986, ugodno prodaj. Bratanci 134. M-5786

RENAULT 4 GTL, 1. 1984/8, dodatno opremljen, prodaj. 24-775. M-5788

OPEL KADET C, letnik 1974, obnovljen, prodaj. Krog, Murska 40. M-5794

126 P, letnik 1984, karamboliran, prodaj. Murski Črnci 44. M-5810

TOMOS CTX 80, prodaj. Grad 30. M-5812

JAJCA po ugodni ceni lahko kupite vsak dan, razen nedelje, v prodajalni Verzej. Tel.: 87-083 in 87-087.

VESTNIK

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Bernarda Balažič, Brigita Bavčar, Jani Dominiko, Silva Eöry, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Maučec, Štefan Sobočan, Branko Žunec, Endre Gontér (tehnični urednik), Nevenka Emri in Marjan Maučec (lektorja).

Naslov uredništva in uprave:

Murska Sobota, Titova 29/I. Telefoni: novinarji 21 383, 21 232; odgovorni urednik 21 579, glavna urednica in direktorica, naročniški oddelek, računovodstvo in tajništvo 21 064 in 21 383; GPS (trženje) 22 403 in 21 064; dopisništva: Gornja Radgona 74 597, Lendava 75 085 in Ljutomer 81 317. Telefaks 22 419. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za IV. trimesecje 1989 je 225.000 dinarjev, za delovne organizacije 450.000 dinarjev, za naročnike in tujini 70 DEM (letno).

Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Devizni račun pri Jugobanki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512. Tisk ČGP Večer tozd Mariborski tisk Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik opremljen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

ZASTAVO 150, registrirano do decembra 1990, ugodno prodaj. Karel Horvat, Serdica 42, 69262 Rogoševci. M-5815

JUGO KORAL 55, star 9 mesecev, prodaj. 77-185. M-5820

OPEL ASCONO, letnik 1984, prodaj. Anton Gorza, Vaneča 59 g. M-5824

POLONEZ, letnik 1982, prodaj. Bojan Lah, Lendavska 37 c. M. Sobota, 25-504. M-5826

MOPEL AVTOMATIK ugodno prodaj. Ferko, Grad 103. M-5828

AUDI 80, letnik 1976, prodaj. 48-178. M-5830

RENAULT 4, registriran do decembra 1990, ugodno prodaj. Sotina 54, 78-671. M-5832

ZASTAVO 128, dobro ohranjeno, letnik 1987, prodaj. 23-656. M-5838

TOMOS CTX 80, registriran, nov, ugodno prodaj. Gomboc, Šulinci 1 a, 78-045 po 19. uri. M-5839

ZASTAVO 750, letnik 1981, odlično ohranjeno ali JUGO 45, letnik 1984, prodaj. Gradišče 37 a, 46-334. M-5846

FIAT RITMO, staro 8 let, prodaj. Bratanci 40. M-5850

BMW R 90 RS prodaj. 73-025 — popoldan. M-5533

KADET TIP B prodaj. 73-025 — popoldan. M-5533

ZASTAVO 128, l. 1983 in VESPO PX 200 E prodaj. 22-279. M-5854

OPEL ASCONO 1.2, 1. 1977, prodaj ali zamenjam. Tišina 41. M-5856

OSEBNI AVTO RENAULT 1.6 DI, letnik 1987/7, prodaj. Kuzma 57. M-5858

ZASTAVO 128 GX prodaj. Jerebic, Melinci 37, 71-378. M-5861

OPEL MANTO 1.6, letnik 1979, prodaj. 73-116. M-5862

ZASTAVO 750, letnik 1985, ugodno prodaj. Franc Kostrič, lendavske gorice 613 a ali 75-530. M-VL

TAM 125, podaljšan keson, in škodo 105 S prodaj. 86-141. IN-17785

JUGO 45, 1. 1985 (februar) prodaj. 81-118. IN-17786 m

REUGEOT 204 ugodno prodaj. Grašič, Prešernova 13, Ljutomer. IN-17787

● BISTRO AMADEUS Lendava

vabi na silvestrovanje.

Sprejemajo rezervacije. Za prijetno razpoloženje zadnjega dne v letu bo poskrbel ansambel Varaščani iz Turnišča.

Priporočajo se za obisk!

● BISTRO AMADEUS Lendava

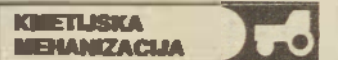
vabi na silvestrovanje.

Sprejemajo rezervacije. Za prijetno razpoloženje zadnjega dne v letu bo poskrbel ansambel Varaščani iz Turnišča.

Priporočajo se za obisk!

MOTORNKO KOL 14 M (pet prestav), športno kolo (deset prestav) gramofon s ploščami in čelado Nolan št. 62. Milan Mir, Kocjeva 5, G. Radgona. GR-18965

GOLF DIZEL, 1. 1985, prodaj. Črnci 44, p. Apače. GR-18968

PRODAM

ROTACIJSKO KOSILNICO RK 135, prodaj. Alojz Zver, Ul. Štefana Raja 8, Turnišče. M-5766

ŽITNO SEJALNICO olt prodaj. Murski Petrovci 13, p. Tišina, 72-912. M-5771

TRAKTOR ŠTORE 504 in koso olt prodaj. Boračeva 43. M-5792

KOSILNICO BERTOLIN, 16 KX prodaj. Jože Petrovič, Tropovci, Jordan 18. M-5793

TRAKTOR 560 KM, škroplilnico, 340 i, in puhalnik prodaj. Alojz Žerdin, Lipa 160. M-5804

BOČNO KOSILNICO ZA TRAKTOR IMT, molzni stroj westfalija, klistaste brane, 4-delne, raukombi, 2.20 m, plug IMT, 3-brazdni, 14-colni, prodaj. Korovci 11. M-5833

STROJE ZA LUSČENJE KORUZE IZDELUJEM 70-481 ali Odranci, Panonska 13. M-5834

TRAKTOR IMT 577, letnik 1987, prodaj. Andrej Medvešek, Kapelski Vrh 65. M-5845

TRAKTOR IMT 549, malo rabljen, prodaj. Polana 18, M. Sobota — popoldne. M-5857

TRAKTOR IMT 549, star 1 leto, 82 delovnih ur, nujno in ugodno prodaj. Prežihova 10, Murska Sobota. M-5868

TRAKTOR DEUTZ 75, 170 delovnih ur, prodaj. Babinci 22, tel.: 82-818. IN-17774

IMT 560, 1. 1988 prodaj. Ernest Perotič, Grabanov 9, p. Videm ob Ščavnici. GR-18966

Tudi v novem letu na kozarček, ribe in pice na Nozivo v Osmico. Srečno 1990!

ŠTIRIREDNO SEJALNICO ZA KORUZO, TROSILNIK ZA UMETNI GNOJ IN PAJEK, širina 2,20 m, prodaj. (062) 731-195. GR-18967

NEMŠKEGA OVČARJA odličnih staršev prodaj. Murski Črnci 18. M-5795

NEMŠKI OVČARJI, stari 2 in 6 mesecev, prodaj. Kapca 4 a. M-5799

KRAVO IN TELICO, kontrola A. bregi, prodaj. Gederovci 9. M-5843

KOBILO, bregi, prodaj. Franc Kosi, Zg. Kamensček 16, Ljutomer. M-17777

KRAVO prodaj. Žižki 77. M-5859

PET SVINJ od 100 do 200 kg, primerne za zakol, prodaj. 77-812. M-MM

posesti

GOZD, 1,9 ha, na območju Fokovec, interesenti naj se oglašijo po 75 860. M-5660

SADOVNJAK, VINOGRAD IN HIŠO v Moravskih Toplicah prodaj. 21 324. M-MM

NOVEJŠO, NEDOKONČANO HIŠO z gospodarskim poslopjem na 11-arski parceli v Lipovcih 97, 6 km od Murske Sobotice, prodaj. Marjan Kocet, Janžev Vrh 42, p. Radenci. M-5761

HIŠO z gospodarskim poslopjem na 60-arski parceli v Filovcih prodaj. 76 045 ali 76 128. M-5764

HIŠO, novo, v Dolicih, 3 faza gradnje, prodaj. Ernest Grlec, Dolič 96. M-5770

VINOGRAD s kletjo v Lendavskih gorah prodaj. Franjo Jamborič, Pince Marof 9, p. Lendava. M-5774

HIŠO na 10-arski parceli prodaj. Panonska 7, Bakovci. M-5787

ZEMLJIŠČE v k. o. Kapelski Vrh, 106 arov, prodaj. Cena 10.000 DEM. Naslov v upravi lista. M-OP-BK

STANOVANJE, komfortno, dvosobno, opremljeno in vseljeno s telefonom v Radencih, naprodaj. Naslov v upravi lista. M-MM

HIŠO v Renkovcih prodaj. 48 438. M-5851

HIŠO, zgrajeno do prve plošče, 1 km od Ljutomera prodaj. (061) 344 356. IN-17768

ANSAMBEL LEGIJA vabi na SILVESTROVANJE

IN NOVOLETNI PLES V ŠALAMENCE. SREČNO NOVO LETO 1990

HIŠO, dvojček, prodaj. Rudarska 26, p. Lendava. Informacije: Smit, Trimlini 56. IN-16186

GRADBENO PARCELO v Krogu prodaj. 46311. M-5802

VSELIJO HIŠO v Motovilcih prodaj. 22 608. M-5818

TRAVNIK, okrog 154 arov, Sp. Krapje (bližina hiš), primeren za gozdarstvo, prodaj. Informacije: 71 092. M-5821

STARO STANOVANJSKO HIŠO s pripadajočo parcelo v centru Šalovec, ob glavni cesti, prodaj. 22 186. M-5829

ZEMLJO, gospodarsko poslopje in stanovanjsko hišo prodaj v Stanetincih. Logar, Kerenčičeva 5, G. Radgona. M-5837

ŠTIRISOBNO STANOVANJE, 98 m², v Murski Soboti, prvo nadstropje, prodaj. 26 785. M-5841

INDUSTRIJSKI ŠIVALNI STROJ SINGER ugodno prodaj. Pečarovi 42. M-5853

BARVNI TELEVIZOR Z DALJINSKIM UPRAVLJANJEM prodaj. Tomšičeva 8 a, Murska Sobota. M-5854

ETAŽNO CENTRALNO PEČ GORENJE MIV 23, novo, ugodno prodaj. Postružnik, Selišči 17, p. Videm ob Ščavnici, 68 176. M-5864

TERMOAKUMULACIJSKO PEČ, 2,5 kW in trajnožarni štedilnik DEBI na trda goriva, skoraj nov, ugodno prodaj. Markov, Mačkovec 257, (042) 814 181. M-MM

NOVE STREŠNIKE, 3.600 kosov, prodaj. Ternar, Črenšovci 213. M-mm

CISTERNO ZA GNOJEVKO in tri-brazdni plug prodaj. Jože Sagaj, Ključarovi 21, Križevci pri Ljutomeru. IN-17782

BELO MEŠANO VINO prodaj. Gederovska 18, Černelavci. M-5852

TERMOAKUMULACIJSKO PEČ ELIND 4 prodaj. G. Radgona, Vodnikova 3, ali 74 379 — opoldne. GR-18969

PARCELO s starejšo hišo kupim. 26-511. M-5759

ŠKOJJKO za 126 P, karambolirano ali obnovljeno, kupim. Bošja, Cuher 22, Ljutomer. IN-17784

VISOKOPRITLICO HIŠO v Stročji vasi pod ugodnimi plačilnimi pogoji prodaj. 23 443. M-5836

HIŠO V GRADNJI V MURSKIH ČRNICIH prodaj. Poldauf, Murski Črnci. M-HH

STANOVANJE v Murski Soboti prodaj. 23-429 po 19. uri. M-5860

GRADBENO PARCELO v okolici Ljutomera (Čven) prodaj. (062) 415-230. IN-17781

GOZD v izmeri 1,9 ha na območju Fokovec prodaj. 75 860. M-5660

PARCELO, 28 arov, s staro hišo, v Bodoncih, prodaj. Lukavci 9, p. Križevci pri Ljutomeru. M-5645

RAZNO PRODAM

OTROŠKO PSOTELJO z jogijem prodaj. 26 511. M-5757

HRASTOVE DESKE, debele 8 in 3,5 cm prodaj. Motovilci 79. M-5762

POROČNO OBLEKO, belo, št. 36, prodaj. 24 775. M-5789

PRODAM KAVČ in manjši regal za dnevno sobo. Rantaša, Čvetkova 19, 23 022. M-5790

BETONSKE SOHE za vinograd, večje količine, in belo repo prodaj. Turnišče, Pod logom 26. M-5791

JESENEVE PLOHE, 2 m² prodaj. Pintarič, Petanjci 106. M-5800

HARMONIKO HOHNER, elektrovox, DE LUXE s stojalom in kovčkom, prodaj v protivrednosti 1300 DEM. 76 215. M-OP

TRAJNOŽARNO PEČ MAGMA 10 in domačo kombi peč prodaj. Tešanovci 12 a. M-5801

HRASTOVE PLOHE, 8 cm, in osebni avto Peugeot 304, po delih, prodaj. Trnje 149. M-5805

MIZARSKO STISKALNICO, 110 x 210, s petimi vijaki, ugodno prodaj. Mizarstvo Forjan, (069) 78 646. M-5807

BUKOVE PLOHE prodaj. 78 098. M-5808

TRI APARTMAJE NA OTOKU KRKU, zelo ugodno dam v najem za tri ali več let. Možnost nakupa. Informacije po (069) 23 514 po 17. uri ali (042) 811 916. M-5813

KOMBINIRANI ŠTEDILNIK (4 električni + 2 plin) prodaj. Zdravce, Sercejevo naselje 21 ali 26 325. M-5815

SUHA DRVA, kabino za ZETOR ali URSLUS in moped na 4 prestave prodaj. Adrijanci 37. M-5822

MOŠČANKA TRGOVINA NA DROBNO Z ALKOHOLNIMI IN BREZALKOHOLNIMI PNAČAMI

Suzana Županek Moščanci 29 69202 MAČKOVCI

VSEM STRANKAM IN POSLOVNIM PARTNERJEM ČESTITAJO IN ŽELJO SREČNO 1990. LETO IN SE PRIPOROČAJO ZA OBISK.

MEDELONI — peč za centralno ogrevanje, 20.000 kal, prodaj. Emil Erniša, Tešanovci 54, 48 247. M-5823

TERMOAKUMULACIJSKO PEČ ugodno prodaj. Bencik, Nemčavci 2 a, 23 745. M-5840

STROJ ZA UPOGIBANJE PLOČEVINE do 08, dolžina 2 m, prodaj. Bračič, Strui 36 n. Ptui. M-5842

SEDEŽNO GARNITURO za dnevno sobo prodaj. 25 181. M-5848

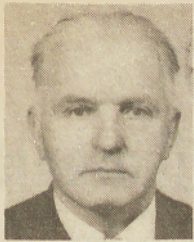
STAREJŠO SPALNICO masivno, ugodno prodaj. 23 080. M-5849

TRISED s posteljo, dva fotelja in hidrofor — komplet s trifazno črpalko prodaj. Franc Grah, Černelavci, Zadrzna 8, 23 109. M-16458

HLEYSKI GNOJ prodaj. Gaberje 71. LE-16185

ZAMRZOVALNO SKRINJO, novo, 420 l, prodaj po polovični ceni. (069) 89 034. M-17779

KAMIN, litoželezni, primeren za vžig, prodaj. Čentiba 462. LE-16179

ZAHVALA
Ob nenadni izgubi dragega očeta

Štefana Lebarja

iz Pristave

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, vaščanom, gasilcem in znancem za izrečeno sožalje, pomoč in darovano cvetje.

Posebna hvala g. župniku za opravljen obred.

Žalujoči: vsi najdražji

Po kratki in hudi bolezni nas je v 56. letu starosti zapustil naš dobri mož, oče, brat, svak in stric

Emerik Šebjan- Mirko

iz Murske Sobote

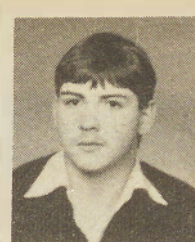
Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovalcem cvetja ter za izrečena pisna in ustna sožalja. Posebna hvala g. kaplanu za lep pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke, godbi za odigrane žalostinke, tov. Marušiču za odigrano Tišino, govornikom, tov. Farkašu in Devetaku, za ganljive besede slovesa.

Hvala kolektivu Mesne industrije in sodelavcem oddelka Mavrica, invalidskim upokojemcem in prijateljem godbenikom.

Vsem še enkrat iskrena hvala.

M. Sobota, 13. 12. 1989

Žalujoči: žena, hčerki Melita, Valerija, sestri Marija in Nelika, bratje Jože, Štefan in Feri z družinami ter Jože z Marijano, sva-kinji Marija in Olga, Zdenko, Milan, Robi in Dominik ter drugo sorodstvo

Ko solza po licu polzi,
naš sin mirno spi.
Morja solz bi potočili,
da bi ga zbudili.

V SPOMIN
25. decembra minevata dve leti
globoke žalosti in bolečine,
odkar nas je zapustil naš dragi
sin, brat, stric in ujec

Milan Novak

iz Križevca v Prekmurju

Hvala vsem, ki se ga radi spominjate, se ustavite ob njegovem preranem grobu, mu v spomin poklonite svečko ali rožo.

Žalujoči: vsi, ki smo ga imeli radi

Ni hujših bolečin,
kot nate je boleč spomin.
V SPOMIN

23. decembra je minilo sedem
žalostnih let, odkar naju je za
vedno zapustil najin dragi sin

Franc Šebjan

iz Šalovec

Hvala vsem, ki obiskujete njegov prerani grob in mu prižigate sveče.

Globoko žalujoča mama in oče

Ne bo besed več tvojih,
ne bo več stiska tvojih toplih rok,
le v naših srcih bo ostal spomin
in bridka žalost,
ker tebe več med nami ni.

ZAHVALA
Sredi mrzlega decembrskega dne
nas je za vedno zapustil naš dragi
mož, oče, brat in dedek

Ludvik Küplen

iz Mačkovec 48
1923—1989

Ob tej boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so nam v teh težkih trenutkih stali ob strani in nam pomagali. Iskrena hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, mu darovali vence in cvetje ter nam izrekli sožalje. Hvala g. duhovniku in pevcem, gasilcem in govornikom za poslovilne besede.

Žalujoči: žena Jolanka, hčerka Olga z možem Rudijem, vnuka Mitja in Andrej, sestra Milika ter drugo sorodstvo.

Ne bo besed več tvojih,
ne bo več stiska tvojih rok,
le v naših srcih bo ostal spomin
in bridka žalost,
ker tebe več med nami ni.

ZAHVALA

Tiho in brez slovesa nas je v
83. letu starosti zapustil dobri
oče, dedek, pradedek, sorod-
nik in sosed

Franc Frumen

iz Jurija

Z bolečino v srcu se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so dobrega očeta v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje ter za sv. maše, nam pa izrekli sožalje.

Posebna hvala g. duhovniku za lep pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in g. Slavku Ficku za poslovilne besede.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoči: vsi, ki smo te imeli radi

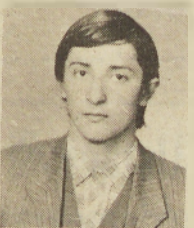
ZAHVALA
Ob boleči izgubi našega dragega
moža, očeta, in starega očeta

Antona Lešnjeka

z Melinec
roj. 30. 5. 1919

se iskreno zahvaljujemo duhovniku za opravljeni pogrebni obred, pevcem za ganljivo odpete žalostinke, govorniku, kolektivom, vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti in mu darovali cvetje ter vsem darovalcem za maše.

Žalujoči: žena Terezija, otroci z družinami, vnuki ter drugo sorodstvo

Že dve leti v grobu spiš,
a v najinih srcih še živiš.
Ne mine ura, dan, ne noč,
povsod v mislih si navzoč.

V SPOMIN
25. decembra minevata dve leti,
odkar naju je mnogo pre-
zgodaj zapustil naš najdražji
sin

Branko Godina

iz Moščanec

Težko je doumeti resnico, da je tvoje življenje za vedno ugasnilo. Hvala vsem, ki ste ga ohranili v lepem spominu ter se z drobno cvetko ali prižgano svečo ustavite ob njegovem mnogo preranem zadnjem domu.

Žalujoča mama in oče

Srce je dalo vse, kar je imelo,
nobene bilke zase ni poželo,
odšel si sam na pot neznano,
zapustil družino žalostno, samo.

ZAHVALA
Ob boleči izgubi našega dragega
moža, očeta in opape

Kolomana Dravca

iz Murske Sobote
Gregorčičeva 20

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, predvsem pa osebju Galenskega laboratorija Pomurskih lekarn, kolektivu Agromerurja, vsem, ki ste ga v tako lepem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in šopke, nam pa izrekli sožalje.

Posebna hvala tudi osebju intenzivne nege soboške bolnišnice. Iskrena hvala g. župniku za lep pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govorniku KS.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

V žalosti: vsi njegovi

Tisto noč je umrla,
lep in miren je bil njen obraz,
tako, kakor je še danes v srcu mojem
in vseh mojih mislih. Ivan Cankar

ZAHVALA
V 76. letu starosti nas je po
daljši bolezni za vedno zapu-
stila naša ljuba mama, stara
mama, sestra in teta

Cecilija Štefanec

iz Veržaja Gozdna 18

Globoko zahvalo izrekamo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste drago pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, darovali vence in cvetje, nam pa izrekli besede sožalja.

Hvala medicinskemu osebju internega oddelka za pomoč med njeno boleznijo, bivšim sodelavcem Vzgojno-izobraževalnega doma Veržej, g. župniku za ganljive besede slovesa, pevcem za odpete pesmi, predstavniku KS tov. Janezu Ferencu pa za besede ob odprtem grobu.

Veržej, 16. 12. 1989

Vsem skupaj in vsakomur posebej še enkrat — iskrena hvala.

Žalujoči vsi njeni

Bolečina da se skriti,
solza da se zatajiti,
vendar drage mame
nam nihče ne more vrniti.
Ko solza po licu polzi,
moja mama mirno spi.
Morje solz bi potočila,
da bi jo lahko zbudila.

ZAHVALA

V 65. letu starosti nas je nepri-
čakovano zapustila naša draga
žena, mama, babica in sorod-
nica

Gizela Cigan

roj. Frančič
iz Kuršinec

Ob boleči izgubi naše drage mame se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem, ki ste nam pomagali v težkih dneh in nam lajšali bolečino. Hvala vsem, ki ste darovali vence, cvetje in sv. maše, nam pa izrekli sožalje.

Hvala TP Vesna iz Ljutomera, osebju Blagovnice in bi-feja Štrk, kolektivu Preskrbe Poljčane, sostanovalcem bloka Bistriške ceste iz Poljčan. Hvala KS Bučkovci in KS Razkrižje. Prisrčna zahvala g. župniku za opravljeni pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke ter govornikom za besede ob slovesu.

Vsem še enkrat — prisrčna hvala!

Z žalostjo v srcih: mož Andrej, hčerki Jožica in Marica z družinami, vnukinje Melita, Nataša in Vanja, sestri z družinami ter drugo sorodstvo

Usodo si morata deliti gospodarstvo in negospodarstvo!

Še zadnjič v tem letu so se na skupnem zasedanju zbrali delegati vseh treh zborov Skupščine občine Murska Sobota in po skrajšanem postopku sprejemali vrsto odlokov, povezanih z rebalansom letošnjega občinskega proračuna, proračunom za naslednje leto in razdelitvijo sredstev za skupne družbene potrebe. Gre namreč za predlog sprememb in dopolnitev odloka o delovanju izvršnega sveta, upravnih organov in strokovnih služb občinske skupščine, ki z ukinitvijo sisov prevzemajo nase nova bremena.

Prvi se je v razpravi oglašil delegat DPZ Božo Kuharič. »V Muri imamo oceno, da bo masa osebnih dohodkov v letošnjem letu dosežena z indeksom 1258; seveda ob predpostavki, da bo decembrska masa OD enaka novembrski. V občinskem proračunu pa je indeks 1345. Ali je izvršni svet pri teh predlogih upošteval razmere in izplačila v gospodarstvu? Mislim, da je treba usodo deliti. Tako kot se v povprečju gibljejo zadeve v gospodarstvu, bi moralo biti tudi v družbenih službah.« Z njegovo ugotovitvijo se je predsednik izvršnega sveta Janez Stotl sicer strinjal, vendar je menil, da usode povprečja ne moremo presojati po posamezniku. Ocene so namreč izdelane na osnovi podatkov, dobljenih iz Ljubljane, kar je v bistvu osnova za odločanje v soboški občini. Ob tem je razgrnil tudi problematiko družbenih dejavnosti, kjer so morali zaradi

nenehnih težav dvigniti prispevno stopnjo. Po najnovejšem predlogu je le-ta iz osebnega dohodka višja za 2 odstotka, iz dohodka pa manjša za 0,96 odstotka.

Delegat v republiški skupščini, Rudi Cipot, pa je menil takole: »Še zmeraj smo v dvomih, da so odnosi med republiko in posameznimi občinami dokončno razčiščeni. Predvsem napovedana ničelna rast v republiko. Pojavila se je namreč velika izguba v zdravstveni skupnosti in ta je po naših predvidevanjih vračunana v povečane republiške prispevne stopnje.« V imenu sindikata pa se je oglašil delegat DPZ Janez Kovač. »S predlogom prispevnih stopenj jih povečujemo od 23,25 odstotka na 25,25 odstotka, in to v breme bruto osebnih dohodkov. To je nominalno povečanje za 2 odstotka, realno pa celo za 10 odstotkov. Kaj to pomeni za neto

osebne dohodke ob novih ukrepih Markovičeve politike, ko je pred nami zamrznitev osebnih odhodkov, si ni težko predstavljati!«

Zaskrbljenost glede možnosti izplačila osebnih dohodkov po 15. januarju prihodnjega leta je izrazil tudi predsednik zbora združenega dela Drago Ružič, ki se je prav tako zavzel za enakovredno porazdelitev bremena med gospodarstvom in družbenimi dejavnostmi. Na skupnem zasedanju so sprejeli tudi osnutek odloka o pripravi srednjeročnega načrta soboške občine za obdobje 1991–1995, na koncu pa se je predsednik skupščine občine Andrej Gerencar zahvalil delegatom za opravljeno delo v letošnjem letu in jih pozval k uspešnemu sodelovanju do konca tega mandatnega obdobja.

Milan Jerše

SKUPŠČINSKI DELEGATI V GORNJI RADGONI NOČEJO SPREJETI ODGOVORNOSTI ZA USODO 200 DELAVCEV LINE APAČE

Mimo dnevnega reda

Zadnje zasedanje gornjoradgonske občinske skupščine je minilo burno, čeprav so bili videti vse razprave in pozivi kot zvonjenje po toči. Predsednik občinske sindikalne organizacije je v dnevi red vrnil dodatno točko (dnevni red pa je bil že itak spremenjen in ponovno razdeljen delegatom), in sicer problematiko Line Apače. Delavci so šele pred dnevi izvedeli, da bo njihovo družbeno podjetje dolezel stečaj, delegati pa so bili s tem seznanjeni le dan pred začetkom stečajnega postopka. Zato so menili, da ne morajo prevzeti odgovornosti za usodo 200 delavcev, ki bodo najverjetneje ostali brez zaposlitve.

Skupno zasedanje zborov občinske skupščine v četrtek, 21. decembra, se je začelo z delegatskimi vprašanji, pobudami in predlogi. Tone Brus je dal pobudo, da naj bi občinski komite za planiranje in obrtno združenje ugotovila, kakšne so dodatne možnosti za razvoj drobnega gospodarstva, ki bi ljudi rešilo brezposelnosti. Draga Horvata je zaskrbel premajhen odstotek Slovencev, ki služijo vojaški rok v Sloveniji, medtem ko je postavil Marjan Merdaus iz krajevnih skupnosti Radenci kar štiri vprašanja: cesto od Boračeve do Janževega Vrha bi bilo potrebno prekatagorizirati, saj po njej poteka promet, ki je regionalnega značaja; podobno kot druge krajevske skupnosti tudi Radence skrbi financiranje tajnikov v prihodnje; denar od prodaje prostorov prejšnjih strokovnih služb sisov naj se vrne v krajevske skupnosti, ki so ta denar pred leti tudi zbrale. Marjan Neuvirt je zahteval odgovor, zakaj njihove občinske zahteve ne pridejo do republiških delegatskih klopi. Predsednik sindikata občine Gornja Radgona pa je na prošnjo delavcev iz Line spregovoril tudi v njihovem imenu. 22. decembra naj bi SDK M. Sobota na pristojnem temeljnem sodišču v Murski Soboti vložila prijavo za začetek stečajnega postopka, ki so ga delavci na zboru sami zahtevali (da bi pospešili celotno agonijo). Glavnim povzročiteljem sedanjih težav, ki so Lini pokazali hrbet in se poskušajo na njen način okoristiti, so prepovedali vstop in prostore tovarne. V imenu delavcev je govoril tudi predsednik stavkovnega od-

bora Mirko Irgolič, ki je opozoril, da sta v veliko primerih v Lini zaposlena oba, mož in žena. Spremljali sta ga predsednici delavskega sveta in stavkovnega odbora, medtem ko delegatov Lina na zasedanju skupščine ni bilo.

Skupščina je v zvezi z Lino sprejela sklepe, da morajo odgovorni v občini odkriti krivice sedanjega stanja, izvršni svet se bo moral potruditi in doseči, da se bo čim več proizvodnje in s tem možnosti zaposlitve ohranilo v Lini, prav tako pa se še v kratkem sestati z vsemi poslovnimi organi v občini.

Nadalje se je nekoliko zataknilo pri sprejemanju sprememb

in dopolnitev dolgoročnega plana občine Gornja Radgona, saj so ga bili pripravljeni sprejeti le pod pogojem, da izvršni svet zagotovi dokončno ureditev ceste od gramoznic do glavne ceste v Spodnjem Konjišču. Podobno je bilo tudi pri sprejemanju osnutka odloka o proračunu občine za prihodnje leto, za sprejem odloka o določitvi prispevnih stopenj za zagotavljanje sredstev za skupne družbene potrebe v letu 1990. Imenovali so usklajevalno komisijo, ki je predlagala spremembe prispevne stopnje za zdravstvo (od 0,75 na 0,50), odlok pa so sprejeli le za tri mesece.

Bernarda B. Peček

Dvojezičnost na prepihu

Osrednja točka torkovega zasedanja skupščine občine je bila namenjena poročilu o uresničevanju posebnih pravic pripadnikov madžarske narodnostne skupnosti. Le-to je v madžarskem jeziku predstavil Ludvik Horvat, delegat pa so dobili pisni prevod v slovenščino. V poročilu so navedena številna področja, na katerih imajo pripadniki madžarske narodnosti kot avtohtono prebivalstvo »posebne« pravice, med katerimi je tudi dvojezično šolstvo. V zboru združenega zbora (enako pa tudi v ostalih dveh) je bilo na poročilo več pripomb, zato so imenovali usklajevalno komisijo, ki bo pobude proučila in na prihodnjem zasedanju predlagala določene spremembe. V zboru združenega dela je več delegatov dejalo, da sedanji sistem dvojezičnega šolstva, čeprav so mu dolgo peli slavo, ni izpolnil vseh pričakovanj, zato bodo uporabili nov model, do katerega so prišli na podlagi najnovejšega eksperimentalnega poučevanja. Sicer pa je bilo tudi slišati, naj bi starše na dvojezičnem območju anketirali, da bi tako dognali (četudi neobvezujoče), kakšen sistem izobraževanja bi bil primernejši. S sedanjim — naposled je razbit tudi ta tabu — niso (vsaj v večini zadovoljni ne Madžari ne Slovenci oziroma drugi tam živeči narodi.

S. S.

Podelili visoka priznanja in odlikovanja

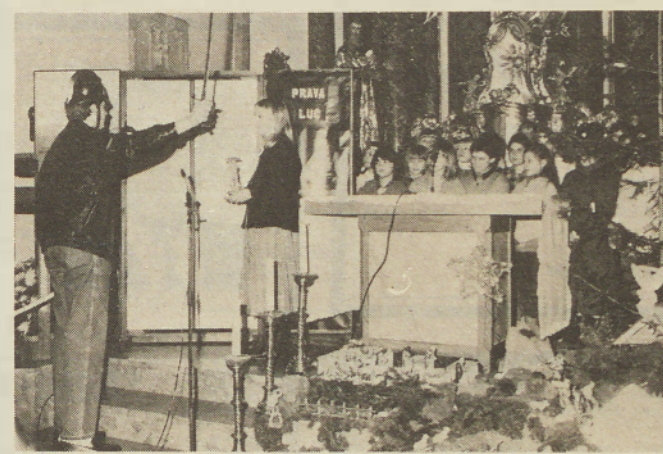
Ob letošnjem 22. decembru — dnevu JLA so bile v Pomurju številne proslave, tekmovanja in srečanja, na katerih so izpričali dobro sodelovanje oboroženih sil z družbenopolitičnimi in gospodarskimi dejavniki ter prebivalstvom. Predsedniki skupščin občin so pripravili sprejeme za predstavnike oboroženih sil. Vojaki in teritorialci so obiskali šole, učenci pa vojašnico in stražnice. Pripravili so strelska in druga športna tekmovanja.

V soboški občini so pripravili pred praznikom skupno sejo občinskega in pokrajinskega štaba teritorialne obrambe ter občinske konference ZRVS. V soboški kinodvorani pa je bila slavnostna akademija s kulturnim programom. Na dan JLA je bila v soboški vojašnici slovesnost, na kateri je govoril komandant mariborskega korpusa general major Vukašin Milotić. Na teh pri-

reditvah so podelili visoka priznanja in odlikovanja. Odlikovanje orden JLA s srebrno zvezdo je dobil komandant soboške vojašnice Danijel Horn. Plaketi JLA so podelili obmejni enoti starešine Danijela Horna kot najboljši obmejni enoti komande 5. vojaške oblasti in Skupščini občine Murska Sobota za uspešno sodelovanje. Plaketo ZRVS Jugoslavije sta dobili KO ZRVS

Beltinci in vojašnica v Murski Soboti. Zlato značko ZRVS Jugoslavije je dobil Koloman Ritu-per. Plaketo ZRVS Slovenije je prejelo Kulturnometniško društvo Mura iz Murske Sobotice. srebrni znak ZRVS Slovenije pa Marjan Recek in Anton Kranjc. Za najboljši občinski štab teritorialne obrambe v Pomurju so razglasili OŠTO Murska Sobota, za najboljšo enoto pa diverzantski odred. Na priložnostnih slovesnostih ob dnevu JLA pa so podelili priznanja ter pripravili prisrčna srečanja tudi v preostalih pomurskih občinah.

F. Maučec

IZVIRNOST POLNOČNEGA SLAVJA — Bog se ne vsiljuje in božič naj nam ne bi bil vsiljeval, je v enem od premišljenih nagovoril občestvo slovenski nadškof in ljubljanski metropolit dr. Alojzij Šuštar. Končno je po 37 letih 25. december (spet) priznan kot dela prost dan, in to se je v dobršni meri poznalo pri letošnji udeležbi polnočnice. Povsod so pripravili bolj ali manj izvirne božičnice z veliko petja in igranja — tudi v graški župnijski cerkvi, od koder je posnetek Nataše Juhnove. Je t.i. sinčenim časom res odšlo? B. Ž.

OD 1. JANUARJA 1990

ABC Pomurka sestavljeno podjetje

V večini organizacij združenega dela, ki so doslej poslovale v okviru združenega dela ABC Pomurka, so izpolnjeni pogoji za vključitev v sestavljeno podjetje in tako so v terek v Murski Soboti slovesno podpisali pogodbo o ustanovitvi sestavljene podjetja ABC Pomurka, v katero se vključujejo podjetja oz. združena podjetja s področja kmetijstva, živilske industrije, trgovine, gostinstva in turizma. Podjetja so se združila v sestavljeno podjetje, da skupno usklajujejo strategijo razvoja na teh področjih ter ustvarjajo večji dobiček v povezavi z proizvodnjo in prodajo. Med prednostnimi nalogami, ki so jih zapisali v razvojne programe, je še večje vključevanje v mednarodne tržne tokove, na slovenskem tržišču pa želijo doseči 35 odstotkov tržnega deleža.

Sočasno z ustanovitvijo sestavljene podjetja pa so direktorji trgovskih podjetij podpisali tudi pogodbo o ustanovitvi trgovskega podjetja ABC Pomurka Trgovina s sedežem v Ljubljani.

L. Kovač

Lendava

Dedek Mraz čez Muro

Čeprav v lendavski Zvezi prijateljev mladine niso dobili prispevkov od vseh, ki so se obvezali, da bodo poskrbeli za koš dobrot dedka Mraza, so vendarle zbrali 300.000.000 dinarjev. Za ta denar so kupili darila za 2.300 otrok, rojenih v letih 1983–87, in za vse šolarje lendavske šole Jože Kramar-Juš. Do današnjega dne je dedek Mraz večino daril že razdelil. Otroci pa ni razveseljeval samo na območju lendavske občine, ampak se je zapeljal celo čez Muro in v hrvaškem Murskem Središču nbdaroval otroke, katerih starši so zaposleni v kolektivih občine Lendava. Pa ne zato, ker bi imel preveč daril, ampak zato, ker je pravičen, saj so tudi oni (delavci iz Medžimurja) prispevali denar za dobrote dedkove košare. Lepo, mar ne?

S. S.

Beltinci

Ustanovili socialdemokratsko zvezo

Preteklo soboto so v Beltincih ustanovili krajevni odbor Socialdemokratske zveze Slovenije, ki bo deloval do ustanovitve odborov v preostalih krajevnih skupnostih za celotno beltinsko območje. Uvodni referat o namenu ustanovitve in delovanja nove zveze je podal Janez Senica, udeleženec ustanovnega zbora pa so tudi predstavili svoj program delovanja. V razpravi, v kateri je sodeloval tudi predstavnik pomurskih socialdemokratov Stanislav Gerič, so poudarili, da je sedaj njihova najpomembnejša naloga, da se dobro organizirajo in pripravijo na svobodne volitve. Imenovali so sedemčlanski odbor, ki ga bodo dopolnili še s predstavniki iz sedanjih krajevnih skupnosti.

F. M.

Obdaritev trojčkov

Poleg edinih pomurskih — Šavlovih četrčkov — so po tradiciji v predprazničnih dneh obdarili tudi trojčke iz soboške občine. Na skupnosti otroškega varstva v Murski Soboti so Šarkezi-jem, družini iz Serdice, Šiškovim iz Rakičana in Zakončevim vročili darilne bone ter praktična darila, ki jih je prispevala Rašičina delovna organizacija Beltinka. bb

Prihodnja številka Vestnika bo zaradi noveletnih praznikov izšla 11. januarja.

POZOR!

Po novem letu bo Vestnik za NAROČNIKE cenejši za 35 odstotkov.

NAGRAJENCI POMURSKE ZALOŽBE

Računalnik je izžrebal naslednjih 11 zvestih naročnikov VESTNIKA, ki prejmejo knjižne nagrade POMURSKE ZALOŽBE.

1. ŠTEFAN BERDEN, Lendavska 19, 69000 MURSKA SOBOTA
2. EVGEN BALAZIČ, Puconci 7, 69201 PUCONCI
3. TEREZIJA KRAJCAR, Šalovci 220, 69204 ŠALOVCI
4. MARJETA BERKE, Mohorjeva 5, 69220 LENDAVA
5. JOŽE DOLINŠAK, Razkrižje 6, 69240 LJUTOMER
6. KRISTINA ANTALIČ, Bunčani, 69241 VERŽEJ
7. FELIKS KOVAČIČ, Sitarovci 4, 69243 BUČKOVC
8. MIHA VODENIK, Panonska 9, 69250 GORNJA RADGONA
9. STANKO ANDREJČ, Gradišče 20, 69251 TIŠINA
10. FRANČ MADJAR, Cankova n. h., 69261 CANKOVA
11. FRANČ ŠPILAK, Radovci 67, 69264 GRAD

Knjižne nagrade dvignite v prodajnem oddelku Pomurske založbe na Lendavski 1 v Murski Soboti, pri tovariših Kuzmičevi.

Božično pokanje brez posledic

Prvo praznovanja božiča je minilo brez huših posledic za tiste, ki so svoje navdušenje in bes pokazali s streljanjem in metanjem petard. Kaže, da postaja takšno početje pri nas »halkanska« tradicija. Ker je tu tudi novo leto, bi bilo dobrodošlo opozorilo, da če že streljamo in mečemo petarde, glejmo, kako to počnemo, da ne naredimo škode sebi in drugim.

V Paričnjaku nova žrtev promet

20. decembra se je zgodila prometna nesreča pri Paričnjaku. Voznik osebnega avtomobila Darko Slekovec iz Murskega Središča se je peljal s Kaplele proti Radencem. Pri Paričnjaku ga je med vožnjo po klancu navzdol v osterm levem ovinku zaradi neprimerne hitrosti in domnevne vinjenosti zaneslo v desno bankino, nato pa v občestni jarek. Vozilo je vrglo nazaj na cesto in v nasip

ob cesti na levi strani. Med trčenjem je iz vozila padel sopotnik Milan Vodovnik iz Prožinske vasi pri Celju, se hudo ranil ter na kraju nesreče umrl.

Tesno prehitavanje

22. decembra se je zgodila prometna nezgoda pri Trimlinih. Voznik tovornega avtomobila Anton Zadravec iz V. Polane je vozil iz Lendave proti M. Središču. Zunaj naselja Trimlini je dohitel kolesarja

Paša Gyorkoša iz Petišovca, ki se je peljal v isto smer. Zaradi tesnega prehitavanja je Zadravec z zunanjim desnim ogledalom zadell kolesarja v glavo, ta je padel in se hudo poškodoval. Kolesar ni imel prigradnih potrebne luči.

Prehitro zavil

21. decembra se je zgodila prometna nesreča pri Norščinah. Voznik kolesa s motorjem Igor Petrovič iz Noršincev se je peljal po naselju in v križišču pri gasilskem domu zavijal na levo proti Martjancem. Vozil je prehitro in pod vplivom alkohola, med zavijanjem je padel in se hudo poškodoval.

JD